

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Ministeri Kynäisen raportti no 1.

Riika.

lof 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 46.

Riika, tammikuun 20 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
1/240	1932
25/1.32	1932
RYHMÄ	ALUE
5	CH.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja n:o 1, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Ulkoministeri Tönnissonin käynnistä Riassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Linninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 1.

Riia ssa 19 p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOAS	STERIO
1/240 lae.	1932
25/1-32	Liit.
RYHMÄ	ASIA
5	C16

Asia: Ulkoministeri Tönissonin
käynnistä Riiaassa.

Toissapäivänä /17/1/ saapui Riikaan tavanmukaiselle ministerikäynnille Viron ulkoministeri Tönisson viipyen täällä vielä eilisenkin päivän. Ensimmäinen päivä kului vierailuihin ja vastaanottoihin, toinen päivä käytettiin neuvotteluihin, joihin ottivat osaa Viron taholta Tönissonin lisäksi Mölder, Mickvitz ja Kirotar, Latvian taholta ulkoministeri Sarioš'in ohella Albats, Munters, Ekis ja Filholds. Neuvotteluissa käsiteltiin aseriisuntakonferenssin valmisteluja, non-agressioneuvottelujen käyntiä Sovjetin kanssa, molempain valtioiden taloudellista yhteistoimintaa sekä arkistosopimusta.

Aseriisuntakonferenssin valmistelujen suhteen saatiin todeta, että kaikissa oleellisissa kohdissa Viron ja Latvian välillä ei ollut mitään erimielisyyttä olemassa. Samalla pidettiin välttämättömänä, että molempien maiden valtuuskunnat esiintyisivät Genevessä täysin yhtenäisesti näkien yhteistoimintaa muiden pienien ja uusien valtioiden kanssa. Mitä konferenssista odo-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. 1.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

tettaviin tuloksiin tulee, ei neuvottelijain taholla siinä suhteessa esiintynyt mitään suuria toiveita.

Non-agressioneuvotteluista keskusteltaessa todettiin, että Sovjet haluaa välttää sopimusten samankaltaisuutta kuin myös ulkonaisesti alleviivata neuvottelujen erillisyyttä kunkin valtion kanssa. Tämä seikka oli tietenkin ollut syynä Sovjetin haluttomuuteen siirtää Viron ja sen väliset neuvottelut Riikaan, mitä Saringš oli suuresti halunnut ja mitä Viro liittolaisensa toivomuksesta oli Sovjetille myös ehdottanut; /sivumennen katson olevan syytä mainita, että Viron takäläinen asiainhoitaja Mölder tiesi kertoa Seljamaan erikoisen mielellään nähneen neuvottelujen jatkuvan hänen lähettiläspaikassaan Moskovassa. / - Neuvotteluissa oli niin hyvin Moskovassa kuin Riiasakin olleet havaittavissa, että Sovjetilla oli halua saada sopimukset syntymään, joskin toistaiseksi monissa kysymyksissä ei vielä oltu päästy yksimielisyyteen. Kertojani ilmoituksen mukaan Tönisson oli lausunut saamansa information perusteella pelkäävänsä, että Suomi osoittaa neuvotteluissaan ehkä liiallista herkkyyttä ja myötämielisyyttä^o Sovjetin vaatimuksien suhteen, mikä seikka ei voi olla vaikuttamatta neuvotteluihin Moskovassa ja Riiasa. Tämä lausunto, jonka todenperäisyyttä minulla ei kertojan personaan nähden ole mitään syytä epäillä, lienee ehkä osittain asetettava yhteyteen sen tyytymättömyyden kanssa, minkä neuvottelujen sijoittaminen Helsinkiin kuulemani mukaan oli Tallinnassa aluksi synnyttänyt.

Suurin osa konferenssille varatusta ajasta omistettiin kuitenkin neuvotteluille molempien maiden taloudellisesta yhteistyöstä. Niiden tuloksena oli, että päätettiin asettaa erikoinen sekakomitea, joka lähitulevaisuudessa kokoontuisi Riiasa harkitsemaan mahdollisuuksia taloudellisen yhteistyön edistämiseksi, jolloin olisi pidettävä silmällä mahdollisimman vapaan tavaravaihdon aikaansaamista molempien maiden välillä. Ellei suoranaiseen tulliuunioniin vielä päästäisi, olisi kuitenkin tullivapaiden tavarain listoja täydennettävä sekä pyrittävä saattamaan myös molempien maiden tullipolitiikka yhtenäiseksi suhteissa muihin valtioihin. Niinikään olisi poistettava tuontirajoitukset molempien maiden välillä ottaen mah-

dollisesti huomioon tässä suhteessa Hollannin ja Belgian välillä hiljan solmitun sopimuksen määräykset. Keskinäisen tavaravaihdon helpottamiseksi olisi sekakomitean otettava myös voimassaoleva rautatietariffisopimus tarkistettavakseen.

Mitä tulee arkistosopimukseen, todettiin sen valmistelun olevan siksi pitkällä, että se voidaan lähiaikoina allekirjoittaa.

Latvian lehdille antamassaan lausunnossa Tönnisson esiintuo "erikoisen tyytyväisyytensä" neuvottelujen tuloksiin nähden. "Eri-tyisesti ilahdutti häntä se seikka, että neuvottelut tapahtuivat täydellisen solidarisuuden ja yksimielisyyden ilmapiirissä. Parhaalla tahdollakaan ei voisi löytää vähintäkään mielipiteitten eroavaisutta molemminpuolisten etujen tarkastelussa. Palatessaan Tallinnaan hän saattoi viedä mukanaan vakaumuksen siitä, että Latvia ja Viro myös vastaisuudessakin kaikkialla ja aina voivat työskennellä käsikädessä".

P. J. Hymninen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA: _____

Ministeriöyön raportti no 2.

Riika.

27 I 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 62.

Riika, tammikuun 28 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 2/240 h.	32
30/1-32	
5	C16

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 2, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Stomonjakov non-agressioneuvotteluista Riassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioi-
tukseni vakuutus.

P. J. Kukkonen

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkoasiainministeriö, Helsinki.

Salainen.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2.

Riia ssa 27. p:nä tammi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
2/240/ae.	10. 10. 32
30/2-32	
5	C/16.

Asia: Stomonjakov non-agressio-
neuvotteluista Riiassa.

Sen jälkeen kuin Suomen ja Sovjetin välinen nonagressiosopimus oli parafoitu pyysi Sovjetin tšekäläinen lähettiläs Svidersky allekirjoittanutta luokseen teelle esittääkseen samalla minut Riikaan non-agressioneuvotteluja Latvian ja Romanian kanssa käymään saapuneelle ulkoasiainkomissariatatin kollegion jäsenelle Stomonjakoville. Esittelyn jälkeen lausui hra Stomonjakov "vilpittömästi iloitsevansa" siitä, että Suomi ensimmäisenä Neuvostoliiton naapureista oli osoittanut, että "se harrastaa normalisia suhteita naapurinsa kanssa". Tähän tulokseen pääseminen oli hänen käsityksensä mukaan suureksi osaksi Suomen ulkoministerin ansiota, "jolle me henkilönä jo olemme oppineet antamaan suurta arvoa".

Stomonjakovin saavuttua eilen luokseni vastakäynnille otin puheenalaisiksi hänen Riiassa käymänsä neuvottelut, joiden suhteen hän lausui seuraavaa.

Neuvottelut Latvian kanssa käyvät kokonaan toisin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

kun hän oli odottanut. Saapuessaan Riikaan hän oli luullut niissä päästävän tuloksiin ehkä jo viikon kuluessa. Nyt hän on viettänyt täällä noin kolmisen viikkoa, neuvotellut ulkoministeriössä miltei joka päivä, toisinaan kahdestikin, ja parafoimispäivästä ei ole vielä mitään varmuutta. Onpa sattunut sellaistaikin, että Latvian taholta on ehdotettu muutosta johonkin kohtaan, josta molemmin puolin on jo sovittu ja sellaisena merkitty pöytäkirjaan.

Tässä neuvottelujen pitkittymisessä Stomonjakov oli näkevinään ensi sijassa Viron vaikutusta. Ulkoministeri Tönisson oli hänen mielestään "täysin puolalalaisten käsissä" ja hän "saamiensa ohjeiden mukaan painostaa vuorostaan Sariaisia". Puola nim. ei halua, että joku Neuvostoliiton naapureista solmisi non-agressiosopimuksen ennenkuin se itse sen on tehnyt. Siinä on tällä kertaa "des Pudels Kern".

Mitä tulee neuvotteluihin Romanian kanssa, eivät ne Stomonjakovin mielestä olleet katkenneet, vaan joutuneet pysähdyksiin. Viimeisessä istunnossa /20/1/ oli vain sovittu siitä, että kumpikin neuvotteleva puoli pyytää lisäohjeita hallitukseltaan. Mitään ilmoitusta neuvottelujen katkeamisesta ei hänelle myöskään Romanian taholta vielä ollut saapunut.

Neuvottelut Romanian kanssa olivat Stomonjakovin mielestä sujuneet hyvin kaikessa muussa kuin rajakysymyksessä. Romania pyrki siihen, että Neuvostoliitto, vaikkapa epäsuorasti tunnustaisi Bessarabian valtauksen, mikä "luonnollisesti on Neuvostoliiton kannalta katsoen mahdottomuus". Non-agressiosopimus ei ole sen arvoinen, että Neuvostoliitto sen aikaansaamiseksi voisi luopua Bessarabian kysymyksessä omaksumastaan kannasta. "Jos Romania tosiaankin luulee, että hra Litvinov Genevessä voi tarjota tässä suhteessa enemmän, tulee se havaitsemaan erehtyneensä", kuului Stomonjakovin loppupäätelmä.

P. J. H. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Ruussa olevan lähetystön raportti no 3.

Ministeri Bymaninen.

30 p i 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 72.

Riika, tammikuun 30 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
3/240 h.e. 1932		
2/2-32	9	121
Ryhmä	Luokka	Sala
5	C/6.	

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 3, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Uusi vaihe Latvian - Sovjetin non-aggression-
votteluissa.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Hänninen

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkoasiainministeriö, H e l s i n k i.

L

SUOMEN RIIA S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3.

Riia ssa 30 p:nä tammikuuta 1932.

ULKOASIAMINISTEERI		
3	240	heik. 1332
2/2.32	50	1.11.
5	016	

Asia: Uusi vaihe Latvian - Sovjetin non-aggressioneneuvotteluissa.

Kaiken sen perusteella, mitä olin kuullut Latvian -Sovjetin non-aggressioneneuvottelujen kulusta, katsoin voivani kuluvaan kuun 27 p:nä Ministeriölle sähköellä ilmoittaa, että sopimuksen parafoiminen oli "huomenna mahdollinen". Tätä käsitystä vahvisti vielä myöhemmin illalla saamani tieto, että Sovjetin neuvottelija Stomonjakov ja lähettiläs Svidersky olivat illalla olleet käynnillä ulkoministeri Sariiš'in luona, jolloin parafoimistilaisuus oli sovittu aloitettavan klo 6 seuraavana päivänä. Asia oli kiireellinen, koska Sariiš'in 29 päivän aamuna oli lähdettävä matkalla Geneveen.

Niin selvältä kuin kaikki näyttikin toi seuraava päivä mukanaan suuren yllätyksen: sopimus jäi parafoimatta ja on sitä yhä edelleenkin. Syistä, jotka johtivat tähän kielteiseen tulokseen ja tapahtumien kulusta kyseellisenä päivänä on tiedossani seuraavaa.

Aamulla klo 10 tienoossa saapui luokseni Puolan tšekäläinen lähettiläs Arciszewski ilmoittaen saaneensa klo 3 aikaan yöllä puhelun Varsovasta, missä hänelle annettiin ohje huomauttaa

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

asianomaisella taholla siitä, kuinka tärkeä oli saada allekirjoituspöytäkirjaan sama 30 päivän määräys ratifiointiasiakirjain vaihtamisesta ratifioinnin jälkeen, mikä sisältyy sekä Suomen että Puolan Sovjetin kanssa allekirjoittamiin pöytäkirjoihin. Viron tekemän ilmoituksen mukaan ei sellaista määrystä oltu sisällytetty nyt allekirjoitettavaan pöytäkirjaan Latvian ja Sovjetin välillä. Sopimus oli Arciszewskin tietojen mukaan heikko ja piti hän niinmuodoin parempana, jos se jäisi nyt parafoimatta. Samalla hän lausui toivomuksen, että Suomi, mikäli mahdollista, myös huomauttaisi Latvialle kyseellisen 30 päivän määräyksen merkityksestä pöytäkirjassa. Siihen nähden että hän puolalais-latvialaisen konfliktin jälkeen ei ollut käynyt kertaakaan ulkoministeriössä, tulisi Puolan kannan ulkoministerille esittämään Viron asiainhoitaja. Ellei tästä kuitenkaan olisi odotettua tulosta, oli hän valmis kääntymään tasavallan presidentin puoleen asiassa, sillä "Latvian ei olisi millään muotoa sallittava rikkoa sopimusten yhtenäisyyttä".

Viron asiainhoitaja Mölder, jonka tehtäväksi asiain näin ollen oli tullut esittää ulkoministerille sekä Viron että Puolan kannan ja "toivomukset", käytti saatuaan klo 1 jälkeen vastaanoton, sanainsa mukaan "varsin vakavaa kieltä", mihin Hellat oli hänet oikeuttanut. Jos Latvia Viron esittämistä huomautuksista huolimatta parafoisi sopimuksen sellaisenaan, saattaisi siitä olla "hyvin huonot seuraukset kummallekin liittolaiselle". Hyvien liittolaisuhteiden laukeaminen saattaisi merkitä paljoa enemmän Latvialle kuin jos Sovjet jättää ostamatta kymmentuhatta sikaa Liivinmaalta tai jos se viivyttelisi kauppasopimuksen uudistamista. Sariaşin huomautukseen, että Viro tekee demarchansa liian myöhään, ilmoitti Mölder vastanneensa, että Latvia neuvottelujen kestiessä on hyvin huonosti informoinut niistä Viroa. Vasta kuluvan kuun 25 p:nä sai Tallinna sopimusluonnoksen, jossa lisäksi usea kohta oli merkitty vielä avomaiseksi. Viron mielestä olisi Latvian ennen parafointia otettava huomioon ainakin kolme Viron toivomusta: 1/préambule'en sisältyvästä lauseesta "..... ystävälliset suhteet, joiden perusteeksi jäävät ainaiseksi ja muuttumattomina kaikki määräykset rau-

hansopimuksessa" oli jätettävä pois sanat "ainaiseksi ja muuttomattomine kaikki", joten lause saisi muodon: "... ystävälliset suhteet joiden perusteeksi jäävät määräykset rauhansopimuksessa"; 2/ ehdottomasti säilytettävä alkuperäiseen sopimusluonnokseen sisältyvä 2 art. 2 momentin antama oikeus irtisanoa /dénoncer/ sopimus ilman ennakoilmoitusta; 3/ edellämainittu 30 päivän määräys ratifiointikirjain vaihtamisesta.

Saatuana Sariiš'ilta vastauksen, että tämä ei katsonut voitavansa peruuttaa Stomonjakoville antamaansa lupausta sopimuksen parafoimisesta päätti Mölder kääntyä asiassa presidentti Kviesiksen puoleen. Saman päätöksen teki myöskin Arciszewski. Molemmat saivat vastaanoton, jolla edellinen viivyi lähes tunnin, jälkimmäinen parikymmentä minuttia. Välittömänä tuloksena näistä käynneistä oli pää- ja ulkoministerin sekä Albatin kutsuminen linnaan ja lopputuloksena - ilmoitus Stomonjakoville, että parafointi on esiintulleista syistä täytynyt siirtää toistaiseksi.

Kysyttyäni Mölderiltä, mitä argumenttejä hän esitti presidentille, sain vastauksen, ettei siinä erikoisia todisteluja tarvittukaan. "Presidentti, joka on vanha juristi, ymmärsi asian ilman pitkiä kommentarioita".

Mihin seurauksiin tämä uusi vaihe Sovjetin ja Latvian välisissä neuvotteluissa johtaa, sitä on vaikea vielä päätellä. Eilisillä kutsuilla kertoi minulle Stomonjakov, että hän on pyytänyt uusia ohjeita ja samalla ilmoittanut haluavansa palata Moskovaan.

P. J. Ryumin

K

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ruussa olevan lähetystön rap. no 4.

Ministeri Byreninen.

4/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 79.

Riika, helmikuun 4 p:nä 1932.

RECEIVED		
4/240 Rec. 1932		
6/2.32	2	LEE
5	C16	

Herra Ministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 4, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen;

Supistuksista ja muutoksista Latvian ulkomaisessa
edustuksessa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Hymninen

Herra

Ministeri Antti Kukkonen,

Ulkoasiainministeri. Helsinki.

Salainen.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 4.

R i i a s s a 4 p:nä helmi kuuta 19 32.

4/240 Pa. : 32		
6/2.32	2	LII
YHTEÄ	OSASTO	ASIA
5	C.16	

Asia: Supistuksista ja muutoksista
Latvian ulkomaisessa edustuksessa.

Harkitessaan mahdollisuuksia kiristyneen taloudellisen tilanteen vaatimiin supistuksiin kuluvan vuoden menoarviossa - menoarviovuosi lasketaan täällä huhtikuun 1 p:stä maaliskuun 31 p:ään - saeiman valtiovarainvaliokunta päätti viime vuoden lopussa "suositella" hallitukselle erinäisiä supistuksia ulkoasiain hallinnon menosäästöön seuraavalle finanssivuodelle. Sen käsityksen mukaan oli lähetystö Roomassa ja pysyvä edustus Kansainliitossa /Genève/ lakkautettava sekä yhdistettävä Helsingin ja Tukholman lähetystöt, mikä selkeämmin sanottuna merkitsi sitä, että lähetystö lakkautetaan joko Helsingissä tai Tukholmassa myöhemmän harkinnan mukaan.

Sille, joka on seurannut saeiman työtä Latviassa, ei tässä ole mitään uutta. Vuosittain tulee täällä, kuten eräissä muissakin nuorissa maissa, menoarviota käsiteltäessä esiin kysymys tämän tai tuon ulkomaisen edustuksen lakkauttamisesta, huolimatta siitä, että ulkoasiain hallinnon menosäästö muodostaa niin häviävän pienen erän koko menosäännöstä, että supistukset siinä eivät merkitse sinne eikä tänne. Tavallisesti ovat lakkautusvaatimukset koh-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

distuneet Rooman ja Prahan lähetystöihin, mutta nyt jätettiin viimemainittu rauhaan ja tahdottiin sen asemasta poistaa edustus Genèvestä ja Helsingistä.

Pidän nim. verrattain selvänä, että vaihtoehto Helsinki - Tukholma olisi käytännössä tullut merkitsemään lähetystön pysyttämistä Tukholmassa. Ruotsi on järjestelmällisesti tehnyt täällä työtä ja vuosi vuodelta vahvistanut kultturi- ja taloudellisia suhteitaan Latviaan, jossa "Ruotsin vallan ajalla" vanhastaan on sama kaike kuin meillä "kreivin ajalla". Ruotsi /s.o. ruotsalaiset järjestöt/ pitää yllä ruotsinkielen lehtövirkaa Riian yliopistossa, ruotsalaisia professoreja on säännöllisesti yksi tai kaksi lukukausittain täällä luennoimassa; se kustantaa ja johtaa täällä arkeologisia kaivauksia /Grobini/, järjestää mahdollisuuksia opintoihin ja retkeilyihin Ruotsiin y.m. Vertailun vuoksi on syytä mainita, että Riian yliopiston 10-vuotisjuhlassa, jolloin sille lahjoitettiin Ruotsin tieteellisten seurojen yhteislahjana arvokas kirjasto, oli edustettuna kaikki Ruotsin korkeakoulut, Suomesta vain - teknillinen korkeakoulu. Ruotsista on Latvia saanut ainoan varsinaisen lainansa ja kaikilla ruotsalaisilla suurvientiliikkeillä on täällä oma edustuksensa. Ruotsin lähetystössä on kuluneena vuonna ollut, paitsi lähettilässihteeria ja avustajaa, sotilasasiamies, merisotilasasiamies ja maatalousasiamies. Kuningasvierailu Riassa v. 1929 herätti myös poliittisia toiveita, jotka siellä täällä vieläkin kytevät.

Asiain näin ollen on jokseenkin varma, kuten jo edellä viittasinkin, että valtiovarainvaliokunnan enemmistön tarkoituksena oli lähetystön lakkauttaminen Helsingissä ja Balodiksen kutsuminen kotiin. Olosuhteita täällä tuntien luulisin lisäksi voivani sanoa, että päätarkoituksena oli, ainakin osalla valiokunnanjäseniä, saada Balodis kotiin, mikä sopivasti saattoi tapahtua juuri lähetystön lakkauttamisen avulla, ja mikä "kiertoliike" ei muuallakaan uusissa maissa ole aivan outo.

Ulkoministerinä ollessaan, ja varsinkin toisella ministeri- kaudellaan, Balodis menetti kokonaan puolueensa kannatuksen, saaden sitäpaitsi osasta entisiä poliittisia ystäviään suoranaisia vihamie-

hiä. Niiden joukossa on huomattava varsinkin Benjaminsin perhe, joka on Latvian suurimman lehden, "Jaunakas Sinas'in" omistaja ja julkaisija. Tällä taholla, jonka poliittinen vaikutus viime aikoina on ollut yhä kasvamaan päin, on halu Balodiksen kotiinkutsumiseen - tavalla tai toisella - kovin ilmeinen.

"Kulissientakaisen pelin" paljastaa sanainsa mukaan tässä suhteessa agrarien päälehti "Brīvā Seme", joka pääartikkelissaan lausuu m. m. seuraavaa: "Balodis pääsi lähettilääksi Suomeen, mutta viha, joka oli syttynyt "Jaunakas Sinasin" herroissa, ei ole lakanut olemasta, vaan on odottanut sopivaa hetkeä musertaakseen hänet lopullisesti. Sillä kuka kerran on joutunut "Jaunakas Sinasin" epäsuosioon, sen täytyy tietää, että pelastusta enää ei ole. Sopiva hetki "Jaunakas Sinasille" on tullut nyt, kun valtion menoja on supistettava. Nyt piiloutuuen säästäväisyyden vaipan taakse ja työntäen etualalle demokratisen keskustan, joka ei ole muuta, kuin "Jaunakas Sinasin" tahdon toteuttaja, Benjaminsille on tullut tilaisuus lakkauttaa lähetystö Helsingissä ja sen mukana kukistaa vihatun Balodiksen. Emme tässä puolusta Balodista. Tuo mies palvelevaisuudesta Benjaminsille ehkä ei ole muuta ansainnutkaan, mutta me puolustamme lähetystöä Helsingissä, samaten kuin Roomassa, Berlinissä, Parisissa, Lontoossa, Brüssellissä ja kaikkialla, missä demokratinen keskus ja "Jaunakas Sinas" vaativat niiden lakkauttamista. Kaiken tämän takana on tuomittava demokratisen keskustan entisten lähettiläiden ahdasmielisyyys ja "Jaunakas Sinasin" rikkaiden nousukkaiden loukattu itserakkaus. Tämän demokratisen keskustan vaatimuksen takana on rikoksellinen tahto, ehkä tietotonkin, vahingoittaa maataan supistamalla sen mahdollisuuksia olla toisten maitten kanssa yhteistoiminnassa".

Valtiovarainvaliokunnan esittämiä toivomuksia on hallitus suhteellisesti vähän ottanut huomioon saemalle hiljan jättämässään menoarvioesityksessään. Lähetystöistä lakkautetaan sen mukaan vain Rooman lähetystö, joka yhdistetään edustukseen Kansainliitossa. Sen sijaan hallitus katsoo voitavan tehdä melkoisia supistuksia konsuli-
liedotukseen nähden; pääkonsulinvirastot Lontoossa ja Berlinissä

ovat yhdistettävä lähetystöihin ja konsulinvirastot Vitebskissä, Königsbergissä ja Hampurissa lakkautettava. Näiden muutosten kautta ja vähentämällä lisäksi edustusten määrärahoja on menosääntöesityksen loppusumma saatu alenemaan 25 %, päätyen summaan Ls. 1.800.000:-.

Sikäli kun etukäteen voi mitään päätellä, saanee hallituksen supistusohjelma saeiman hyväksymisen. Silloin säilyvät lähetystöt sekä Helsingissä että Tukholmassa, mitä seikka Sariņš'ia on sanainsa mukaan "enemmän kiinnostanut".

Sen sijaan on hyvin luultavaa, että Balodis ennen pitkää kutsutaan kotiin. Luonani oli pari päivää sitten muuan Latvian lähettiläistä, joka on käynnillä kotimassa, ja joka täällä oli ehtinyt saada käsityksen, että lähettiläsmuutos Helsingin lähetystössä on "hyvin todennäköistä".

Kuulemani mukaan on myös mahdollista, että Latvian lähettiläät Lontoossa ja Berlinissä jättävät paikkansa. Vesmanis, joka on väsynyt oloansa Lontoossa, aikonee ilmoittautua hiljan vapautuneeseen jäsenen paikkaan Latvian senaatissa. Voit'in tilalle, joka on kymmenkunnan vuotta jo istunut Berlinissä ja joka jo on sivuuttanut lain määräämän ikärajan, nähtäneen nykyään mieluummin joku nuorempi ja tarmokkaampi henkilö.

P. J. Hummer

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Kuussa olevan lähetysten raportti no 5.

Ministeri Byrinen.

6/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 85.

Riika, helmikuun 6 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	5/240/ae. 1932	
9/2-32	2	11
RYHMÄ	2	11
5	C/16	

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 5, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Latvian - Sovjetin non-aggressionseuvottelujen
päättyä.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Ryssän

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkoasiainministeriö, H e l s i n k i.

Salainen.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 5.

R i i a s s a 6 p:nä helmikuuta 19 32.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
5/240/ae 5. 11 32		
9/2-32	90	111
IRISA	C. 2010	ASIA
5	C16	

Asia: Latvian - Sovjetin non-
aggressionneuvottelujen päätyttyä.

Kuten jo sähkösanomalla olen Ministeriölle ilmoittanut, tapahtui täällä eilen /5/II/ Latvian ja Sovjetin välisen sopimuksen allekirjoittaminen. Se oli jo siksi monta kertaa ja odottamatta saanut siirtyä toistaiseksi, että puhelinilmoitukseen sen tapahtumisesta teki mieli vielä epäillen suhtautua. Kaiken entisen lisäksi sattui vielä eilenkin, että allekirjoittamistilaisuus olisi siirrettävä klo 6:sta klo 8:aan. Viime hetkessä nim. Stomonjakov teki ilmoituksen, että sopimuksen tulee hänen ohellaan allekirjoittamaan myös Sovjetin lähettiläs Svidersky, mikä seikka vaati muutoksen preambul'een ja niinmuodoin sopimuksen uudelleenkirjoitettavaksi.

Niistä monista vaiheista, joita nyt päättyneillä neuvotteluilla on ollut, olen mahdollisuuksieni mukaan tiedottanut Ministeriölle. Erityisesti liittyy mielenkiinto tapahtumiin tammi-kuun 28 ja kuluvaan kuun 4 p:nä, molempina perälläisinä torstaipäivinä. Edellisestä ja sen tapahtumista sisältyy selostus tiedotukseeni n:o 3, jälkimmäisen suhteen saan sähkösanomieni täydennykseksi esittää seuraavaa.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Aamulla ennen klo 10 soitti minulle puhelimitse Puolan lähettiläs Arciszewski ilmoittaen minun pian saavan ohjeita Helsingistä ja pyysi niiden johdosta saada saapua luokseni neuvotteluihin. Saavuttuaan hän lausui pitävänsä ehdottoman välttämättömänä, että saamme tilaisuuden esittää hallitustemme kannan sopimuksen suhteen ennen kuin Skujenieks alottaa klo 12 neuvottelut Stomonjakovin kanssa, koska muutoin on pelättävissä, että Skujenieks, jonka "sosialistit ovat pelotelleet pahanpäiväiseksi", taipuu Sovjetin vaatimuksiin. Mutta koska on luultavaa, että Skujenieks, jos häneltä pyytää vastaanottoa, myöntää sen vasta neuvottelujen jälkeen, on meidän ilman muuta "yllätettävä" hänet työhuoneessaan. Tähän ehdotukseen - kuultuani, että Viron ja Romanian lähettiläät tulevat tekemään samoin - katsoin voivani suostua.

Skujenieks, joka aluksi oli vaikuttanut "yllätetyltä" otti meidät vastaan siinä järjestyksessä kuin olimme saapuneet: Mölder, Sturza, Arciszewsky ja allekirjoittanut. Saatuani vastaanoton ja esitettyäni toivomuksemme saamieni ohjeiden mukaan Skujenieks lausui täysin ymmärtävänsä, että kyseessä on "yhteinen asia" ja että toivomuksemme "ansaitsevat täyttä huomiota". Hänen kätensä eivät kuitenkaan ole täysin vapaat, koska hänen on toimittava täydessä yhteisymmärryksessä saeiman ulkoasiainvaliokunnan kanssa, joka on erittäin "sopimussystävällinen". Tästä huolimatta hän katsoi voivansa ilmoittaa, että hän "neuvottelujen katkeamisen uhallakin" tulee vaatimaan sopimukseen sisällytettäväksi Latvian sopimusehdotuksen 2 art. 2 momentin edellyttämän oikeuden sopimuksen irtisanomiseen /dénoncer/ ilman ennakkoilmoitusta. Mitä taas tulee 30 päivän määräykseen ratifiointikirjain vaihtamisesta, mikä sisältyy Suomen ja Puolan Sovjetin kanssa allekirjoittamiin pöytäkirjoihin, luuli hän olevan "ylivoimaista" taivuttaa Stomonjakovia suostumaan yhteisesti jo sovitun ja pöytäkirjaan merkityn päätöksen muuttamiseen. Tämän määräyksen poisjääminen kuitenkin ehkä voitaisiin asiallisesti korvata viittauksella Viron ja Sovjetin välillä allekirjoitettavaan pöytäkirjaan, johon se ilmoituksen lukeaan tullaan ottamaan. Allekirjoittamistilaisuudessa tehtävän deklaraation suhteen

ei hän katsonut voivansa sanoa mitään varmaa, koska "asia on vielä aivan avoin".

Saman päivän iltapäivällä pidetyissä hallituksen ja ulkoasiainvaliokunnan istunnoissa lienee erimielisyys sopimuksen suhteen ollut melko suuri - hallituksen enemmistö piti välttämättömänä deklaratiota ratifioinnin ehdollisuudesta - mutta tuloksena oli, että Skujenieks valmistautui sopimuksen allekirjoittamiseen vielä samana iltana. Stomonjakov, joka hieman aikaisemmin oli suostunut irtisanomisoikeuteen ilman ennakoilmoitusta, vaati sopimuksen toiseen artiklaan /vastaa Suomen sopimuksen 3 artiklaa/ lisäystä "taloudellisen ja poliittisen boikottamisen" varalta. Huolimatta nelisen tuntia kestäneestä keskustelusta ei artiklan suhteen päästy mihinkään lopputulokseen ja allekirjoittaminen siirtyi jälleen seuraavaan päivään, jolloin Stomonjakov saavutti sen, mitä oli halunnut.

Verrattaessa Latvian ja Sovjetin välillä nyt syntyneitä sopimusta - oheinen liite on venäjänkielinen, koska muunkielistä laitosta neuvottelujen tapahduttua venäjäksi ei vielä ole - Suomen ja Puolan Sovjetin kanssa tekemiin sopimuksiin, on se kieltämättä niitä heikompi. Mutta se on samalla oleellisesti parempi kuin se sopimus, jonka Latvian ulkoministeri tammikuun 28 p:nä oli valmis allekirjoittamaan, mistä hänet, kuten jo ajemmin olen tiedottanut, esti vain Viron ja Puolan aiheuttama tasavallan presidentin sekaantuminen asiaan.

Mitä tulee taas allekirjoitustilaisuudessa Latvian taholta tehtyyn deklaratioon, on se myöskin selvempi ja jyrkempi kuin mitä Skujenieks vielä edellisenä päivänä saattoi luvata, jos Filholds'in minulla antama selostus pitää paikkansa. Sen tekstiä en kuitenkaan pyynnöstäni huolimatta vielä tänään saanut eikä sitä ollut saanut Arciszewcki eikä, merkkillistä kyllä, Mölderkaan, kun häneltä iltapäivällä asiaa tiedustelin. Filholds'in ilmoituksen mukaan sisältää deklaratio seuraavaa: Sopimuksen merkitys tulee täydellisemmäksi, jos rauha samalla tavoin turvataan muidenkin Venäjän europalaisten rajanaapurien kanssa. Mutta erikoisen tärkeänä pidetään, jos analoginen sopimus saadaan aikaan Latvian liittolai-

sen Viron kanssa. Samalla Latvia tahtoo pitää kiinni siitä, että sopimukset astuvat voimaan mahdollisimman pian ja samanaikaisesti asettaen ratifioinnin näistä seikoista riippuvaksi.

Ansio siitä, että Latvia näinkin hyvin jaksoi pysyä "yhteisellä rintamalla" Sovjetin muiden läntisten naapurien kanssa, tulee etupäässä Puolalle ja sen tšekäläiselle lähettiläälle. Voidakseen valvoa neuvottelujen kulkua on hän näihin asti siirtänyt matkansa Genèveen aseriisuntakonferenssiin, jonne hänen jo viikko sitten olisi pitänyt matkustaa Puolan valtuuskunnan jäsenenä. "Olen tärkeämpi täällä kuin siellä" lausui hän minulle muutama päivä sitten.

Lopuksi en voi olla huomauttamatta siitä suuresta salaperäisyydestä, mihin neuvottelut Latvian taholla on tahdottu verhota. Tämä ei koske ainoastaan Suomen ja Puolan edustusta, vaan myös Viron tšekäläistä lähetystä, niin kummalta kuin se kuuluukin. Suurin osa tiedoista on täytynyt hankkia muilta tahoilta, kun ulkoministeriössä on saanut kysymyksiinsä vain vältteleviä vastauksia. Väittääpä Mölder, että häneltä ei ole ainoastaan salattu sitä, mistä neuvotteluissa Stomonjakovin kanssa oli jo ehditty sopia, vaan esitetty suorastaan "muunnettua totuutta". Hän aikoi pyytää läpikäydäkseen kaikki neuvottelujen 25 pöytäkirjaa voidakseen tehdä selväksi Tallinnalle, "että liittolaissuhteet ovat kaukana siitä, mitä niiden pitäisi olla".

P. Hymowitz

Д О Г О В О Р,

заключенный в Риге 5-го февраля 1932 года между Латвией и Союзом Советских Социалистических Республик.

Президент Латвийской Республики и
Центральный Исполнительный Комитет Союза Советских Социалистических Республик,

основываясь на заключенном 11 августа 1920 года Мирном Договоре между Латвией и Российской Социалистической Федеративной Советской Республикой, действие которого распространяется на всю территорию Союза Советских Социалистических Республик, и все постановления которого остаются неизменно и навсегда неизменной основой отношений между Высокими Договаривающимися Сторонами;

убежденные в том, что интересам обоих Высоких Договаривающихся Сторон соответствует принятие некоторых постановлений, могущих способствовать развитию и укреплению дружественных отношений между обоими Государствами;

твердо решившие уважать взаимно и неуклонно суверенитет, политическую независимость и территориальную целостность и неприкосновенность друг друга;

руководимые желанием содействовать укреплению всеобщего мира;

заявляя, что ни одно из принятых на себя каждой из Сторон до настоящего времени обязательств не препятствует мирному развитию их взаимных отношений и не противоречит настоящему Договору;

желая подтвердить и дополнить в своих отношениях Генеральный Пакт отказа от войны от 27 августа 1928 года, который, независимо от сроков действия, нормального прекращения или возможного досрочного денонсирования настоящего Договора, сохраняет попрежнему постоянную силу между Высокими Договаривающимися Сторонами, -

решили заключить настоящий Договор и для этой цели назначили своих уполномоченных, а именно:

Президент Латвийской Республики:

Маргера С к у е н е к а, Министра-Президента, временно исполняющего должность Министра Иностраннных Дел;

Центральный Исполнительный Комитет Союза Советских Социалистических Республик:

Бориса Спиридоновича С т о м о н я к о в а, Члена Коллегии Народного Комиссариата по Иностраннным Делам и Алексея Ивановича С в и д е р с к а г о, Полномочного Представителя Союза Советских Социалистических Республик,

каковые уполномоченные, по взаимном пред'явлении своих полномочий, найденных составленными в должной и надлежащей форме, согласились о нижеследующем:

Статья 1-ая.

Высокие Договаривающиеся Стороны взаимно обязываются воздерживаться от всякого акта нападения одна на другую, а также от всяких насильственных действий, направленных против целостности и неприкосновенности территории или против политической независимости другой Договаривающейся Стороны, независимо от того, предпринято ли подобное нападение или подобныя действия отдельно или совместно с другими державами, с об'явлением или без об'явления войны.

Статья 2-ая.

Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон обязуется не принимать участия ни в каких военных или политических договорах, конвенциях или соглашениях, направленных против независимости, территориальной неприкосновенности или политической безопасности другой Стороны, а также в договорах, конвенциях или соглашениях, имеющих целью подвергнуть экономическому или финансовому бойкоту одну из Договаривающихся Сторон.

Статья 3-ья.

Обязательства, предусмотренные в настоящем Договоре, никоим образом не могут ограничить или изменить международные права и обязательства, вытекающие для Высоких Договаривающихся Сторон из договоров, заключенных ими до вступления в силу настоя-

щего Договора и должным образом опубликованных в официальных изданиях каждой Стороны, - поскольку эти договоры не заключают в себе элементов агрессии в смысле настоящего Договора.

Статья 4-ая.

Принимая во внимание обязательства, принятые на себя в настоящем Договоре, Высокие Договаривающиеся Стороны обязуются подвергать все спорные вопросы, независимо от их природы и происхождения, которые возникли бы между ними после подписания настоящего Договора и не могли бы быть урегулированы в течение разумного срока в обычном дипломатическом порядке, согласительной процедуре в смешанной согласительной комиссии, состав, права и производство которой подлежат установлению путем особой Конвенции, каковую обе Стороны обязуются заключить в возможно короткий срок, и которая вступит в силу одновременно с настоящим Договором.

Статья 5-ая.

Настоящий Договор составлен в двух экземплярах, на латинском и русском языках, при чем оба текста имеют одинаковую силу. Он будет ратификован, и его ратификационные грамоты будут обменены между Высокими Договаривающимися Сторонами в городе Москве.

Статья 6-ая.

Настоящий Договор вступит в силу в момент обмена ратификационными грамотами и будет оставаться в силе в течение трех лет с этого момента. Каждая из Высоких Договаривающихся Сторон будет иметь право отказаться от Договора с предупреждением о том за шесть месяцев до истечения этого периода или без соблюдения срока предупреждения, если другая Договаривающаяся Сторона совершит нападение на какое нибудь третье государство. Если Договор не будет денонсирован ни одной из Договаривающихся Сторон, срок действия его пролонгируется автоматически на два года; равным образом Договор будет считаться продленным каждый раз на дальнейшие два года, если не последует отказ от него одной из Договаривающихся Сторон в порядке, предусмотренном в настоящей статье.

В удостоверение чего поименованные выше уполномоченные подписали настоящий Договор и приложили к нему свои печати.

Учинено в городе Риге, в двух экземплярах на латышском и русском языках, 5-го февраля 1932 года.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Piirassa olevan lähetysten rap. no 6.

Ministeri Kyyröläinen.

20/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 124.

Riika, helmikuun 20 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/24/12. 32		
24/2.32	9	121
R. A.	U. ASTO	ASIA
8	C 16.	

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 6, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Latvian ja Neuvostoliiton välisen non-aggressio-
sopimuksen jälkikaikuja.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

P. S. H. ...

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkoasiainministeriö, H e l s i n k i.

SUOMEN RIIA SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 6.

R i i a ssa 20 p:nä helmi kuuta 1932.

DEKORAATIOKIRJASTO		
7241 (ae) 1. 13 32		
24/2.32		LEH
RYVÄÄ		ASIA
5	C16	

Asia: Latvian ja Neuvostoliiton
välisen non-aggressiosopimuksen
jälkikaikuja.

Kuten aikaisemmissa tiedotuksissani Latvian ja Sovjetin välisten non-aggressioneuvottelujen kulusta jo olen esittänyt, jätti Latvian tapa hoitaa neuvotteluja - ainakin suhteissa muihin Sovjetin naapureihin - paljon toivomisen varaa. Erittäinkin oli tyytymätön Viron tšekäläinen edustaja, jonka mielestä asiat olivat esitettävät liittolaismaalle "muuntamattomina" ja asettamatta tätä tapahtuneiden tosiasiaain eteen, mikä neuvottelujen aikana hänen sa-
nainsa mukaan sattui useamminkin kuin kerran.

Tämä tyytymättömyys on nyt - ehkäpä välisministeriön välityksellä - kantautunut Viron lehtiin. Peltomiesten "Kaja" on hiljattain lausunut 10/2/, että Latvia allekirjoittaessaan sopimuksen Sovjetin kanssa ei ole noudattanut niitä velvoituksia, joita liittolaissuhteet sille asettavat. Latvian menettely Viron suhteen asettaa kyseenalaiseksi Viron ja Latvian liiton olemassaolon. Samalla lehti viittaa siihen mahdollisuuteen, että Sovjetin aikeilla os-
taa 10.000 liivinmaalaisista sikaa saattaa olla joku osuus asiain kul-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

kuun.

"Kajan" artikkeli antoi eilen "Latvis'elle" aihetta kirjoitukseen /19/2/, jossa se lausuu m.m. seuraavaa: "Viron peltomiesten lehti "Kaja" kirjoittaa hyvin hyökkäävässä äänilajissa Latviaa vastaan sekä kysyy, onko vielä olemassa Viron ja Latvian liittoa. Latvia on aivan erillään Virosta allekirjoittanut hyökkäämättömyyssopimuksen Neuvosto-Venäjän kanssa. Viron sanomalehdissä ei siinä ole ollut mitään selityksiä, vaikka Latvia onkin Viron liittolainen. Tämä eriyvä askel ei ole ensimmäinen, sillä Latvia jo Cielensin aikana allekirjoitti erillään Virosta sopimuksen Venäjän kanssa. Näin ollen on Viron ja Latvian väleissä syntynyt sellainen olotila, että lehden mielestä tahtomattakin nousee kysymys, onko Viron ja Latvian liitto vielä olemassa?" Ihmetellen näitä "Kajan" syytöksiä lehti jatkaa: "Sopimuksen tekijät vakuuttivat meille koko ajan, että he ylläpitävät jatkuvaa kosketusta Viron ulkoministeriön kanssa ja että lähipäivinä Virokkin allekirjoittanee samanlaisen hyökkäämättömyyssopimuksen Venäjän kanssa. Virolaiset lehdet sitävastoin nyt aivan julkisesti syyttävät meitä sopimattomasta käytöksestä liittolaistamme kohtaan. Siksi olisi tärkeä saada tässä asiassa täysi selvyys. Epäilemättä mitä laajimmat Latvian kansanpiirit tahtovat ylläpitää Viron kanssa kiinteitä suhteita. Ne eivät tahdo antaa mitään aihetta pahoihin epäluuloihin eivätkä hävittää vapaustaisteluissa solmittua aseveljeyttä, jota myöhemmin on erilaisilla sopimuksilla lujitettu ja kehitetty".

"Latvis'en" kirjoitus ja muihinkin lehtiin sisältyneet uutiset "Kajan" hyökkäyksestä saattoivat ulkoministeriön tänään julkaisemaan "Letan" välityksellä seuraavan "oikaisun": "Luotettavalta taholta ilmoitetaan, että "Kajan" kirjoitus, joka syyttää Latviaa sopimattomasta käytöksestä Viroa kohtaan Latvian liittolaisena, ei pidä paikkaansa. Neuvottelujen kestäessä Venäjän kanssa Viron ulkoministeriö on koko ajan ollut tietoinen Latvian neuvottelujen kulusta ja Tallinnaan oli lähetetty erikoinen Latvian ulkoministeriön edustajakin kosketuksen ylläpitämiseksi. Samaten pääministeri Skujenieks'in lausunto sanomalehdille sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, että sopimuksen ratifiointi riippuu samanlaisen sopi-

muksen allekirjoittamisesta Viron ja Venäjän välillä, on täysi taaku siitä, että Latvia ei toimi erillään Virosta. Tästä kaikesta "Kaja" olisi voinut hankkia tiedot maansa ulkoministeriöstä, ennenkuin ryhtyy asiattomia kirjoittamaan".

Enemmäksi vakuudeksi on pääministeri Skujenieks vielä lausunut tänään "Jaunakas Sinas'ille" seuraavaa: "Selvimmän vastauksen näihin syytöksiin antaa lausuntoni sanomalehdille heti sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tässä lausunnossa ilmoitin, että Latvia pitää erittäin tärkeänä, että Viro tekisi samanlaisen sopimuksen Venäjän kanssa. Pääasia on kuitenkin se, että Latvian hallitus on allekirjoittamansa sopimuksen ratifiointiin tehnyt riippuvaiseksi siitä, tekeekö Viro hyökkäämättömyyssopimuksen Venäjän kanssa. Jo tämä seikka yksinään todistaa tarpeeksi, että Latvian taholta on tehty kaikki saadakseen tässä niin tärkeässä poliittisessa kysymyksessä molempien maiden yhteistoiminta taatuksi."

On mielenkiintoista nähdä tulevatko nämä viralliset selitykset ja vakuutukset tyydyttämään "Kajaa" vai katsooko se olevan syytä palata asiaan uudelleen.

P. J. Hymnien

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Riikassa olevan lähetystön rap. no 7.

Ministeri Kyyräinen.

10/3 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 163.

Riika, maaliskuun 10 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
16/3.32	g/24/ke.	1932
FINN	FINN	FINN
5	C/16	

Herra Ministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 7, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen;

Latvian pulaliikkeestä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. Kinnunen

Herra
Ministeri Antti Kukkonen,
Ulkoasiainministeriö, Helsinki.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 7.

R i i a s s a 10 p:nä maaliskuuta 1932.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
Ko	9/24/32	D. 19 32
16/3-32	10	L.H.
5	C.16.	ASIA

Asia: Latvian pulaliikkeestä.

Yleismaailmallinen talouspula, joka on löytänyt - kuten erinäisissä tiedotuksissani olen esittänyt - tiensä Latviaankin, on erityisen raskaana kohdistunut täällä, kuten muuallakin, maatalouteen. Maataloustuotteiden hinnat ovat laskeneet ennenkuulumattomiin alittaen kaikki mahdolliset laskelmat. Vuoden kuluessa on virallisen tilaston mukaan esim. lehmänlihan hinta laskenut 51,2 %, vasikanlihan 47,8 % ja sianlihan 62,4 %. Maaseudulla kerrotaan lypsylehmän maksavan 30 latia /n.375 mk./, y,m,s, mutta siitä huolimatta ei latvialainen talonpoika yleensä kykene lisäämään karjaansa, koska hänellä yksinkertaisesti ei ole siihen varoja.

Tilanne maaseudulla käy ja on käynyt sitäkin vaikeammaksi, kun talonpoika toisaalta saa maksaa korotettujen tullien ja kontingenttijärjestelmän vaikutuksesta kaikesta siitä, mitä hänen on ostettava, miltei samat hinnat kuin aikaisemminkin ja kun hänellä useimmissa tapauksissa jo ennastaan on säästöjen asemasta vain velkoja. Latvialaisen talonpojan, joka alun toistakymmentä vuotta sitten agrarireformin kautta sai maatilkkunsa - maatilat ovat säännöllisesti alle 50 ha:n - oli nimittäin päästäkseen alkuun tehtävä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen ja lisäksi Maatalousministerille

- 1) Tavallinen. _____
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

velkaa ja nämä velat, jotka useimmissa tapauksissa ovat vielä maksamatta, käyvät nykyoloissa erikoisen raskaiksi.

On näin ollen ymmärrettävissä, että mielet maaseudulla eivät tahdo pysyä tasapainossa ja että kasvava tyytymättömyys alkaa etsiä ilmenemismuotoja. Tyytymättömät hakeutuvat yhteen ja pulaliike on - meillä tunnettuun tapaan - valmis.

Latvian "pulamiehet" ovat myöskin käyneet järjestämään kokouksia kautta maan, mutta varsinkin Liivinmaalla ja Latgaleessa, joissa elinehdot ovat yleensä vaikeammat kuin muualla maassa. Näissä kokouksissa on yleensä omistettu runsaasti aikaa hallituksen moittimiseen ja valituksille siitä, että se "toimettomuudellaan antaa Latvian maamiehen sortua". Tämä huolimatta siitä, että marraskuussa kaatunutta Ulmaniksen hallitusta nimenomaan syytettiin sekä sanomalehdistössä että saeimassa juuri maatalouden yksipuolisesta suosimisesta ja että nykyisen hallituksen maatalousministeri, agraari Gulbis, on tunnettu maatalouden etujen voimakkaana ajajana jo kolmatta vuotta istuneen Celminsin hallituksen ajoilta. Hänen ansiokseen on myös, ainakin suurelta osalta, luettava saeimassa viime vuoden loppupäivinä hyväksytty laki maanviljelijäin suojaamiseksi huutokaupoilta, mikä merkitsee itseasiassa vuoden moratoriota ja talonpitoon välttämättömän irtaimiston täydellistä turvaamista pakkomyynneiltä.

Pulakokousten positivisen puolen, jos nyt niin tahtoo sanoa, ovat muodostaneet ponsilauseimat ja edustajien valitseminen niiden saattamiseksi hallituksen tietoon. Mitä ponsilauseissa esitettyihin vaatimuksiin tulee, ovat ne usein siinä määrin tilapäisten mielijohteiden ja puuttuvan asiantuntemuksen sanelemia, että mikään hallitus ei pystyisi niitä toteuttamaan. On vaadittu valtiolta tai hypoteekkikassalta saatujen lainojen lyhentämisestä puolella, korkojen suorittamisen täydellistä lakkautusta tämännäpäisistä lainoista, virkamieskunnan supistamista yhdellä kolmanneksella ja jällellejäävien palkkojen vähentämistä yhdellä neljänneksellä /huolimatta siitä että niitä on jo huomattavasti vähennetty/ maatalouden vientitavaroille kauttaaltaan valtion takaamat

minimihinnat j.n.e. Esitettyään näitä vaatimuksiaan hallituksen jäsenille ovat "pulamiehet", kuten minulle kertoi rahaministeri, ent. presidentti Zemgals, itsekin lopuksi keskustelujen jälkeen olleet pakoitettut myöntämään, että hallituksen mahdollisuudet olojen muuttamiseen ovat rajoitetut, ja että "on tullut, kun hätä on suuri, vaadittua liikaa".

Saadakseen pulaliikkeen johdetuksi järkevämmälle ja normaalisemmalle tielle päätti Latvian Maataloudellinen Keskusliitto järjestää viikon vaihteessa Riiassa yleisen maataloustuottajain kokouksen, "talonpojan päivät", joilla määrätyn ohjelman mukaan ja pätevältä taholta hankittujen alustusten pohjalla harkittaisiin toimenpiteitä pulakauden voittamiseksi. Hallituksen taholla suhtauduttiin tähän aloitteeseen myönteisesti ja kokouksen avajaisiin saapui tasavallan presidentti, pääministeri ja maatalousministeri.

Jo ensimmäisenä päivänään kokous kuitenkin riuhtautui irti siltä tieltä, minkä aloitteenottajat olivat sille viitottaneet. Eri tahoilta saapuneet edustajat ryhtyivät arvostelemaan sekä hallitusta että eduskuntaa, väittäen kummankin olevan yhtä kylmän talonpojan tarpeille ja hätähuudoille. Osoitukseksi siitä kielestä, jota tällöin ja vielä seuraavinakin kahtena kokouspäivänä käytettiin katsos olevan syytä esittää seuraavia poimintoja:

"On turha toivoa, että n.s. kansallinen hallitus mitään tekee tai mitään talonpojalle antaa" /Asiten talonpoika/.

"Kun itsenäinen Latvia syntyi, saivat meidän hallitsijamme satamia, taloja, rautateitä ja kultaa. Miksi he eivät nyt ymmärrä eivätkä voi hoitaa talouttamme?" /Kossan talonpoika/.

"Onko se demokratiaa, kun kansalaiset jaetaan kolmeen kastiin: talonpojat-orjat, virkamiehet-ihmiset ja edustajat ja poliitikot - yliihmiset? Pulaverot saavat kestää sellaiset, joilla ei ole mitään osaa tai arpaa pulan syntyyn. Ehdotan että edusmiesten lukumäärää ja heidän palkkiotansa vähennetään ja perustuslakia muutetaan" /Gulbenin talonpoika/.

"Miksi olemme sen sallineet, että olemme nyt näin pitkälle joutuneet? Miksi olemme lähettäneet saeimaan miehiä, joilla on sil-

määränä vain oma etu ja puolueensa etu eikä yhteinen hyvä". /Bauskan talonpoika/.

"Venäläinen sananparsi sanoo: ei satakieltä sanoilla syötetä, mutta meitä, talonpoikia, hallitus koko ajan ruokkii saduilla" /Kalsnavan talonpoika/.

"Me olemme huonommassa asemassa kuin 13 vuotta sitten. Me olemme tähänasti pyytäneet saamatta mitään. On huolettomina saatettu talonpoikaisväestö, talouspyramidin jalusta, turmion partaalle, mutta me olemme nyt saaneet tästä ilveilystä kyllämme. Me emme enää tule enempää pyytämään, vaan me vaadimme ja me tulemme vaatimuksemme viemään läpi" /Missan talonpoika/.

Tätä lainaamista voisi, jos tahtoisi, jatkaa hyvin pitkälle, sillä kokouksen aika kului pääasiassa arvosteluun. Muissa suhteissa jäi tulos siitä suhteelliseksi kyseenalaiseksi; asetettiin 14-miehininen komitea ottamaan selvää mahdollisuuksista muodostaa puolueiden ulkopuolelle ammatillinen järjestö, joka "kohdistuisi koko voimansa talonpojan aseman turvaamiseksi".

Kokouksen kulku on saanut osakseen ankaranlaista arvostelua. Siihen on sovitettu sekä sanomalehdissä että saeiman valtiovaliokunnassa mainintaa "latvialaista lapualaisuutta". Erityisestikin on osoittanut hermostumista agraaripuolueen päälehti "Briva Seme", jonka mielestä kokous joutui jo aivan alussaan "harhateille". Talonpoikaisväestö on lehden mielestä silloin kieltänyt johtajansa, jotka sille ovat uhranneet elämäntyönsä, jos se käy etsimään uusia tunnustähtiä.

Tuleeko tästä uudesta suunnitellusta järjestöstä loppujen lopuksi mitään, on vielä vaikea käydä varmuudella päättelemään. Niissä merkeissä, joissa sen "syntysanat" lausuttiin, tulevat sitä vastaan asettumaan agraarit, uudisviljelijät ja progressiviset uudisviljelijät s. o. ne puolueet, joihin maalaisväki täällä etupäässä kuuluu. Näin ollen tuntuu syrjästäkatsojasta liian optimistiselta "Rigasche Rundschau" lausunto, missä sanotaan: "Keskustelujen kulusta ei vielä ole nähtävänä kuinka ja kenen johdolla talonpoikaisväestö tulee uudelleen järjestäytymään; ainoastaan se on selvää, että se

ei aio antaa vastaisuudessa pääkaupungin vihreiden pöytien ääreen
käräytyneiden teorettisesti vastuunalaisten ainesten johtaa itse-
ään, vaan on valmis, asiain niin vaatiessa, puolustamaan etujaan
jyrkilläkin keinoilla".

P. J. Lyyminen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Riessa olevan lähetystön rap. no 8.

Ministeri Kyröinen.

28/4 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 272.

Riiassa, huhtikuun 28 p:nä 1932.

ULKOASIAINMI		
13 242 ke.		82
30/4. 32.		
5	016	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 8, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Muuan poliittinen vierailu Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Heikkinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN RIIA SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 8.

R i i a ssa 28 p:nä huhtikuuta 1932.

13 242 ae.

32

30/4.32

5 C16

Asia: Muuan poliittinen vierailuLatviassa.

Kuluneen viikon vieraili täällä hra Michael Moscicki, Puolan tasavallan presidentin poika. Hän saapui tänne sanomalehtien tiedotusten mukaan lähettiläs Arciszewskin vieraaksi, mutta itse isäntä on antanut ymmärtää, että käynnillä oli politistakin sävyä ja että se on tapahtunut puolalais-latvialaisten suhteiden parantamisen merkeissä. Latvialaisella taholla osoitettiin puolalaiselle vieraalle huomattavaa ystävällisyyttä. Sekä tasavallan presidentti että pääministeri, jotka viime syksynä tehdyn ilmoituksen mukaan yleisistä säästäväisyyssyistä eivät toistaiseksi tarjoa mitään juhla-aterioita, järjestivät kumpikin erityisen metsästysretken, joihin otti osaa latvialaisia politikkoja eri piireistä.

Kuulemani mukaan on hra Moscicki, joka toimii isänsä sivilikanslian päällikkönä, vakuuttanut Puolan vilpittöntä ystävyyttä Latvian suhteen. Puolalla ei ole mitään aluevaatimuksia rajalla oleviin Latvian puolankielisiin piirikuntiin nähden, joten viimeisyksiseltä konfliktilta puuttui realinen pohja. Ainoa mitä Puola kyseellisiin alueisiin nähden Latvialta odottaa, on se, että puolalaisen vähemmistön kielelliset oikeudet otetaan huomioon.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):Tavallinen.

- 1) Tavallinen. lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Keskusteluissa ulkoministeriön johdon kanssa oli puolalainen vieras Filholds'in ilmoituksen mukaan lausunut Puolan toivovan, että avoinna olevat non-aggressionneuvottelut veisivät myönteiseen tulokseen. Viivähtäessään Romaniassa paluumatkallaan Egyptistä on Pilsudski esittänyt tähän suuntaan käyvän "toivomuksen" kuningas Carolille. /Samaa vakuutti minulle joku päivä sitten keskustelussamme Arciszewski/.

Herra Moscickin puolalais-latvialaisen ystävyysmerkeissä täällä tekemään vierailuun saattaa liittyä, kuten minulle juuri kerrottiin, toinenkin tarkoitus. Kertojani mukaan hän kaiken muun ohella oli myös "paikan katsonnossa". Arciszewski tulee nimitetyksi Sokolin jälkeen Puolan edustajaksi Kansainliittoon ja Moscickia ajateltaneen hänen seuraajakseen Riikaan. Vierailijalla lienee siis ollut "yksi tie, kaksi asiaa".

B. Hummer

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Päästä olevan lähetystön rap. no 9.

Ministeri Gyssinen.

7/5 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 305.

Riika, toukokuun 7 p:nä 1932.

114 / 242 / ac. i. 32		
11/5-32	2	
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja n:o 9, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Latvian-Neuvostoliiton kauppasopimuksen irti-
sanominen.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

7

Salainen.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 9.

R i i a s s a 7 p:nä touko kuuta 1932.

14/242/ae			11.11.32		
10/5.32	2				
5	C/16				

Asia: Latvian-Neuvostoliiton
kauppasopimuksen irtisanominen.

Viime keskiviikkona /4/5/ jätti Neuvostoliiton tšekäläinen lähettiläs Svidersky ulkoministeri Sarins'ille hallituksensa nimessä nootin, missä irtisanotaan v.1927 Latvian ja Neuvostoliiton välillä solmittu kauppasopimus päättyväksi tulevan marraskuun 5 päivänä. Ellei irtisanomista nyt olisi tapahtunut, olisi sopimus sen 12 artiklan mukaan automatisesti jatkunut vielä vuodella marraskuun 5 p:stä lukien.

Kyseellisessä nootissa todetaan yleisessä talouselämässä tapahtuneiden muutosten ja yhä pitkittyvän pulakauden antaneen Neuvostoliiton ja Latvian välisille kauppasuhteille kokonaan toisen leiman kuin sopimusta solmittaessa saattoi edellyttää. Tähän nähden ja kun Latvia lisäksi on rajoittaakseen tuontiaan siirtynyt kontingenttijärjestelmään - ulkoministeriön tiedotuksessa sanomalehdille ei tästä seikasta mainita mitään - ei Neuvostohallitus katso voivansa suostua sopimuksen automatischeen jatkumiseen marraskuun 5 päivän jälkeen. Samalla se kuitenkin ilmoittaa olevansa valmis muuttuneet olosuhteet huomioonottaen neuvotteluihin uudesta kauppasopimuksesta.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Neuvostoliiton taholta tapahtunut kauppasopimuksen irtisanominen tuli - niin kummalta kuin se ehkä kuuluukin - Latvialle melko täydellisenä yllätyksenä. Sitä vakuuttavat nyt sanomalehdet ja samaa olen kuullut yksityisestikin m.m. Sviderskyttäkin, joka minulle ihmetteli Latvian hallitusmiesten "naiviutta". "Latvis" kiinnittää huomiota siihen, että Svidersky saapui ulkoministeriöön jättääkseen noottinsa 4 p:nä klo 1/2 2 s.o. tuskin puoli tuntia sen jälkeen kun n.s. sopimuskomissioni oli lopettanut istuntonsa, missä "mistään tietämättöminä päätettiin jättää Latvian puolelta sopimus irtisanomatta". Lehden mielestä on ulkoministeriö ollut perin huonosti informoitu Neuvostoliiton todellisista aikeista ja niin ollen olisi syytä esittää sille useita kysymyksiä. "Varsinkin olisi mielenkiintoista saada tietää, onko Latvian Moskovan -lähettiläs tiennyt Venäjän suunnitelmista ja onko hän ilmoittanut niistä hallitukselleen".

Allekirjoittaneella ei ole tietoa siitä, mitä Seskis on asiassa tiedottanut hallitukselleen Moskovasta, mutta keskustelusta Sviderskyn kanssa sain sen käsityksen, että Moskovassa on ollut erimielisyyttä siitä, onko sopimus irtisanottava vai ei. Hänen sanainsa mukaan kaikki "talousmiehet" /hosjaistvenniki/ ovat olleet jyrkästi irtisanomisen kannalla, jotavastoin ulkoasiainkomissariatien kollegiossa ei ole oltu aivan vakuutettuja irtisanomisen suotavuudesta. Lopullisen ohjeensa nootin jättämiseen Svidersky joka tapauksessa sai vasta viimeisenä mahdollisena irtisanomispäivänä.

On luonnollista, että Latvian sanomalehdet ovat kiirehtäneet esittämään mielipiteensä irtisanomisen merkityksestä ja kantavuudesta. Eri lausunnoista katson olevan syytä ottaa seuraavat poiminnot.

"Jaunakas Sinas" lausuu /6/5/ tehtyään selkoa kauppavaihdon suuruudesta Neuvostoliiton kanssa eri vuosina seuraavaa: "Kauppasopimuksen irtisanominen ei ole sellainen paha, miksi se eräällä taholla tahdotaan tehdä. Yleensä voidaan sanoa, että sopimus ei ole ollut neuvostohallitukselle epäedullinen, yhteenvedossa Venäjä siitä on enemmän hyötynyt kuin Latvia. Sopimuksen

epäedullisuudesta on useasti huomautettu juuri kauppa- ja teollisuuspiireistä kääntymällä myöskin esityksillä hallituksen puoleen. On otettava huomioon, että tyytymättömyyttä ovat osoittaneet sellaisetkin teollisuusmiehet, jotka itse ovat suorittaneet venäläisten tilauksia ja niistä muka hyvin ansainneet. Juuri nuo piirit, jotka ovat olleet taloudellisissa suhteissa neuvostohallituksen kanssa, ovat puoltaneet sopimuksen irtisanomista ja uuden tekemistä Latvialle edullisimmalla ehdoilla. Jos hallitus ei ole seurannut näitä kehoituksia, niin se on tapahtunut ei siksi, että hallitus olisi katsonut sopimuksen edulliseksi, vaan etupäässä poliittisten syiden takia; ylliotteen on aina saanut toivomus elää hyvässä sovussa suuren itäisen naapurin kanssa"

"Socialdemokrats" kirjoittaa 5/3/: "Sopimuksen irtisanominen epäilemättä selvästi esittää uutta Latvian diplomatian ja nykyisen hallituksen epäonnistumista taloudellisten suhteiden järjestelyssä. Olisi väärin ja lapsellista ajatella, että ainoastaan Venäjän nootissa mainitut syyt olisivat aiheena sopimuksen irtisanomiseen. Syyt ovat muut ja niistä on Venäjän sanomalehdistö viime aikana paljon puhunut. On selvä, että taloudellisia suhteita ei voita kehittää ilman vastaavaa politiikkaa. Ja jos tarkastamme Latvian viimeaikaista ulkopoliittikkaa, niin tietoisesti ~~taikka~~ tietämättä se on suunnattu siten, että se ei voi edistää taloudellista yhteistoimintaa Venäjän kanssa, mihin olemme useasti viittaneet. Muistakaamme vain rumaa ärsyttelyä Latvian porvarillisessa sanomalehdistössä. Latvian ja Venäjän hyökkäämättömyyssopimus on vielä ratifioimatta. Lopuksi Latvia on antautunut täydellisesti Puolalle taloudellisissa suhteissa, sillä Puola tuo Latviaan 45 kertaa enemmän tavaraa kuin se vie tältä. Tietysti sellainen politiikka ei voi edistää taloudellisten suhteiden kehittymistä Venäjän kanssa, ja siksi on kahtena viime vuonna kaikki joutunut kuolleeseen pisteeseen. On selvä, että myös uusi sopimus on mahdollinen ainoastaan silloin, jos hallitseva porvaristo vakavassa mielessä tulee hoitamaan ulkopoliittikkaa. - Latvian työväestö puoltaa taloudellisten suhteiden kehittämistä Venäjän kanssa. Me vaadimme, että hallitseva porvaristo pitää huolen sopimuksen uudistamisesta ja neu-

vottelujen aloittamisesta viipymättä".

"Pedejais Bridis" lausuu 5/5/: "Voi olla eri mieltä sopimuksen irtisanomisen syistä ja sen täyttämisestä, mutta selvä on, että irtisanominen on ankara isku teollisuudellemme ja ulkomaankaupallemme. Vaikka Venäjä ei ole joka vuosi jättänyt tilauksia 40 milj. latin määrästä, niin sittenkin, paitsi viimeisenä kahtena vuotena, ei siitä paljon puuttunut, ja vienti Venäjälle on ollut melkein kaksi kertaa suurempi kuin tuonti sieltä. Sopimuksen irtisanominen ensisijassa tulee kipeästi koskemaan vaunu-, tekstili- ja nahkateollisuuteen. Venäläisten tuomat tavarat: öljyt, suola, sokeri y.m. on meidän tuotava joka tapauksessa ulkomailta ja ehkä juuri sieltä, missä kaikkein vähemmän ostetaan Latvian tavaroita. Tulokseksi tulee se, että noin 16 milj. latin arvosta Latvia vastedeskin tuo ulkomailta tavaroita, mutta kaksinkertainen määrä Latvian tuotteita jää viemättä maasta, sillä Länsi-Eurooppaan niitä ei osteta. Voimme ainoastaan toivoa, että molemmat sopimuspuolet ryhtyisivät uudesta sopimuksesta neuvottelemaan ja molemmin puolilla myönteisillä uudistaisivat tähänastisen kauppasopimuksen sisällön ja ehdot".

Latvian - Neuvostoliiton nyt irtisanotun kauppasopimuksen merkitystä olen yksityiskohtaisesti käsitellut eri tiedotuksissani "kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuksesta" kunkin sopimusvuoden tilastotietojen valmistuttua. Näin ollen ja koska olen suunnitellut noudattavani samaa tapaa kuluvanakin vuonna, en tässä yhteydessä katso olevan tarpeellista käydä esittämään käsitystäni kauppasopimuksen eduista ja haitoista Latvialle.

B. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Riikassa olevan lähetystön rap. no 10.

Ministeri Kynninen.

23/5 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 348.

Riika, toukokuun 23 p:nä 1932.

*Tseeb
Salov.*

17/243/pe. B. 13 92		
25/5.32		LII
AFRICA	EUROPE	ASIA
5	C/6.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 10, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Latvialais-virolaisista taloudellisista neuvot-
teluista Riassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P.S. Hummer

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

S U O M E N R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 10.

R i i a s s a 23 p:nä touko kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
18/243 (ac) B. 1932		
2575.82	3	LEL
RYHMÄ		ASIA
5	C/16	

Asia: Latvialais-virolaisista
taloudellisista neuvotteluista
Riiasa.

Kuluvan kuun 18 p:nä alkoivat täällä siirtymistään siirtyneet latvialais-virolaiset taloudelliset neuvottelut, jotka kestivät 4 päivää. Virolaiseen delegatioon, joka eilen jätti Riian, kuuluivat: ulkoministeriön jaostopäällikkö Mickwitz, Tallinnan kauppa- ja teollisuuskamarin puheenjohtaja Hurt sekä Viiron tšekäläinen asiansihteeri Mölders. Latvialaisen delegation muodostivat johtajat Munters ja Salts, ulkoministeriön jaostopäällikkö Filholds ja rahaministeriön esittelijä Apinš.

Neuvottelujen kulusta, joita tällä kertaa on tahdottu pitää entistä enemmän salaisina, olen saanut kuulla seuraavaa.

Ensimmäisessä delegatiojen yhteisistunnossa tehtiin latvialaiselta taholta ehdotus kauan puheenalaisena olleen tulliunionin nopeasta toteuttamisesta.. Tämän päämäärän saavuttamiseksi olisi ensi askeleena solmittava "pulakausi-tulliunioni", mikä merkitseisi tullirajan poistamista molempien maiden välillä "ko-keeksi" ja sitäpaitsi lyhyellä, esim. kuukauden irtisanomisajalla.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Virolainen delegatio puolestaan a^aasettui asiassa pidättyvämälle kannalle. Sen mielestä saattoi tällä hetkellä tullien poistaminen tulla kysymykseen vain kummankin maan omilta valmis- teilta. Sitäpaitsi piti se tarpeellisena yllätysten välttämiseksi erityisten "negativisten listojen" laatimista, joihin otettaisiin ne tuotteet, joiden kumpikin ma^ea ainakin toistaiseksi katsoo kaipaavan tullisuoja^aa. Myöhemmin, saavutetun kokemuksen jälkeen olisi tietenkin näistäkin rajoituksista koetettava päästä. Mitä taas tulee ulkomaisiin tavaroihin, olisi tullirajan poistaminen niiden suhteen mahdollinen vain sen jälkeen kuin molempien maiden tullitariffit ovat yhtäläistetyt ja sitäpaitsi kauppasopimus- politikassa saavutettu yhtenäisyys, mikä kaikki vaatii sekä aikaa että harkintaa. Tällöin on myös tarkoin punnittava, mitä seurauksia kokonaisuudelle saattaa olla m.m. niistä erikoiseduista, joi- ta Viro on myöntänyt Suomelle ja Latvia Liettualle.

Siihen nähden että kummankin delegatio^an valtuudet oli- vat rajoitetut ja tulliuunionin osittainenkin toteuttaminen vaa- tii varovaisuutta, päätettiin neuvottelujen lopputuloksena, että kumpikin delegatio tullee ehdottamaan hallitukselleen erikoisko- mitean asettamista tulliuunionin valmisteluja varten, mitkä ovat suoritettava "kiireellisessä järjestyksessä".

Välittömien tuloksien aikaansaamiseksi ja kun tulliuuni- onin valmistelut parhaassakin tapauksessa vaativat vielä melkoi- sesti aikaa, jatkettiin delegatio^aojen välillä neuvotteluja tavarali- stoista kesäkuussa 1931 allekirjoitetun tariffisopimuksen täyden- nykseksi. Kummaltakin puolelta esitettiin joukko tavaroita lis- toihin otettavaksi, mutta lopuksi sovittiin siitä, että kummalla- kin puolen rajoitetaan tavaralistat käsittämään 10 - 12 eri tava- ralajia. Niistä oli kertojani tietämän mukaan kuitenkin vain pari kolme sellaista, joiden ottamisella listoille on huomattavampaa merkitystä. Samalla on syytä mainita, että muutamain nimikkeiden suhteen ei ehditty päästä lopulliseen tulokseen, vaan siirrettiin ^{aria}diplomattista tietä ratkaistavaksi. - Listojen yksityiskohtai- sesta käsittelystä en toistaiseksi ole saanut mitään tarkempaa irti.

Sikäli kun olen ehtinyt kuulla, ollaan päättyneiden neuvotte-
 lujen tuloksiin sekä puolella että toisella suhteellisesti tyy-
 tyväisiä. Latvialaisen delegation nimessä on johtaja Salts anta-
 nut lehdelle niistä seuraavan julkilausuman: "Latvian kannalta kat-
 soen merkitsevät Latvian ja Viron delegatiojen nyt päättyneet neu-
 vottelut suurta saavutusta jo siitäkin syystä, että nykyisenä pu-
 lakautena kaikki valtiot pyrkivät sulkeutumaan kuoreensa. Siksi
 on erittäin miellyttävää, että naapurimme osoittivat hetken ter-
 vettä ymmärtämistä ja tekivät myönnytyksiä rajoittamalla omia
 etujaan. Konferenssin päätyttyä on käsissä tulokset, joiden saa-
 vuttamista ei olisi voinut toivoakaan ajan niukuuden takia. Minä
 olen syvästi vakuutettu siitä, että molemmat puolet osoittivat
 vilpitöntä halua objektiivisesti ja asiallisesti pohtia kaikkia
 taloudellisia kysymyksiä unohtamalla ahtaat kaupalliset laskel-
 mat ja asettamalla ensi sijalle taloudellisen yhteistoiminnan edut
 valtakunnallisessa mittakaavassa".

P. S. Hymien

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA: _____

Kuussa olevan lähetysten rap. no 11.

Ministeri Kynninen.

26/5/1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICENING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 360.

Riika, toukokuun 26 p:nä 1932.

18 243 lae. 1. 82	
30/5-32	UL
5	C16

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 11, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Alote Latvian valtiosäännön muuttamiseksi.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, sy-
vimmän kunnioitukseni vakuutus.

B. S. Yrjö - Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 11.

R i i a s s a 26 p:nä touko kuuta 1932.

LIIKEM. 18/243/ae. L. 10 32		
30/5-32	50	LIIK.
RYHMÄ	C. 1070	ASIA
5	C/16.	

Asia: Alote Latvian valtiosäännön
muuttamiseksi.

Kysymys muutosten tekemisestä Latvian voimassaolevaan valtiosääntöön v:ltä 1922 on ollut keskustelun alaisena jo vuosikausia. Erityisestikin on kysymys kiinnostanut oikeistopuolueita, mutta keskustaryhmienkin taholla olen tavannut runsaasti henkilöitä, joiden mielestä eräät valtiosäännön muutokset olisivat suotavia maan poliittisen elämän tervehdyttämiseksi. Heidänkin taholla on avoimesti myönnetty, että itsenäisen valtiollisen elämän outous ja vallankumouksen jälkimainingit ovat jättäneet jälkensä siihen lainsäädäntötyöhön, mikä uuden valtion oli ensivuosinaan suoritettava ja nimenomaan maan valtiosääntöön.

Erikoisestikin on valitettu tasavallan presidentin valtuuksien rajoittuneisuutta ja sitä toisarvoista asemaa, mihin nykyinen valtiosääntö hänet asettaa. Hänet valitsee virkaansa saeima ja 2/3 enemmistöllä voi saeima myös hänet virastaan eroittaa. Presidentti ei voi hajoittaa saeimaa eikä hänellä ole myöskään 7 päivää pitempää veto-oikeutta saeiman päätöksiin nähden. Hänen on julaistava ilman muuta kaikki saeiman hyväksymät lait, jotka varustetaan valtiosäännön 70 artiklan mukaan alkulauseella: "Saeima

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

on hyväksynyt ja tasavallan presidentti julkaisee seuraavan lain". Jos hän syystä tai toisesta vetoaa kansanäänestykseen ja siinä häviää, on hänen jätettävä virkansa.

Asiain näin ollen on ymmärrettävissä, että jokainen Latvian kolmesta peräkkäisestä presidentistä on tässä suhteessa tullut havaitsemaan valtiosäännön puutteellisuudet. Presidentti Tschakste, joka oma osuus nykyisen valtiosäännön syntyyn on ehkä suurempi kuin kenenkään muun, oli kuulemani mukaan läheistensä piirissä valittanut, että valtiosääntö oli ollut valmistettava "liian suuressa kiireessä". Hänen seuraajansa Sengals, joka kuuluu porvarilliseen vasemmistoon, antoi valtakautensa päätyttyä haastattelun, jossa hän erikoisesti alleviivasi presidentin valtuuksien riittämättömyyttä. Nykyinen presidentti, joka kylläkin kuuluu oikeistoon, lausui minulle eräässä keskustelussa helmikuussa, että presidentin virka ei nykyään vastaa tarkoitustaan ja että valtiosäännön mukaan sillä on vain "dekoratiivinen luonne".

Useimmin julkisuudessa esitettynä tyytymättömyyden aiheena on ollut valtiosäännön 29 artikla, jonka mukaan saeiman jäsentä ei voi vangita eikä hänen personallista vapauttaan rajoittaa, ellei saeima anna siihen suostumustaan. Tämän artiklan turvin ovat varsinkin saeiman kommunistiset jäsenet /"työläisten ja talonpoikien" edustajat/ voineet harjoittaa rikollista toimintaansa joutumatta siitä rangaistukseen. Aikaisemmin vapautuivat tämän artiklan avulla syytteestä myös useiden porvarillisten lehtien vastaavat toimittajat, jotka samalla olivat saeiman jäseniä, mutta pari vuotta sitten tapahtuneen lainmuutoksen jälkeen ei saeiman jäsen enää saa olla minkään julkaisun vastaavana toimittajana.

Oikeistotaholla on kuulunut myös ääniä siitä, että saeiman jäsenmäärä on pienelle ja köyhälle maalle tarpeettoman suuri ja että se olisi vähennettävä puolella s.o. 100:sta : 50:een. Niinikään on valitettu sitä, että hallitusvaihdokset ovat liian tiheitä ja että hallitukset saavat tavallisesti elää 4 - 5 epävarman äänen varassa - saeimassa on nykyään edustettuna 24 puoluetta tai ryhmää - mikä asettaa esteen kaikille suuremmille aloitteille ja tekee kokoonpanoansa nähden gahvastakin hallituksesta heikon.

Ylläesitetyt näkökohdat huomioonottaen on nyt Kansallinen

ryhmä /Bergin puolue/ päättänyt tehdä aloitteen valtiosäännön muuttamiseksi ja julaisut pari päivää sitten "Latviksessa" sitä koskevan muutosehdotuksensa. Tämä ehdotus, jota suositellaan eri piirien harkintaan, sisältää muutoksen valtiosäännön 9 eri artiklaan, jotapaitsi 2 artiklaa ehdotetaan sellaisenaan poistettaviksi, kuuluu seuraavasti:

"I. Latvian tasavallan perustuslain artiklat 5,29,35,36,39,48,52, 59 ja 79 kuuluvat vast'edes seuraavasti:

5. Saeimaan kuuluu 50 edustajaa.

29. Teoistaan ulkopuolella edustustoimintaansa ovat saeiman edustajat täysin vastuunalaiset kuten muutkin Latvian kansalaiset.

35. Tasavallan Presidentti valitaan yleisellä kansanäänestyksellä 5 vuodeksi.

Huom. Ensimmäinen Tasavallan Presidentin vaali tapahtuu tämän lain mukaan vuoden 1933 maaliskuun ensimmäisenä lauantaina ja sunnuntaina.

36. Tasavallan Presidentti valitaan salaisella äänestyksellä Tasavallan Presidentin vaalia koskevan lain mukaisesti.

39. Samaa henkilöä ei voida valita useampaa kuin kahta kertaa peräkkäin Tasavallan presidentiksi.

48. Tasavallan Presidentillä on oikeus hajoittaa saeima. Sen jälkeen on toimitettava uuden saeiman vaalit, joiden on tapahduttava kahden kuukauden kuluessa edellisen hajoittamisesta.

52. Tasavallan Presidentin luopuessa toimestaan tai hänen kuollessaan ennen virkakautensa päättymistä, hoitaa saeiman puheenjohtaja Tasavallan Presidentin tehtäviä, kunnes uusi Tasavallan Presidentti on valittu. Saeiman puheenjohtaja edustaa Tasavallan Presidenttiä myös silloin, kun Tasavallan Presidentti oleskelee maan rajojen ulkopuolella tai kun hän jostain muusta syystä on estetty virkatehtäviensä suorittamasta.

59. Pääministerin tai ministerien on asetettava paikkansa käytettäväksi, jos saeiman edustajista kaksi kolmannelta esittää heille epäluottamuslauseen. Jos epäluottamuslause kohdistuu pääministeriin, niin on koko ministeristön erottava, jos se kohdistuu johonkin ministeriin, niin on tämän erottava ja hänen tilalleen kutsuu

pääministeri toisen henkilön. Pääministerin tai ministerien on erottava, jos Tasavallan Presidentti sitä vaatii.

79. Perustuslainmuutos tai lakiehdotus, joiden johdosta toimeenpannaan kansanäänitys, katsotaan hyväksytyiksi jos niiden puolesta äänestää vähintään neljännes kaikista äänioikeutetuista.

II. Artiklat 50, 51 Latvian Tasavallan perustuslaissa kumotaan."

On ennenaikaista päätellä, mikä aloitteen lopulliseksi kohtaloksi tulee ja joutuuko se edes kansanäänestykseen. Aika kysymyksen nostamiseen valtiosäännön muuttamisesta on joka tapauksessa sopivasti valittu, sillä tyytymättömyys nykyiseen asiain tilaan, on, osittain myös taloudellisen pulakauden vaikutuksesta, entistä suurempi. Lisäksi vaikuttanee vastaavanlainen alote Virossa, varsinkin jos se päättyy suotuisaan ratkaisuun, myös mielipiteisiin liittolaismaassa Latviassa.

P. J. K. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 10

ASIA: _____

Riian olevan lähetystön rap. no 12.

Ministeri Hynninen.

14/15/7-72.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING
LÉGATION DE FINLANDE

N:o 478.

*Pallo omenat
Vänttyksittelykselle
ul*

Riassa, heinäkuun 15 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 21 / 243 / 15.7.32		
18/7-32	No	15.7
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	C16	

Herra Ulkoasiainministeri.

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetyksen tiedonantoja n:o 12, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Muutoksista kontingenttijärjestelmään ja tullitariffiin Latviassa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimpiä kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,
H e l s i n k i.

SUOMEN RIIA SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 12.

R i i a ssa 14 p:nä heinäkuuta 19 32.

Asia: Muutoksista kontingentti-
järjestelmään ja tullitariffiin
Latviassa.

Kahdella "häätäasetuksella", edellinen viime lokakuun 15 p:ltä ja jälkimmäinen viime marraskuun 5 p:ltä, rajoitti Latvian hallitus huomattavimpien tavarain tuonnin kontingentteihin, jotka määrättiin edellisen vuoden tuontinumeroita silmälläpitäen. Nämä kontingentit, joista lähetystö aikanaan on yksityiskohtaisesti tehnyt selkoa, merkitsivät useimmissa tapauksissa tuonnin ankaraa supistamista, muutamissa tapauksissa suorastaan sen tyrehtyttämistä. Eräiden tavarain kontingoidut tuontimäärät olivat sitäpaitsi jaetut eri maiden kesken kauppatilastollisten numerojen perusteella, joten eräissä tapauksissa tultiin aivan mitättömiin tuontimääriin. Niinpä esim. Suomi olisi jaottelun mukaan saanut tuoda Latviaan kunakin 3-kuukautisjaksona 2 kg. radiokoneita ja -tarvikkeita, Ruotsi ja Tanska kumpikin 2 kg. lasitavaroita, Unkari 3 kg. lihaa ja lihavalmisteita, Ranska 4 kg. kenkiä ja kenkänahkaa j.n.e. Näiden ankarain "leikkausten" avulla laskettiin Latvian tuonnin supistavan noin 30 milj. latilla ja samalla maan kauppataseen muuttuvan luonteeltaan aktiviseksi.

Todellisuudessa on Latvian tuonti kontingenttijärjestelmän jyrkän soveltamisen kautta supistunut paljoa enemmän kuin viime syksynä suunniteltiin. Kuluvan vuoden tammikuun - huhtikuun tuontimäärä nousi 184,148 tonniin, raha-arvoltaan Ls. 24.618.000:-, vasta-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ten 285,339 tonnia ja Ls. 62,262,000;- edellisen vuoden neljän ensimmäisen kuukauden aikana. Tuonti on siis supistunut kuluvana vuonna miltei kolmannekseen edellisen vuoden tuonnista. Mutta tuonnin ohella on myös vienti vähentynyt, joskaan ei aivan samassa suhteessa. Kuluvan vuoden neljän ensimmäisen kuukauden aikana muodosti se 184,457 tonnia, raha-arvoltaan Ls. 31,756,000;- vastaten 196,312 tonnia ja Ls. 44,930,000;- edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona.

Huolimatta siitä että Latvia kontingenttijärjestelmän avulla on päässyt aktiviseen kauppataaseeseen, on tyytymättömyys sitä vastaan kasvamisestaan kasvanut. Tämä tyytymättömyys, joka aivan erityisesti on kohdistunut siihen tapaan, millä "tuontikomitea" on tuontilupia myöntänyt, on tullut esiin eri taloudellisten järjestöjen lausunnoissa, sanomalehdistön artikkeleissa ja saeimassa esitetyissä puhevuoroissa.

Yhä lisääntyvät tyytymättömyyden ilmaisut ovat lopuksi pakottaneet hallituksen ryhtymään kontingenttijärjestelmän tarkistamiseen, mistä tuloksena on asetus kuluvan kuun 11 piltä. Tämä asetus, joka astui voimaan eilen, säilyttää kylläkin edelleen kontingenttijärjestelmän, mutta tekee siihen joukon lievennyksiä oleellisesti supistamalla sen alaa. Tuontirajoitukset poistetaan vain 130 eri tavaralajilta ja jäävät voimaan noin 80 tavaralajiin nähden.

Tämä hallituksen toimenpide tuntuu hyvinkin radikaaliselta, mutta käytäntöön sovelletuttuna ei se tule aikaisempaa tilannetta suurestikaan muuttamaan. Tuontirajoitukset ovat nimittäin poistettut yleensä vain sellaisilta tavaroilta, joiden tuonti joka tapauksessa on joko aivan välttämätön tai siksi minimalinen, että tuontirajoitukset eivät tosiasiallisesti ole mitään merkinneet. Kaikkien tärkeimpien tuontitavarain suhteen ovat kontingentit edelleen voimassa ja Latvian markkinat eivät siis ole kansainväliselle kaupalle muuta kuin vähäiseltä osalta avautuneet.

Mitä tulee tuontitavaroihin Suomesta, vapauttaa uusi asetus niistä vain verrattain harvoja tuontirajoituksista. Viime vuosien kauppatilaston perusteella ovat sellaisia: kivet ja kiviteokset, erilaatuiset vanu, nahkat ja kali.

Samalla kuin hallitus lievensi kontingenttijärjestelmää sa-

malla se myös "tasapainon säilyttämiseksi", kuten pääministeri haastattelussaan lausui, päätti samanaikaisesti korottaa tullimaksuja. Nämä korotukset, jotka keskimäärin vaihtelevat 50:stä 100:aan prosenttiin aikaisemmista tullimääristä, koskevat etupäässä tuontirajoituksista vapautettuja tavaroita, mutta myöskin sellaisia, joiden suhteen tuontirajoitukset ovat edelleen voimassa. Osalla tullimäärien korotuksista näyttää sitäpaitsi olevan fiskalinen luonne, kuten opposition taholla jo on ehditty huomauttaa.

Nämä lukuisat eilen voimaanastuneet tullimäärien korotukset koskevat suhteellisesti vähän Suomen tuontitavaroita Latvian. Täydellisyyden vuoksi katson kuitenkin olevan syytä erityisellä kirjelmällä saattaa ne Ministeriön tietoon.

P. B. H. H. H. H. H.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 10

ASIA: _____

Riian osteran lähetyksi rap. no 13.

V. a. eräinhuilaja kahelisi.

27/7 - 32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 516.

Riika, heinäkuun 27 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
22 / 244 Suo / 1932	
29/7 -32	
RYHMÄ	
5	C 10

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 13, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Liettualais-latvialaiset taloudelliset neuvottelut.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

H. H. Kahilu.
V.a. Asiainhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN RIIA - SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 13.

R i i a ssa 27 p:nä heinä kuuta 1932.

Asia: Liettualais-latvialaiset
taloudelliset neuvottelut.

Liettualais-latvialaisten taloudellisten neuvottelujen johdettua viime kuluneen kuun 4 p:nä väliaikaiseen järjestelyyn oli vielä avoinna olevat kysymykset - kuten Lähetystön tiedonannossa No.5 / 6/6-32 / mainitsin - järjestettävä viime kuluneen kuun 22 p:ään mennessä. Väliaikainen järjestely jatkui kuitenkin kuluvan kuun 9 p:ään asti, jolloin noottien vaihdolla lopullisesti päästiin sopimukseen. Noottienvaihtoa en ole havainnut julkaistun ja vasta nyt olen onnistunut saamaan asianomaiset jäljennökset.

Toinen kuluvan kuun 9 p:nä päivätty nootti, josta jäljennös seuraa ohellisena, koskee järjestelyä Latviassa vallitsevaan kontingenttoimimiseen nähden, toisessa samana päivänä päivätyssä nootissa, josta niinkään saan oheenliittää jäljennöksen, kosketellaan valuuttakysymyksen ratkaisua.

On sovittu erinäisistä vuosikontingenteista. Liettuan - Latvian kauppasopimuksessa 24 p:ltä marraskuuta 1930 listalla B mainittuja liettualaisia tavaroita koskevat seuraavat vuotuiset kontingentit:

Kananmunat 5500 laatikkoa à 1440 kpl.,

Hevoset 5000 kpl.,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

niittausnaulat 10 tonnia,
 ruuvit, rautavaarnat, ruuvimutterit 105 tonnia,
 sangot 15 tonnia,
 silitysraudat 15 tonnia.

Mihin liettualaisiin tuotteisiin sovelletaan seuraavia määriä:

superfosfaatti 500 tonnia,
 valmun- y.m. siemenet 2,5 tonnia,
 pellavansiemenet 2,040 tonnia,
 lumput 130 tonnia ja
 varsat 200 kpl.

Mikäli ylläolevat myönnetyt kontingentit osoittautuisivat riittämättömiksi on Latvian hallitus valmis sopimaan Liettuan hallituksen kanssa lisäkontingenteista. Edelleen järjestetään nyt puheena-olevassa nootissa pieni rajakauppa siten, että erinäisiä lähemmin määriteltyjä tuotteita saa siinä kontingenteista riippumatta tulla Liettuasta Latviaan elleivät määrät ylitä nootissa mainittuja rajoja, jolloin myöskään alkuperätodistusta ei vaadita.

Valuuttakysymys ratkeaa kuten edellisessäkin järjestelyssä siten, että valuuttaa myönnetään liettualaisten tuotteitten maksamiseksi, kun kulleinkin esitetään alkuperätodistus, tullikuittaus ja lasku. Liettualaiset raja-asukkaat taas saavat vastedes vapaasti viedä täältä tuotteittensa myynnistä kertyneet varat ellei summa nouse yli Lats 120;- henkeä kohti. Kuitenkin on todistettava, että myynti on asianmukaisesti tapahtunut ja rahat on poistuttaessa esitettävä tullivirastossa.

Näin ollen on siis liettualaisten ja latvialaisten kesken päästy sopimukseen tavarainvaihtoa ja valuuttasäännöstelyä koskevilla kysymyksissä. Latvialaisten on ollut otettava huomioon heillä vallitsevat säännöstelysteemit, joitten muotoja heidän on ollut koetettava noudattaa. Noottien vaihdosta selviää taas toisaalta, että latvialaiset ovat koettaneet samalla mahdollisimman pitkälle myöntyä liettualaisten vaatimuksiin, joten nämä nyt saattanevat kutakuinkin tyydytyksekseen harjoittaa kauppaa Latvian kanssa.

K. K. K.
 V.a. Asiainhoitaja.

Nr. 451.

Monsieur le Ministre,

Au nom de mon Gouvernement j'ai l'honneur de confirmer à Votre Excellence l'accord atteint entre les délégations des deux Etats au sujet de l'application aux produits lithuaniens du système de réglementation de l'importation en Lettonie à savoir:

1/ Des contingents annuels dans les limites sous-indiquées seront accordés aux produits suivants, d'origine et de provenance lithuanienne, étant entendu que les bureaux de douane lettons laisseront entrer lesdits produits sans exiger dans chaque cas particulier la permission de la Commission pour la réglementation de l'importation:

I. Liste des produits privilégiées
en vertu de la Liste B, annexée à l'Accord Commercial entre la Lettonie et la Lithuanie en date du 24 novembre 1930.

Oeufs	5.500 caisses à 1.440	pieces
Chevaux	5.000 têtes	
Rivets	10 tonnes	
Vis, boulons, écrous	105	"
Seaux	15	"
Fers à repasser	15	"

II. Liste des autres produits

Ex 40	ex 8 Poulains	200 têtes
Ex 41	ex 1 Superphosphates ...	500 tonnes
Ex 62	ex 3 Semences de pavot et	
	ex a autres	2.5 "
	ex b Graines de lin	2.040 "
Ex 176	ex 1 Chiffons	130 "

Son Excellence

Monsieur Ch. ZARIŅŠ,

Ministre des Affaires

Etrangères de Lettonie

Riga.

Il est entendu que les quantités de marchandises importées en Lettonie jusqu'au 9 juillet sur la base de l'Arrangement provisoire du 4 juin a.c. seront déduites des contingents annuels ci-dessus fixés.

Si les contingents annuels établis pour les produits énumérés à la Liste /I/ des produits privilégiés venaient à être épuisés avant l'échéance du terme annuel, le Gouvernement letton se déclare prêt à se mettre d'accord avec le Gouvernement lithuanien sur l'établissement de contingents complémentaires pour ces produits.

2/ Si les produits sous-énumérés sont introduits en Lettonie dans le petit trafic frontalier des habitants de la zone frontière dans des quantités ne dépassant pas dans chaque cas particulier les limites, indiquées plus bas, alors ces importations ne seront pas portées sur le compte des contingents établis et on n'exigera pas pour de pareilles importations la présentation de certificats d'origine:

Oeufs	50 pièces
Semences de pavot et autres	3 kg.
Graines de lin	50 "

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma très haute considération.

Riga, le 9 juillet 1932

/pas Br. Dailidè/

Envoyé Extraordinaire et Ministre
Plénipotentiaire
de Lithuanie.

No. 452.

Monsieur le Ministre.

J'ai l'honneur d'accuser réception de la note laquelle
Votre Excellence se référant à l'arrangement intervenu entre
nos deux Gouvernements en date de ce jour au sujet de l'appli-
cation aux produits lithuaniens du système de réglementation
de l'importation en Lettonie, a bien voulu me faire savoir ce
qui suit.

1. Considérant que les produits lettons ne sont pas sou-
mis en Lithuanie à des restrictions relatives à l'importation
et au commerce des devises, les autorisations d'acquisition et
d'exportation des devises pour le paiement des produits lithua-
niens importés en Lettonie ne seront pas refusées, pourvu que
chaque transaction commerciale soit prouvée à l'aide de cer-
tificats d'origine, de quittances douanières et de factures.

2. D'après la décision de la Commission des devises, en
date du 6 juillet a.c. les ressortissants lithuaniens habitant
la zone frontière seront dorénavant libres d'exporter sans
autorisation spéciale de la Commission des devises l'argent
encaissé pour les produits vendus dans le petit trafic fron-
talier de habitant de la zone frontière pour des sommes ne
dépassant pas Ls. 120- par personne, pourvu que la transaction
soit incontestablement établie par la production de la quittan-
ce douanière y relative et que l'argent soit présenté à la
sortie au même bureau de douane par lequel les produits ont
été introduits.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, l'assurance
de ma très haute considération.

Riga, le 9 juillet 1932.

A Son Excellence
Monsieur K. Zariņš
Ministre des Affaires Etrangères
de Lettonie.
Riga.

/pas/ Br. Dailide
Envoyé Extraordinaire et Ministre
Plénipotentiaire de Lithuanie.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/6.

ASIA:

Kuussa olevan lähetystön rap. no 14.

Ministeri Byström.

25/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 571.

Riika, elokuun 25 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
24/244/ae.	i: 32
29/8-32	
5	C16

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 14, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuk-
sesta sen neljänneltä voimassaolovuodelta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

R. S. Heikkinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN RIIA-SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 14.

R i i a - ssa 25 p:nä elo kuuta 1932.

ULKOASIAN		
24/244		
29/8-32		
5	CB	

Asia: Kokemuksia latvialais-venäläisestä kauppasopimuksesta sen neljänneltä voimassaolovuodelta.

Saatuani käytettäväkseni yksityiskohtaisia tilastotietoja Latvian ja Venäjän välisestä kauppavaihdosta kuluneelta neljänneltä sopimusvuodelta eli ajanjaksolta 5/11 1930 - 5/11 1931 katson olevan syytä käsitellä niitä erikoisessa tiedotuksessa, kuten aikaisempienkin sopimusvuosien suhteen olen tehnyt.

Latvian vienti Venäjälle ja tuonti sieltä on neljänä kuluneena sopimusvuonna noussut seuraaviin määriin:

	V i e n t i 1000 lateissa:	T u o n t i 1000 lateissa:
5/11-1927 - 5/11 1928	20,420	16,978
5/11-1928 - 5/11 1929	39,283	17,888
5/11-1929 - 5/11 1930	33,412	17,442
5/11-1930 - 5/11 1931	33,851	16,673

Tärkeimmät Latvian vientitavarat Venäjälle jakautuivat laatuunsa nähden kunakin kuluneena neljänä sopimusvuonna 1000 lateissa seuraavasti:

	I sop. v.	II sop.v.	III sop.v.	IV sop.v.
nahkaa	2,846	4,573	2,705	5,532
kudoksia	2,615	4,585	1,492	314
rautalankaa	1,711	17	----	---

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

	I sop. v.	II sop.v.	III sop.v.	IV sop.v.
polkupyöriä	1,528	2,350	952	235
maatalouskoneita	1,207	1,576	683	6
lannoitusaineita	1,129	1,515	671	---
apilansiemeniä	1,116	-----	1----	---
mustarautaa ja terästä	1,019	586	1,061	1,281
vuotia	961	1,366	1,207	414
villatavaroita	927	8,267	6,246	392
hylsy-paperia	761	126	6	---
linoleumia	719	454	-----	---
eläimiä	679	270	82	2,432
paperia	407	2,963	2,001	508
rautatavaroita	217	165	5	----
sellulosaa	167	83	-----	----
työkaluja	125	446	1	----
vaununosia	95	140	2,257	1,503
akkunalasia	87	515	5	2
nauloja	48	-----	3	----
kalasäilykkeitä	26	238	320	----
rautatievaunuja	-----	5,840	10,208	16,280

Mitä taas tärkeimpiin tuontitavaroihin Venäjältä tulee, ja jautuivat ne vastaavina ajanjaksoina seuraavasti:

sokeria	5,714	5,629	2,011	3,336
paloöljyä	1,309	1,022	1,113	939
naftaa	1,051	809	1,849	365
bensiniä	597	962	1,363	1,132
kuiv. hedelmiä	583	1,174	923	528
vehnää	444	76	454	467
puuvillakankaita	383	862	1,318	1,239
suolaa	222	248	266	321
tupakkaa	174	656	901	969
pähkinöitä	96	179	89	82
puutavaraa	47	357	1,291	----
senappia	35	60	40	36

	I sop.v.	II sop.v.	III sop.v.	IV sop.v.
päivänkukansiemeniä	32	28	53	14
soodaa	20	77	83	245
kivennäisvesiä	14	22	41	57
sähkölamppuja	14	18	17	7
puuöljyä	5	24	49	--
kumirenkaita	1	23	----	---

Tarkastaessa ylläolevia numeroita on todettava, että Latvian ja Venäjän välinen kauppa on neljäntenä sopimusvuonna - sopimus on tehty viideksi vuodeksi - saavuttanut melkoisen laajuuden, mutta että se ei nyt enemmän kuin koskaan aikaisemminkaan ole jaksanut nousta kauppasopimuksen edellyttämiin minimimääriin s.o. 40⁰milj. latin viettiin Venäjälle ja 19 milj. latin tuontiin sieltä. Tällöin on kuitenkin kauppasopimuksen merkitystä arvosteltaessa otettava huomioon, että tärkeimpien vientitavarain luetteloon, jos sitä Latvian vientimahdollisuuksien valossa tarkastaa, sisältyy etupäässä sellaisia tavaroita, joiden vienti muualla olisi joko kohdannut melko suuria vaikeuksia tai ollut suorastaan mahdotonta. Suhteellisesti suotuisana seikkana on myös mainittava, että Venäjän ostamien tavarain vastaanotossa, joka on kuluneena sopimusvuonna tapahtunut säännöllisesti Latviassa joko kauppavaltuuskunnan tai lähetettyjen asiantuntijain kautta, ei ole ilmaantunut mitään suurempia erimielisyyksiä ja vaikeuksia, kuten joskus aikaisempina sopimusvuosina.

Kuluneena sopimusvuonna ovat Venäjän ostot Latviasta jakautuneet 29 /ens. sopimusvuonna 83, toisena 67, kolmantena 45/ eri liikkeen kesken, tullen niistä osallisiksi 26 teollisuuslaitosta ja 3 kauppa-liikettä. Suurin vientimäärä, 18,7 milj. latia, tulee metalliteollisuuden osalle. Sitä lähinnä on kutomateollisuus, 5 milj. latia, sekä nahkateollisuus, 3,2 milj. latia.

Määrätyn tuonti- ja vientiminimin ohella sisältyy kauppasopimukseen myös määräys transitoliikenneminimistä. Venäjä sitoutuu siinä kuljettamaan ensimmäisenä sopimusvuonna suunnassa idästä länteen s.o. Latvian joltakin raja-asemalta johonkin Latvian satamaan vähintään 200,000 tonnia kauttakuluttavaraa sekä sitäpaitsi lisäämään tätä

liikennettään 10 %:lla kunakin seuraavana sopimusvuonna.

Tässä suhteessa on Venäjä kunakin kuluneena sopimusvuonna suorastaan loistavasti lunastanut lupauksensa. Neljäntenä sopimusvuonna se on kyseellisessä suunnassa kuljettanut edellytetyjen 280.000 tonnin asemasta 624,126 tonnia, eläviä eläimiä lukuunottamatta, sekä vastakkaisessa suunnassa lisäksi 172,155 tonnia. Ensimmäisenä sopimusvuonna olivat vastaavat luvut 344,000 tonnia ja 219,000 tonnia, toisena 472,000 tonnia ja 166,000 tonnia sekä kolmantena 489,000 tonnia ja 143,440 tonnia.

Suunnassa idästä länteen ovat tärkeimpina kauttakuluttavaroineen olleet: puutavarat, pellava ja palkokasvit, vastakkaisessa suunnassa taas: koneet, lannoitusaineet ja eläimet.

Latviassa suorittamistaan kauppatoimista Venäjä on suorittanut kauppasopimuksen mukaisena verona /0,215 % myyntimäärästä/ kuluneelta sopimusvuodelta Ls. 21,781:-.

B: Kuning

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Riassa olevan lähetystön rap. no 14.

Ministeri Koyrinen.

2/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 591.

Riika, syyskuun 2 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN 26245/ae. i. 32		
5/9-32		
5	C/16.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 14, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen;

Latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen
valmisteluista.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

R. H. H. H.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 14.

R i i a s s a 2 p:nä syys kuuta 1932.

26 245 ke. i. 82
5/9.82
5 C16.

Asia: Latvialais-venäläisten
kauppasopimusneuvottelujen val-
misteluista.

Kuten Ministeriölle olen aikanaan tiedottanut, jätti Neuvostoliiton tšekäläinen lähettiläs viime toukokuun 4 p:nä Latvian Ulkoministerille nootin, missä irtisanottiin Latvian ja Neuvostoliiton välillä v. 1927 solmittu kauppasopimus päättyväksi tulevan marraskuun 5 p:nä. Ellei irtisanomista tällöin olisi tapahtunut, olisi sopimuksen 12 artiklan mukaan jatkunut automatisesti vielä vuodella.

Niin yllätyksellisenä kuin Neuvostoliiton taholta tapahtunut kauppasopimuksen irtisanominen Latvialle tulikin, ovat maan taloudelliset piirit suhtautuneet siihen varsin rauhallisesti, mihin osaltaan tietenkin on vaikuttanut se seikka, että venäläisten kuluva-
na sopimusvuonna tekemät tilaukset ovat tapahtuneet entistä hitaammin ja suhteellisesti pienin erin. Niistä on sitäpaitsi tulleet osalliseksi pääasiassa vain metalli- ja tekstiiliteollisuus. Sanomalehdistössä ei myöskään mitään hermostuneisuutta ole ollut havaittavissa, lukuunottamatta "Socialdemokrats'ia", jossa irtisanomisen tapahtua lausuttiin, että "me vaadimme, että hallitseva porvaristo pitää huolen sopimuksen uudistamisesta ja neuvottelujen alottamisesta viipymättä". Toisaalta on taas syytä panna merkille, että ainoakaan lehti ei tällä kertaa, kuten tapahtui v. 1927, ole asettunut sopimus-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

neuvottelujen vireillepanoa vastustamaan.

Latvian hallitukselle on kauppasopimusneuvottelujen valmistelu antanut odottamattoman paljon huolta ja vaivaa. Minimivaatimusten asettaminen ja ohjeiden valmistaminen latvialaiselle valtuuskunnalle ei liene ollut aivan helppoa, mutta erikoisen työlästä on ollut tämän valtuuskunnan kokoonpanon määräminen. Aluksi pidettiin tärkeänä, että valtuuskunnassa olisi edustettuina maan huomattavimmat poliittiset puolueet, mutta puolueiden esittämien vaatimusten sekä keskinäisen kilpailun ja juonittelujen takia oli vaikea päästä mihinkään tulokseen. Tällöin päästäkseen askeleen asiassa eteenpäin hallitus viime heinäkuussa ^{asettaa} päätti valtuuskunnalle puheenjohtajan, jonka tehtäväksi lähinnä jäisi valtuuskunnan kokoonpanon valmistelu. Puheenjohtajaksi nimitettiin ent. raha-asiainministeri Petrevics.

Petrevics'in nimitys pikemmin kuitenkin vaikeutti kuin edisti valtuuskunnan kokoonpanoa, jos puoluepolittisia näkökohtia tahdottiin siinä ottaa huomioon. Sosialidemokratinen puoluevaltuuskunta ilmoitti heti nimityksen tapahduttua, ettei se voi antaa edustajaansa valtuuskuntaan, "jossa Petrevics'in tapainen mies on puheenjohtajana". Useissa muissakin puolueissa herätti nimitys tyytymättömyyttä, vieläpä oudoksumistakin. Tervetulleena sitä tuskin lieenee pidetty hänen omassakaan puolueessaan, kansallisessa ryhmässä, jonka puoluevaltuuskuntaan hänet viime keväänä suorastaan mielenosoituksellisesti jätettiin uudelleenvalitsematta.

Kun valtuuskunnan muodostaminen puolueiden myötävaikutuksella osottautui lopuksi tuloksettomaksi, päätti hallitus nimittää sen jäsenet yksinomaan asiantuntemuksen pohjalla ja tuloksena oli, että valtuuskunnan jäseniksi nimitettiin toispäivänä ne henkilöt, joita aikaisemmin oli aiottu asettaa asiantuntijoina valtuuskunnan käytettäväksi: rautatiehallituksen pääjohtaja Blodnieks, Latvian Pankin johtaja Ozolins ja ulkoministeriöstä johtaja Munters. Lisäksi tulee valtuuskunnan töihin ottamaan osaa jäsenen oikeudella lähettiläs Bilmans.

Samana päivänä kuin latvialainen valtuuskunta asetettiin

ilmoitettiin Neuvostoliiton taholta sen valtuuskuntaan kuuluvan: ulkoasiainkomissariatien kollegin jäsen Stomonjakov puheenjohtajana ja jäseninä: ent. lähettiläs Lorenz, ulkomaankaupankomissariatien kollegion jäsen Dvolaisky ja ulkoasiainkomissariatien osastopäällikkö Raivid.

Kauppasopimusneuvottelut tulevat sopimuksen mukaan tapahtumaan Moskovassa, minne Latvian valtuuskunta matkustaa kuluvaan kuun 14 p:nä.

P. J. Heikkinen

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Siirretty olevan lähetyksen rap. no 15.

V.a. Iriainhoit. Kahelin.

10/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 608.

Riika, syyskuun 10 p:nä 1932.

27 245 ka. 1. 332
13/9.32
5 C16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 15, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Katsaus Latvian ulkomaankauppaan v. 1931.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

K. H. Kahelin.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 15.

R i i a s s a 10 p:nä syys kuuta 1932.

27 245 ae. 32
13/9 1932
E16

Asia: Katsaus Latvian ulkomaankaup-
paan v. 1931.

Yleinen talouspula, jonka vaikutukset sanottavammin tun-
tuivat täällä vasta vuoden 1930 viime kuukausina, painoi raskaana
Latvian talouselämää vuonna 1931. Kaupallisen kanssakäymisen pulan
vaikutuksesta yleensäkin supistuessa sekä tuontisäännöstelyn tultua
voimaansaattetuksi kysymyksessä olevan vuoden viime kuukausina voidaan
todeta, että passiivisuus, joka viimeisinä vuosina on ollut huomatta-
va /v.1930 48,5 milj.l.s./, nyt oli v. 1931 vähentynyt 13,3 milj. latiin.

Tarkastettaessa Latvian ulkomaankaupan kehitystä v. 1931
voi panna merkille, että muut kuukaudet paitsi vuoden viisi viimeistä
kuukautta olivat passiivisia. Kauppavaihto, vaikkakin kauttaaltaan
supistuneena, jakautui verrattain tasaisesti eri kuukausille. Parina
viimeisenä kuukautena selvästi huomaa asetuksella loka- ja marraskuus-
sa voimaansaattettujen tuontisäännöstelytoimenpiteitten, kontingentoi-
misen ja valuuttasäännöstelyn supistavaa vaikutusta. Näitten säännös-
telyjen voimaantuminenhan merkitsi tuonnin huomattavaa rajoitusta,
toisissa tapauksissa suorastaan sen tyrehtymistä. Niinpä aktiivisuus
oli suurin marraskuussa elikkä 4,1 milj. latia. Edellisenä vuonna oli
passiivisuus vastaavana kuukautena 6,4 milj. ls. Edelliseen vuoteen
verraten aleni viennin kokonaismäärä 84,2 milj. latilla ollen 163,7
milj. ls. ja v. 1930 247,9 milj. ls. Vielä enemmän, 119,2 milj. ls.,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

aleni tuonti ollen 177 milj. ls. vastaten 296,3 milj. ls. v.1930. Koko kauppavaihto oli puheena olevana vuonna 340,8 milj. Ls. vastaten 544,2 milj. ls. v.1930.

Latvian ulkomaankauppaa tarkastaessa kiinnittää heti huomionsa hintojen jatkuvaan laskuun, joka osoittautuu vienti- ja tuontiarvojen huomattavassa supistumisessa. Niinpä tämä erityisesti pitää paikkansa tärkeisiin vientiartikkeleihin puutavaraan, pellavaan ja voihiin. Hintojen laskussa on *dumping* myynnillä oma merkittävä osansa. Puutavaraviennin suhteen havaitsee hintojen *ankaraa* jatkuvaa laskua. Kun Englanti 21 p:nä syyskuuta 1931 luopui kultakannasta kehittyi tilanne vielä epäedullisemmaksi. Kun tietää, että noin 70 % Latvian puutavarakaupoista siihen saakka oli tehty punta-valuutassa, ilmenee tästä tšekäläisten puutavaraviejien silloinen vaikea tilanne. Vakava isku Latvian puutavaraviennille oli myös Ranskan toimeenpanema puutavarain kontingentoiminen.

Latvialla oli v. 1931 myös kestettävänä luottamuspulla. Jo vuoden alussa aiheutui Latvian Pankin kiristäessä luotoantoa yksityispankeille vaikeuksia sitoumustensa täyttämässä. Danatpankin romahdus Saksassa heinäkuussa sai aikaan panikitunnelman. Seurauksena syntyneestä tilanteesta oli pankkimoratorio. Edelleen on otettava huomioon Englannin kultakannasta luopumisesta pankeille aiheutuneet vaikeudet ja vahingot. On luonnollista, että kaikki tämä vaikutti lamauttavasti maan taloudelliseen elämään. Omat vaikutuksensa säännölliseen liike-elämään oli tietysti myös ennen mainitulla valuuttasäännöstelyllä, joka astui voimaan 8 p:nä lokakuuta 1931.

Vientiä koettiin edistää ja tuontia supistaa v. 1931 myös tullikorotuksin. Korotukset astuivat voimaan 23 p:nä heinäkuuta 1931. Kotimaisten tuotteiden menekin edistämiseksi säädettiin asetuksella, että erinäisten tuotteitten ostaminen ulkomailta oli riippuvainen siitä, että ostettiin määrättyt määrät vastaavaa kotimaista tuotetta. Asetukset koskivat polttopuuta, lihaa, silavaa, rasvoja ja margariinia sekä mallasohraa. Edelleen annettiin lähempiä leipäviljamarkkinain säännöstelyä koskevia määräyksiä aikaisemman asetuksen perusteella. Puutavaran vientiä koettiin edistää vientitullipoistoilla.

Latvia ei vuonna 1931 ole solminut uusia kauppasopimuksia minkään valtion kanssa. Mainittakoon, että 3 p:nä kesäkuuta 1931 solmittiin Latvian ja Viron välillä lisäsopimus väliaikaiseen kauppasopimukseen 25 p:ltä maaliskuuta 1928.

Latvian maksutase, joka v. 1929, oli passiivinen 25,3 milj. latilla, oli v. 1930 aktiivinen 7,3 milj. latilla. Vuodesta 1931 ei vielä ole tietoja saatavissa, mutta oireellista oli, että Latvian Pankin valuuttavarasto tammikuun 1 p:nä 1932 oli vain 13,4 milj. ls. oltuaan vastaavana aikana v. 1931 36,5 milj. ls. Tulokoon edelleen mainituksi, että valuutan varmuudeksi Latvian Pankkiin talletettu jalometallivarasto ei ole vähentynyt, vaan kasvanut 7,1 milj. latilla.

V i e n t i.

Vienti jakaantui eri tavaralajeihin nähden seuraavasti:

	1931		1930	
	Milj.Ls.	%	Milj.Ls.	%
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	49,8	30,4	104,6	42,2
Teollisuustuotteet	60,5	37,0	75,9	30,6
Elintarpeet ja nautintoaineet	51,2	31,3	66,8	27,0
Eläimet	2,1	1,3	0,5	0,2
Jalometallit ja kivet	0,0	0,0	0,0	0,0

Eri talousalojen mukaan ryhmitettyinä saadaan seuraavat vienninumerot:

	1931		1930	
	Milj.Ls.	%	Milj.Ls.	%
Maataloustuotteet	64,7	39,5	84,2	34,0
Puutavarat	33,7	20,6	77,8	31,4
Muut tavarat etup.tehdastuotteet	65,4	39,9	85,9	34,6

Vuoden 1931 sato oli päinvastoin kuin edellisenä vuotena keskimuotoista huonompi. Rukiin ja vehnän osalta oli sato epätydyttävä. Maataloustuotteiden vienti, jota tarkasteltaessa on huomioitava hintojen ankara lasku, oli arvoltaan v. 1931 64,7 milj. latia vastaten 84,2 milj. latia v. 1930 ja 93,4 milj. latia v. 1929. Yksityiskohtaisemmin käy maataloustuotteiden vienti selville seuraavasta.

Voinvienti on edelleenkin kasvanut, mikä selviää seuraavasta taulukosta:

1922	955,273 kg.	1927	10,770,556 kg.
1923	2,898,619 "	1928	13,311,871 "
1924	3,677,966 "	1929	14,830,000 "
1925	7,124,245 "	1930	18,429,817 "
1926	10,130,975 "	1931	18,738,723 "

Voita vietiin siis v. 1931 0,3 milj. kg. enemmän kuin v. 1930, mutta viennin arvo on lateissa jäänyt 47 miljoonaan sen ollessa v. 1930 57,7 milj. Tämä osottaa hintojen tavanonta laskua. Prosentteissa laskien koko viennin arvosta on voinvienti entisestään vielä

kasvanut ollen v. 1931 28,7 % vastaavan luvun v. 1930 ollessa 23,3%.

Latvian voinvienti suuntautuu edelleenkin pääasiassa Saksaan, jonne puheena olevana vuonna vietiin 14,1 milj. kg. 35 milj. latin arvosta, mikä on 74,7 % koko voinviennin arvosta. Edellisellä vuonna olivat vastaavat luvut 15 milj. kg. 46,7 milj. latia ja 80,9 %. Jonkun verran väheni myös vienti Englantiin ollen 9,28 % ja 4,3 milj. latia. Sensijaan vienti Ranskaan ja Belgiaan osottaa lisääntynyttä ollen vienti Ranskaan 7,7 % ja 3,6 milj. latia ja Belgiaan 5,6 % ja 2,6 milj. latia. Vastaavat luvut edellisellä vuotena olivat Ranskan osalta 1,6 % ja 0,9 milj. latia ja Belgian osalta 1,4 % ja 0,8 milj. latia.

Pellavanvienti oli v. 1931 13,7 milj. kg., arvoltaan 8,5 milj. latia vastaten v. 1930 8,8 milj. kg., arvoltaan 11 milj. latia. Näin ollen on siis vienti, joka edellisinä vuosina osotti jatkuvaa vähenemistä, paljouteen nähden noussut, kun sensijaan alhaisen dumpingista kärsivän hintatason vuoksi viennin arvo on entisestäänkin laskenut.

Pellavan ostajista olivat etusijalla Englanti ja Belgia, joista edellinen osti 56,9 % ja jälkimäinen 36,8 % koko viennistä. Edellisellä vuonna olivat vastaavat luvut 42,5 % ja 50,6 %. Sen jälkeen seurasi Saksa. Ranskaankin, jonne vienti edellisellä vuonna oli kokonaan tyrehtynyt, vietiin jonkun verran pellavaa.

Pellavansiemeniä vietiin v. 1931 4,8 milj. kg. vastaten 10,7 milj. kg. v. 1930, hintojen ollessa edelleen alhaiset oli v. 1931 viety tavarain arvo 1,2 milj. latia, v. 1930 vastaavan luvun ollessa v. 3,6 milj. latia. Vuonna 1929 vietiin pellavia 15,3 kg., arvo 8,1 milj. latia. Vienti on siis edellisiin vuosiin verrattuna tavallista voimakkaammin laskenut. Pääostaja oli puheenaolevana vuonna Englanti 35,7 %, sitten seuraavat Belgia 23,9, Ranska 21,5 %. Edellisen vuoden päävientimaa Saksa osti vain 9,24 % koko viennistä.

Liha ja lihatuotteita vietiin 1,9 milj. kg. arvoltaan 1,9 latia, ollen tästä määrästä 1,8 milj. kg. silavaa arvoltaan 1,8 milj. latia. Vienti on siis jaksanut pysyä paljouteen nähden suunnilleen samana kuin edellisellä vuonna, kun sensijaan viennin arvossa on huomattavissa maailmanmarkkinoilla vallinneista alhaisista hinnoista johtunut vähennys noin kolmanneksella, tämä huolimatta voimassaole-

vasta vientipalkkiolaista baconin hintojen suojaamiseksi. Vientisilava on kokonaisuudessaan myyty Englantiin. Lampaanlihaa on viety Ruotsiin 126,8 tonnia arvoltaan 92.041 latia.

Apilansiementen vienti osottaa jatkuvasti nousua ollen puheena olevana vuonna 1,5 milj. kg. vastaten arvossa 1,8 milj. latia. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 1,2 milj. kg. ja 1,6 milj. latia. Viennistä osti Saksa 38,3 %, Tanska 21,7 % ja Viro 19,5 %. Suomi osti 5,5 % koko viennin arvosta. Vikkerin vienti oli v. 1931 1,3 milj. kg. vastaten arvossa 0,3 milj. latia. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 1,2 milj. kg. ja 0,4 milj. latia. Vienti suuntautui v. 1931 etupäässä Saksaan ja Hollantiin ollen vienti ensinmainittuun maahan 65,3 % ja viimeksimainittuun 9,5 %. Näin ollen vienti Saksaan on kaksinkertaistunut. Sensijaan vienti Englantiin on vähentynyt noin viidenteen osaansa v. 1930 vientiin verrattuna. Hollantiin ei v. 1930 oltu viety vikkeriä lainkaan. Öliykakkujen vientiarvo oli puheenaolevana vuonna 0,2 milj. latia ja suuntautui niiden vienti yksinomaan Saksaan. Marjojen vienti oli puheenaolevana vuotena vain noin 4600 kg. vastaten arvossa noin 1700 latia. Omenoiden vienti, joka edellisenä vuonna Saksaan suuntautuneena nousi 5,7 milj. kg:aan, oli tyrehtynyt huonon sadon vaikutuksesta. Perunoita vietiin sensijaan noin 100.000 kg. vastaten arvossa noin 10.000 latia, etupäässä Englantiin. Edellisenä vuonna vietiin perunoita vain noin 10.000 kg. Kaloja vietiin v. 1931 2,3 milj. kg. arvoltaan 1,2 milj. latia, mistä suolasilakkaa 1,3 milj. kg. Pääostajia olivat Liettua, Viro ja Puola. Edellisenä vuonna oli kalojen vienti 2,8 milj. kg. arvoltaan 1,9 milj. latia. Eläviä eläimiä vietiin 16,912 kpl. Täten vienti voimakkaasti ylitti edellisen vuoden lukumäärää 1599 kpl. Viennin arvo puheenaolevana vuonna oli 2,2 milj. latia, v. 1930 0,5 milj. latia. Viedyistä eläimistä oli suurin osa sikoja, joita vietiin Venäjälle yhteensä 15,559 kpl. Nautakarjaa, jota edellisenä vuonna oli viety Venäjälle 812 kpl. vietiin nyt vain 10 kpl. Neuvostoliiton jälkeen olivat huomattavimmat ostajat Liettua ja Viro.

Vuotia ja suolia vietiin 0,8 milj. latin arvosta, mistä

jälkimäisten osalle tuli 0,1 milj. latia. Edellisenä vuonna vietiin vuotia 2 milj. latin ja suolia 0,2 milj. latin arvosta. Saksaan vietiin puheenaolevana vuotena vasikannahkoja 0,3 milj. latin arvosta. Sensijaan Neuvostoliitto, jonne edellisenä vuonna vietiin vasikannahkoja 1,4 milj. latin arvosta, osti näitä nyt vain noin 30.000 latin arvosta. Turkistavaroiden vientiarvo väheni jatkuvasti ollen 0,2 milj. latia, vastaten 1 milj. latia edellisenä vuonna ja 1,6 milj. latia v. 1929. Vienti suuntautui Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Puolaan.

Puutavarain vienti oli v. 1931 20,6 % koko viennistä ollen arvoaan 33,7 milj. latia. Tämä merkitsee puutavaraviennin erittäin suurta laskua, sillä edellisen vuoden vientiarvon, 77,8 milj. latia, suhteen on lasku 56,7 %. Edellisenä vuotenaahan lasku oli vain 5 %. Allaolevasta taulukosta käyvät selville eri laatujuen vientimäärät ja arvot v. 1931:

		Arvo 1000 ls.
Tukkeja ja parruja	Loads 3115	222
Laastipäreitä	" 399	13
Lautoja ja laudanpäitä	stand. 63280,8	19,450
Laatikkolautoja	" 15237,7	4,343
Haapapölkkyjä	kuutiojalka 701958	1,374
Rimoja	stand. 203,7	52
Paperipuita	kuutiosyltä 19,447	1,188
Ratapölkkyjä	loads 21,081	922
Kaivospölkkyjä	kuutiosyltä 60,481	4,222

Englanti on ostanut 20,3 milj. latin arvosta puutavaraa. Seuraavat ovat Belgia, Ranska, Hollanti ja Saksa. Englanti on ostanut tasaisesti kaikkia ylempänä lueteltuja laatuja. Ranska ja Belgia taas en etupäässä lautoja ja kaivospölkkyjä. Saksa osti pääasiassa haapapölkkyjä ja lautoja.

Vuonna 1930 olivat vientimäärät ja arvot seuraavat:

		Arvo 1000 ls.
Tukkeja ja parruja	Loads 14,324,0	1,312
Laastipäreitä	" 404	33
Lautoja ja laudanpäitä	stand. 174,557,5	46,561
Laatikkolautoja	" 18,775,0	6,591
Haapapölkkyjä	kuutiojalka 903,431	1,954

		Arvo 1000 ls.
Rimoja	stand. 130,6	39
Paperipuita	kuutiosyltä 25,017	2,505
Ratapölkkyjä	loads 49,584	3,825
Kaivospölkkyjä	kuutiosyltä 141,407	13,379

Teollisuustuotteiden vienti oli v. 1931 arvoltaan 60,6 milj. latia, ollen koko viennistä 37 %. Näin ollen teollisuustuotteet ovat Latvian vientitavaroiden joukossa kohonneet ensi sijalle. Puutavarat /20,6 %/ ovat jääneet vasta kolmannelle sijalle voinviennin päästessä toiselle sijalle /28,7 %/. Latvian teollisuus kehittyi kehittymistään. Teollisuustuotteiden viennissä on kuitenkin edelleenkin melkoinen vähennys havaittavissa, sillä teollisuustuotteiden vientiarvo v. 1930 oli 75,9 milj. latia ja v. 1929 90,3 milj. latia.

Viennin suhteen tulevat kysymykseen: kemiallinen teollisuus, kutomateollisuus, puuteollisuus, paperiteollisuus, metalliteollisuus ja nahkateollisuus.

Kemiallinen teollisuus on tärkeä teollisuusala Latviassa. V. 1931 vähentyi kuitenkin vienti tälläkin alalla ollen vain 5,6 milj. latia vastaten 11,8 milj. latia edellisenä vuonna. Kumiteollisuuden tuotteita vietiin v. 1931 vain 3 milj. latin arvosta vastaten 6,8 milj. edellisenä vuotena. Puheenaolevana vuotenaakin vienti käsitti pääasiassa kalosseja, vientiarvoltaan 2,4 milj. latia. Mainittakoon, että Saksaan v. 1931 vietiin kalosseja vain 0,7 milj. latin arvosta, kun sensijaan sanottu vienti edellisenä vuonna oli 1,3 milj. ls. Liettuaan ja Viroon oli vienti pysynyt jotensakin samana. Rumaniaan vietiin 0,9 milj. latin arvosta kalosseja. Puolaan vienti oli kokonaan pysähtynyt. Suomeen supistui vienti muutamiiin kymmeniin tuhansiin lateihin. Linoleumiteollisuuden vienti väheni 2,4 milj. latista v. 1930 0,4 milj. latiin, Latvian ainoa linoleumitehdas kun on lopettanut toimintansa. Voiteluölöljyjä vietiin v. 1931 0,9 milj. latin arvosta, joten vähennys edelliseen vuoteen /3,2 milj. latia/ verrattuna oli 2,3 milj. latia. Pääostajia olivat Englanti, Yhdysvallat ja Saksa. Superfosfaatin vienti on vähentynyt aivan vähiin ollen sen arvo enään vain 85,270 latia. V. 1929 oli sanottu vienti 2,4 milj. latia ja v. 1930 0,4 milj. latia. Viedyn määrän ostivat melkein kokonaan Viro ja Liettua. Väkirehujen västiin

Suomeen, Viroon ja Liettuaan 0,2 milj. latin arvosta. Värejä ja väriaineita vietiin v. 1931 noin 1 milj. latin arvosta, joten vienti pysyi ennallaan. Huomattavimmat ostajat olivat Ruotsi ja Puola. Luu- ja nahkaliiman vienti pysyi myöskin ennallaan ollen sen arvo 0,2 milj. latia. Luujauhojen vienti oli puheenaolevana vuonna 0,9 milj. latia, vastaten 0,7 milj. latia edellisenä vuonna. Ruotsalaisen tulitikkustrustin tulitikkujen vienti oli v. 1931 0,7 milj. latia vastaten 0,8 milj. latia edellisenä vuotena.

Kutomateollisuudella on v. 1931 ollut merkittävänä voimakas supistuminen, jossa alhaisen hintatason vaikutus lisäksi on havaittavissa. Niinpä kutomateollisuustuotteiden vienti v. 1931 oli vain 5,6 milj. latia vastaten 14,3 milj. latia v. 1930 ja 21,3 milj. latia v. 1929. Vähennys johtuu pääasiassa Saksan ja Venäjän ostojen supistumisesta. Tärkeimpien tämän alan tuotteiden vientiarvot 1000,00 lateissa selviävät seuraavasta taulukosta:

	1931	1930
Villakudokset	1,007	5,522
Trikootavarat	249	1,442
Pellavalanka	1,250	2,879
Pumpulilanka	1,905	2,731
Pumpulikodokset	231	1,161

Päävientimaat ovat Neuvostoliitto ja Saksa. Niinpä vienti Neuvostoliittoon puheenaolevana vuonna oli noin 3 milj. latia vastaten 9,2 milj. latia edellisenä vuonna. Viennin arvo Saksaan oli 0,8 milj. latia vastaten 2,3 milj. latia edellisenä vuonna. Vienti Liettuaan oli alentunut edellisestä vuodesta puolella ollen v. 1931 0,7 milj. latia. Kuvaavana esimerkkinä hintatasosta on, että vaikka vienti toiseen naapurimaahan Viroon on paljouteen nähden lisääntynyt puolella, ei vientiarvo silti ole aivan edellisen vuoden tasalla.

Tärkeimmät puuteollisuustuotteista ovat faneeri ja tulitikkusäle. Ensinmainittua vietiin v. 1931 10,5 milj. latin arvosta vastaten 12,4 milj. latia edellisenä vuotena. Tulitikkusäleettä vietiin suunnilleen saman verran kuin edellisenäkin vuonna eli 2,3 milj. latin arvosta. Kuten ylläesitetystä selviää on siis Latvia, huolimatta yleisestä pulasta, saattanut säilyttää faneerin vientinsä.

suunnilleen samana. Siitä suuntautui puolet Englantiin. Saksaan vietiin faneria 2,1 milj. latin arvosta, Hollantiin 0,7 milj. latin arvosta ja Tanskaan 0,5 milj. latin arvosta. Argentiinaan, jonne edellisenä vuonna vietiin 0,3 milj. latin arvosta vietiin nyt vain noin 50,000 latin arvosta. Itä-Intiaan oli vienti 0,5 milj. latia. Intiaan ja Englantiin oli sanottu vienti 0,3 milj. latia. Englantiin ostettiin tulitikkusälettä 0,9 milj. latin arvosta, Belgiaan 0,4 milj. latin ja Saksaan 0,3 milj. latin arvosta. Mainittakoon lisäksi, että pullonkorkkien vienti oli 0,6 milj. latia.

Paperiteollisuuden vienti oli puheenaolevana vuotena arvoltaan 2,3 milj. latia oltuaan edellisenä vuotena 5,4 milj. latia. Vähennys tapahtui etupäässä paperin viennissä, mutta myös kartongin vienti väheni 0,5 milj. latista v. 1930 0,2 milj. latiin v. 1931. Viennistä osti kysymyksessä olevana vuonna suurimman osan, 0,6 milj. latin arvosta Liettua /v.1930 0,6 milj. latia/. Senjälkeen seuraa Englanti 0,4 milj. latilla /v.1930 1,2 milj. latia/, Venäjä 0,3 milj. latilla /v.1930 1,7 milj. latia/ ja Viro 0,2 milj. latilla /v.1930 0,2 milj. latia/. Venäjän ostot ja vienti Englantiin ovat siis supistuneet tavattomasti. Vienti on myös suuntautunut Euroopan ulkopuolella oleviin maihin, etenkin Kiinaan. Selluloosan viennin arvo oli 0,3 milj. latia /v.1930 1,3 milj. latia/. Sitä ostivat Saksa 0,2 milj. latin ja Englanti 0,1 milj. latin arvosta. V. 1930 oli vienti Englantiin vielä 0,7 milj. latia.

Metalliteollisuus on jatkuvasti puheenaolevanakin vuotena saanut tilauksia Neuvosto-Venäjältä. Niinpä rautatievaunuja ja niiden osia vietiin puheenaolevana vuotena Venäjälle 16,9 milj. latin arvosta vastaten 15,2 milj. latia v. 1930 ja 6,8 milj. latia v.1929. Liikennevälineiden ryhmästä mainittakoon edelleen polkupyörät, joiden vientiarvosta 0,3 milj. latia 0,2 milj. latia lankeaa Neuvosto-Venäjän osalle. Terästä vietiin v. 1931 1,3 milj. latia vastaten 1,1 milj. latia edellisenä vuotena. Vienti suuntautui nytkin pääasiassa Neuvosto-Venäjälle. Maanviljelyskoneita vietiin Liettuaan 0,5 milj. latin arvosta. Vienti Neuvosto-Venäjälle, joka edellisenä vuotena oli 0,5 milj. latia, oli nyt supistunut aivan mitättömiin.

Nahkateollisuuden tuotteita vietiin v. 1931 6,1 milj. latin arvosta. V. 1930 oli niitten vienti noin puolet tästä elikkä 3,5 milj. latia, joten huomattava nousu voidaan merkitä. Vienti käsitti etupäässä pohjanahkaa, mutta myös jalkineita. Vienti Neuvosto-Venäjälle v. 1931 oli kohonnut 5,8 milj. latiin /v.1930 3,1 milj. latia/. Vienti Englantiin oli 0,2 milj. latia.

Yksityisistä edellämainittuihin ryhmään kuulumattomista tuotteista mainittakoon Portlan -sementti, jonka vientiarvo oli 0,3 milj. latia. Kalasäilykkeitä vietiin puheenaolevana vuotena vaan mutamien kymmenien tuhansien latien arvosta.

Eri maiden osalle jakautui vienti seuraavasti:

	1931 1000 ls.	1930 1000 ls.	1929 1000 ls.
Saksa	44.158	65.964	72.442
Englanti	41.600	70.335	75.011
Neuvostoliitto	33.101	35.118	40.079
Belgia	12.240	15.960	23.079
Ranska	7.793	12.930	9.163
Liettua	6.326	6.635	6.486
Hollanti	4.231	14.831	17.251
Viro	2.753	3.470	4.058
Tanska	2.297	4.144	3.136
Puola	1.209	2.688	3.770
Danzig	185	306	186
Ruotsi	1.219	2.753	2.738
Tšekkoslovakia	903	858	1.277
Suomi	728	1.695	2.036
Sveitsi	180	494	576
Yhdysvallat	1.299	2.393	4.043
Muut	3.262	6.852	6.853
	163.759	247.877	273.868

Kuten ylläolevista numeroista selviää ovat vientiarvot toisissa tapauksissa erittäin tuntuvasti, miltei kaikkiin maihin supistuneet, vain viennissä Tšekkoslovakiaan on pientä lisäystä havaittavissa. Kysymyksessäoleva vähentyminen on verrattain tasaisesti jakautunut. Kuitenkin vienti Englantiin oli vähentynyt 70,3

milj. latista v. 1930 41,6 milj. latiin v. 1931, joten Englanti arvojärjestyksessään nyt on jäänyt toiselle sijalle. Hollantiin väheni vienti 14,8 milj. latista 4,2 milj. latiin. Vientimäärissä ei vähennystä ole havaittavissa samassa suhteessa kuin vientiarvoissa, joiden supistumiseen on syynä hintojen lasku. Päinvastoin on esim. vienti Liettuaan, mitä määrään tulee, huomattavasti kasvanut, mutta vientiarvo on silti jäänyt melkein samaksi. Viennissä Ranskaan on huomattava puutavarain viennin vähennys 11,1 milj. latista v. 1930 3,2 milj. latiin v. 1931, johtuen tämä Ranskan asettamasta puutavarakontingentista. Tätä vähennystä korvaa voinvientin lisäys 0,9 milj. latista v. 1930 3,1 milj. latiin v. 1931. Puolaan on vienti jatkuvasti vähentynyt. Tämä ilmiö on viime vuosina ollut havaittavissa ja on sitä valitettu. Siihen on puheenaolevana vuonna vaikuttanut etenkin Puolassa vallitsevat tuontirajoitukset. Vienti Suomeen on edelleen vähentynyt miljoonalla latilla. Lähemät numerot Latvian ja Suomen välisestä kauppavaihdosta esitetään liitteessä A.

T u o n t i .

Tuonti jakaantui seuraavasti:

	1931		1930	
	Milj. ls.	%	Milj. ls.	%
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	50,9	28,8	80,0	27,0
Teollisuustuotteet	95,2	53,8	154,5	52,1
Elintarpeita ja nautintoaineita	28,4	16,0	58,6	19,8
Eläimiä	1,5	0,8	2,4	0,8
Jaloja metalleja ja kiviä	1,0	0,6	0,8	0,3
	177,0	100,0	296,3	100,0

Silmäys ylläoleviin numeroihin osoittaa, että tuontiin nähden on puheenaolevana vuotena havaittavissa tuntuva vähennystä. Tuonnin supistumiseen vaikuttaneita tekijöitä ovat yleisestä pulasta johtuneet ostokyvyn heikentyminen, tullikorotukset ja vuoden loppupuolella voimaansaatetut kontingentit ja valuuttasäännöstely. Lokakuussa ja marraskuussa voimaansaatetut kontingentit aiheuttivat sen, että kontingentoimisen alaisiksi joutuneitten tuotteitten ja tavaroitten enempi maahantuonti tyrehtyi, sillä tuotaviksi sallitut määrät olivat useimpiin tuotteisiin ja tavaroihin nähden jo loppuunkulutetut. Lokakuun asetus kontingentoin erinäiset lasitavarat, rasvat, silava, liha ja makkarat, rusinat ja korintit, sementti, tiilet, sähkölamput, kulta, hopea, platiina, kenkänahka sekä radiokoneet ja -tarpeet; marraskuun asetuksella joutuivat säännöstelyn alaisiksi vielä erinäiset muut ravintoaineet, rauta, teräs ja sen tuotteet, koneet ja tarvekalut, langat, trikootavarat, puuvilla- ja pellavakudokset, nahkatavarat, kalossit, keramiikkatuotteet, liitu, superfosfaatti, soittokoneet, huonekalut, saippua ja kosmeettiset aineet. Myös valuuttasäännöstelyn kautta joutui tuonti tarkan kontrollin alaiseksi.

Raaka-aineiden ja puolivalmisteiden tuonti on edelliseen vuoteen verraten vähentynyt 80 milj. latista 50,9 milj. latiihin eli 36,4 %, mutta prosentteissa koko tuontiin nähden on se kuitenkin yleensäkin viime vuosina edelleen jonkun verran kasvanut. Mitä tarveaineita vähennys koskee käy pääasiassa lähemmin sel-

ville seuraavasta. Tekstiilialan raaka-aineita ja puolivalmisteita tuotiin v. 1931 5,7 milj. latin arvosta vastaten 13,4 milj. latin edellisenä vuonna. Tästä oli puuvillaa 2,9 milj. latia /v.1930 6,7 milj./ ja villaa 1,7 milj. /v.1930 2,3 milj./ sekä pellavaa. Vain parilla tuhannella latilla /v.1930 1,8 milj./. Suurin osa tuotiin Saksasta, m.m. puuvillaa noin miljoonan latin arvosta. Englannista tuotiin kysymyksessäolevan alan raaka-aineita 1,6 milj. ja Neuvosto-Venäjältä 1,8 milj. latin arvosta. Yhdysvalloista tuotiin edellisenä vuonna 1,3 milj. latin, nyt vain 0,2 milj. latin arvosta. Valmistamattomien metallien ja malmien tuontiarvo oli v.1931 2,2 milj. latia oltuaan v.1930 2,7 milj. latia. Tärkeimmät olivat valurauta, 0,6 milj. latia ja lyijy 0,5 milj. latia. Päätuontimaa oli Saksa. Kemialliset tuotteet jakautuvat tilastossa kahteen ryhmään, joista toiseen kuuluvat öljyt, rasvat, hartsit ja kumi sekä toiseen lannoitusaineet. Edellisen ryhmän, /tuontiarvo 8,3 milj. latia vastaten 14,2 milj. v.1930/, tuontiaineista ovat tärkeimmät petrooli, 1,9 milj. latia /v.1930 2,2 milj./, sekä bensiini 2,2 milj. latia /v.1930 2,9 milj./ Voiteluöljyjä tuotiin puheenaolevana vuotena 0,6 milj. latin arvosta /v.1930 0,8 milj. latia/ sekä naftaa 0,3 milj. latia /v.1930 1,9 milj. latia/. Suurin osa petroolista ja bensiinistä, naftasta melkein kaikki, tuotiin edelleenkin Neuvosto-Venäjältä. Petroolista ja bensiinistä tuotiin muu osa Yhdysvalloista, Saksasta ja Englannista. Puolan osuus on edelleenkin vähentynyt; petroolia 0,2 milj. latin arvosta ja bensiiniä vain noin 50.000 latin arvosta. Voiteluöljyistä tuotiin noin puolet Yhdysvalloista; raakakumista tuli suurin osa Saksasta.

Lannoitusaineita tuotiin kaikkiaan 5 miljoonan latin arvosta vastaten edellisenä vuotena 6,7 milj. Mainittakoon seuraavat lajit:

	1931 1000 ls.	1930 1000 ls.
Superfosfaattia	785	2,398
Tuomaskuonaa	1,214	1,405
Käniittia	- /Ls.323/	14,811
Kaliskuoloja	1,232	1,675
Chilesalpietaria	589	822
Muita lannoitusaineita	1,188	1,240
	5,008	6,744

Lannoitusaineiden tuonti on siis edelliseen vuoteen verran vähentynyt runsaasti 1 1/2 miljoonalla latilla. Lähes puolet lannoitusaineiden määrästä tuotiin Saksasta. Belgiasta oli tuonti 0,7 milj., Ranskasta 0,5 milj. ja Tanskasta 0,3 milj. latia.

Kivennäisaineita tuotiin kaikkiaan 10,9 milj. latin arvosta vastaten 16,8 milj. latia edellisellä vuotena. Edelläolevaan nähden on otettava huomioon toimenpiteet kotimaisen polttoaineen käytön edistämiseksi. Kivihiiliä tuotiin pääasiassa Puolasta nimittäin 7,3 milj. latin arvosta /v.1930 10,1 milj./ Buolan osalle voitaneen myös laskea tuonti Danzigista noin 1 miljoonan latin arvosta /v.1930 1,6 milj. latia/. Saksasta tuotiin kivihiiltä 0,2 milj. latin ja Englannista 0,1 milj. latin arvosta. Koksi tuotiin puheenaolevanakin vuonna pääasiassa Saksasta. Erilaisen puutavaran tuonti oli v.1931 2,3 milj. latia /v.1930 3,9 milj./ Tästä oli huomattava osa elikkä 0,4 milj. latin arvosta korkkikuorta /v.1930 1,3 milj./ Lautojen tuonti oli 0,6 milj. latia. Polttopuita tuotiin sensijaan nyt vain noin 100.000 latin arvosta /v.1930 0,8 milj. latia/. Siementen ja kasvien tuontiarvo oli puheenaolevana vuonna 7,5 milj. ollen edellisellä vuonna 10,5 milj. latia. Tästä lankesi tupakkalehtien osalle 4 milj. latia /v.1930 4,2 milj./ ja pellavansiemenien osalle 1 miljoonaa latia /v.1930 2,6 milj./ Soijapapujen tuonti oli 0,5 milj. /v.1930 0,2 milj./ ja kopran 0,4 milj. latia /v.1930 1,1 milj./ Pellavansiemenet tuotiin etupäässä Saksasta, Liettuasta ja Tanskasta. Tupakanlehdistä tuotiin 1 miljoonan latin arvosta Saksasta ja 0,9 milj. latin arvosta Neuvostoliitosta. Lisäksi tuotiin erilaisia siemeniä kuten apiloiden ja puutarhakasvien. Vuotien tuontiarvo oli 4,3 milj. latia /v.1930 4,8 milj./; tästä oli 4,3 milj. latin arvosta lehmän- ja vasikannahkoja. Näistä tuotiin 3 miljoonan latin arvosta Saksasta sekä muu osa pääasiallisesti Hollannista, Yhdysvalloista ja Liettuasta. Turkisten tuonti oli kysymyksessä olevana vuotena 2,3 milj. /v.1930 4,2 milj./ Suurin osa turkiksista tuotiin nytkin Saksasta.

Teollisuustuotteiden tuonti, joka oli 95,2 milj. latia, on vähentynyt arvoon nähden 59,3 milj. latilla eli 38,3 %; tämän tuontihaaran osuus koko tuonnista on noussut 52,1 prosentista v. 1930

53,8 prosenttiin v.1931 merkiten tämä pientä lisäystä. Määrään nähden on teollisuustuotteiden viennin vähennys 31,313 tonnia eli 21,4 %. Teollisuustuotteiden tuonnin voimakas supistuminen edelliseen vuoteen verraten on osaltaan todistuksena yleisen talouspulan enentyneestä vaikutuksesta Latviassa. Kutomateollisuustuotteet arvoltaan 29,1 milj. latia /v.1930 52,5 milj. latia/ muodostavat suurimman ryhmän. Tästä tuli pumpulikankaiden osalle 10 milj. latia /v.1930 15,5 milj./, m.m. Suomesta 0,7 milj. latin arvosta /v.1930 1,2 milj. latin arvosta/. Eniten tuotiin kutomateollisuuden tuotteita Saksasta, kaikkiaan 9,2 milj. latin arvosta /v.1930 16,2 milj. latia/, senjälkeen Englannista 4,9 milj. ls., Tshekkoslovakiasta 3,8 milj. ls., Ranskasta 2,4 milj. ls. ja Puolasta 1,7 milj. ls. j.n.e. Neuvostoliitosta, josta edellisellä vuonna tuotiin 2 milj. ls. arvosta, tuotiin nyt sensijaan 1,2 milj. ls. arvosta. Metalliteollisuuden tuotteiden tuontiin ovat ilmeisesti osaltaan vaikuttaneet kysymyksessäolevanakin vuotena Neuvostoliiton huomattavat metallivalmisteiden tilaukset, erityisesti mitä tulee valmiisiin metalleihin ja liikennevälineisiin. Niinpä rautaa tuotiin 3,3 milj. latin arvosta /v.1930 5,8 milj. ls./, terästä 0,6 milj. ls. arvosta vastaten 1,1 milj. v. 1930 ja rautapeltiä 1,3 milj. ls. /v.1930 2,4 milj./.

Erilaiden koneiden ja laitteiden tuontiarvoista esitettävään seuraava taulukko:

	1931 Milj. ls.	1930 Milj. ls.
Maanviljelyskoneita ja tarpeita	4,7	4,9
Moottoreita ja muita koneita	7,5	13,7
Tästä: neulomakoneita	0,7	1,1
koneosia	2,4	4,6
Erilaisia metallivalmisteita	9,0	13,0
Tästä: johtoputkia	1,6	1,7
peltivalmisteita	0,8	1,3
kuparivalmisteita	0,9	1,1
Sähkökoneita ja laitteita	4,4	6,9
Tästä: sähkökaapelia	0,6	1,1
radiokoneita	0,6	1,2

	1931 Milj.la.	1930 Milj.la.
Optillisia, fysikalaisia ja lää- kinnöllisiä laitteita	3,4	5,6
Tästä: valokuvauskoneita	0,2	0,3
gramofonilevyt	0,4	0,8
Liikennevälineitä	6,7	12,3
Tästä: Vaununosia	2,6	2,9
Automobiileja	0,8	3,0
Chassis	0,9	3,1
Moottoripyöriä	0,5	0,7
Polkupyöriä	0,2	0,3

Ylempänä olevia numeroita tarkastaessa kiintyy huomio m.m. radiokoneitten ja automobiilien tuonnin vähentymiseen, mikä todistaa pulan ankaruutta. Vaununosien tuonti on pysynyt suunnilleen samana johtuen tämä Venäjän suurista tilauksista. Melkein puolet metalliteollisuuden tuotteista tuotiin Saksasta, nimittäin noin 20,5 milj. la. arvosta. Maanviljelyskoneista tuotiin kuitenkin enin osa eli 1 milj. latin arvosta Ruotsista.

Paperiteollisuustuotteiden tuonti oli v. 1931 3,5 milj. latia vastaten 4,1 milj. latia edellisenä vuotena. Saksasta tuli eniten eli 2,3 milj. /v.1930 2,9 milj. / latin arvosta. Senjälkeen seurasi ^{Suomi} 0,3 milj. latilla, joten tuonti sieltä oli pysynyt ennallaan. Keramiikki- ja kivennäist tuotteita tuotiin 3,2 milj. latin arvosta vastaten 4,9 milj. latia edellisenä vuotena. Päätuontimaa oli Saksa /1,6 milj. latia/. Sementtiä tuotiin pääasiallisesti Virossa ja kaikkiaan 0,6 milj. latin arvosta. Tuotujen porsiini- ja fajanssi-
teosten arvo oli 0,5 milj. latia. Kemiallisen teollisuuden ryhmän tuontiarvo oli 10,7 milj. latia vastaten 15,2 milj. latia v. 1930. Tästä tuotiin suunnilleen puolet Saksasta. Toisella sijalla oli Ranska 0,7 miljoonalla latilla. Tuontiarvoon nähden olivat tärkeimmät tuotteet erilaiset värit ja väriaineet. Erilaisia kumita-
varoita tuotiin noin puolet edellisen vuoden tuonnista elikkä suunnilleen miljoonan latin arvosta. Farmaattisia aineita ja lääkkeitä tuotiin suunnilleen saman verran. Viimeisenä ryhmänä teollisuustuoteryhmässä ovat "muut tuotteet", joiden arvo on 1,6 milj. latia

käsittäen erilaisia ylellisyystavaroita, tupakkavalmisteita, koruja j.n.e.

Teollisuustuotteitten jakaantumiseen nähden eri maiden kesken mainittakoon, että Saksa on ensi sijalla käsittäen tuonti sieltä suunnilleen puolet kaikkiaan 46milj. latia. Englannista tuotiin kysymyksessäolevia tuotteita 8 milj. latin arvosta, Tshekkoslovakiasta 6,2 milj. ls., Ranskasta 4,1 milj. ls., Neuvostoliitosta suunnilleen 4 milj. latin arvosta, Ruotsista 3,5 milj. ls., Yhdysvalloista 3,1 milj. ls., Belgiasta 2,8 milj. ls., Puolasta 2,7 milj. ls. Suomesta tuotiin teollisuustuotteita 1,2 milj. ls. arvosta vastaten 2,2 milj. latia edellisenä vuotena.

Elintarpeiden ja nautintoaineiden tuonnin supistumista tarkastettaessa on huomioitava myös, että Latviassa puheenaolevana vuotena saatettiin voimaan erinäiset leipäviljamarkkinain säännöstellä koskevat määräykset. Kysymyksessäolevan tuontiryhmän kokonaisuusmäärä oli v. 1931 151,216 tonnia vastaten arvoltaan 28,3 milj. latia. Edellisenä vuotena oli puheenaolevien tuotteiden määrä 253,885 tonnia vastaten arvoltaan 58,6 milj. latia. Arvonvähennykseen on ollut vaikuttamassa osaltaan hintojen ankara lasku maailmanmarkkinoilla. Viljantuonti, joka v. 1930 oli kaikkiaan 136,925 tonnia arvoltaan 26,4 milj. latia, väheni 51,324 tonniin arvoltaan 7,7 milj. latia. Eri viljalajeja tuotiin seuraavat määrät:

	To.	1931	To	1930
		1000 ls.		1000 ls.
Vehnää	32,340	5,167	64,119	15,769
Ruista	7,678	744	59,764	8,249
Kauraa	2,405	266	1,351	164
Ohraa	4,295	506	7,980	1,066
Vehnäjauhoja	55	15	75	28

Neuvosto-Venäjältä tuotiin viljaa 1,5 milj. latin, Liettuasta 1,2 milj. latin ja Saksasta 0,2 milj. latin arvosta sekä Puolasta 0,1 milj. latin arvosta. Kanadasta tuotiin vehnää 3,6 milj. latin arvosta.

Muista viljalajeista mainittakoon, että riisin tuonti on

vähentynyt 2,6 milj. v.1930 0,8 milj. v. 1931. Intiasta tuotiin riisiä 0,5 milj. latin arvosta. Silliä tuotiin 3,6 milj. latin arvosta pääasiassa Englannista ollen tuonti vähentynyt 2,2 milj. ls. Sokerin tuonti väheni v. 1931 edelleen ollen 40,7 milj.kg. ja arvoltaan 7,5 milj. latia. V. 1930 olivat vastaavat luvut 51 milj. kg. ja 10,9 milj. latia. Eniten tuotiin sokeria Neuvostoliitosta, kaikkiaan 3,3 milj. latin arvosta. Seuraavalla sijalla on Puola 3 milj. latilla. Suolaa tuotiin 0,8 milj. latin arvosta ja kahvia 0,4 milj. latin arvosta /v.1930 0,5 milj.ls./ Teen tuontiarvo oli 0,4 milj.lattia ja kaakaon 0,8 milj. latia.

Eri maiden kesken jakaantui tuonti seuraavasti:

	1931	1930	1929
	1000 ls.	1000 ls.	1000 ls.
Saksa	65,709	109,932	149,177
Neuvostoliitto	16,539	17,601	17,021
Puola	16,404	31,277	33,158
Danzig	1,337	2,581	4,918
Englanti	15,136	25,138	30,360
Yhdysvallat	12,583	15,468	19,860
Tshekkoslovakia	7,003	10,984	11,591
Ranska	6,183	9,480	8,917
Liettua	5,657	9,138	9,753
Belgia	5,029	5,466	5,587
Ruotsi	4,838	8,821	9,695
Hollanti	3,483	5,529	8,006
Sveitsi	3,387	5,424	4,695
Tanska	2,933	5,631	7,909
Viro	2,108	3,970	7,322
Suomi	1,762	2,408	1,675
Muut maat	12,645	27,480	32,495
	177,083	296,328	362,146

Tuonnin kaikkiaan ja erityisesti arvoon nähden vähentyessä, on tuonti, kuten havaitaan pitkin linjaa vähentynyt. Toisiin maihin nähden on kuitenkin vähennys ollut suurempi, niin että maiden

keskinäinen arvojärjestys joitakin kohdin on muuttunut. Niinpä Neuvostoliitto on nyt Englannin asemesta toisella sijalla ja Belgia Ruotsin asemesta 9:llä sijalla. Saksa pysyy ylivoimaisesti ensimmäisellä sijalla.

Verrattaessa ylempänä olevia tuontinumeroita vientinumeroihin sivulla 11 havaitaan, että Latvian kauppataase on ollut aktiivinen seuraavaan seitsemään maahan nähden: Englanti /+7,2 milj. ls./, Neuvostoliitto /+ 16,6 milj. ls./, Belgia /+7,2 milj. ls./, Ranska /+1,6 milj. ls./, Liettua /+0,7 milj. ls./, Hollanti /0,7 milj. ls./ ja Viro /+0,6 milj. ls./. Muitten ylempänä erikseen mainittujen maiden kanssa oli kauppataase passiivinen. Liettuaan ja Viroon nähden oli kauppataase v. 1930 päinvastoin kuin nyt passiivinen. Suomen kauppavaihto Latvian kanssa on puheenaolevanakin vuonna ollut Suomelle aktiivinen miljoonalla latilla. Suomen kauppavaihtoa Latvian kanssa koskevat yksityiskohtaiset numerot esitetään liitteessä A.

Kauttakulkuliikenne.

Latvian kauttakulkuliikenne oli viime vuotena huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuotena. Viitenä viime vuotena oli Latvian kauttakulkuliikenne seuraava:

	1000 ton:ssa
1927	845,9
1928	853,3
1929	882,0
1930	792,6
1931	919,8

Vuoteen 1930 verraten on siis lisäys 15,5 %. Päätavara-ryhmittäin muodostui kauttakulkuliikenne kahtena viime vuotena seuraavaksi:

	1931 To	1930 To
Eläviä eläimiä	52,901 kpl.	44,055 kpl.
Raaka-aineita	709,779	565,023

	1931 To	1930 To
Elintarpeita	83,017	91,496
Tehdastuotteita	126,964	140,103
Jalometalleja ja kiviä	0,7	2
	<hr/>	<hr/>
	919,760,7	702,637

Tarkastellessa kauttakulkuliikennettä huomioidaan, että raaka-aineet yleensä kulkevat idästä länteen ja että tehdastuotteiden kuluuunta suurelta osalta on päinvastainen.

Naapurimaiden kauttakulkuliikennöinti jakaantui siten, että transitotavarasta oli 82,3 % tulevasta ja 43,2 % menevästä naapurimaiden tavaroita. Asian valaisemiseksi esitettäköön seuraava taulukko:

	1931		1930	
Tulevaa tavaraa:	To	%	To	%
Neuvostoliitosta	637,938	69,4	473,638	59,7
Puolasta	75,446	8,2	150,353	17,1
Liettuasta	31,445	3,4	34,317	4,3
Virosta	12,129	<u>1,3</u>	14,293	<u>1,8</u>
		82,3		78,4
 Menevää tavaraa:				
Neuvostoliitosta	153,459	16,7	151,572	19,1
Puolasta	5,405	0,6	7,320	0,9
Liettuasta	229,262	24,9	88,696	11,2
Virosta	9,294	<u>1,0</u>	17,174	<u>2,3</u>
		43,2		31,6

Saksan osuus tuleviin tavaroihin nähden oli puheenaolevana vuotena 134,127 to. vastaten 14,6 % v.1930 139,733 to. ja 17,5 %/. Meneviin tavaroihin nähden oli sen osuus 281,372 to vastaten 30,6 % v.1930 242,323 to. 30,4 %/. Mitä Englantiin tulee olivat vastaavat luvut tuleviin tavaroihin nähden 16,036 to vastaten 1,7 % v.1930 20,492 to 2,6 %/ ja meneviin nähden 124,133 to vastaten 13,5 % v.1930 116,683 to 14,6 %/. Muiden kuin yllämainittujen maiden osuus oli vähäinen.

Riiassa, 10 päivänä syyskuuta 1932.

K. H. Kahelin

I. Latvian vienti Suomeen.

	1931		1930	
	To	1000 ls.	To	1000 ls.
<u>A. Raaka-aineet ja puolivalmisteet.</u>				
	7,068	365	10,319	465
I. Kutomateollisuus	41	8	131	92
siitä:				
pellavaa	-	-	54	71
hamppuja	3	3	4	5
lumpuja	15	-	73	16
pellavakehruujätteitä	20	4	1	-
II. Metalliteollisuus	-	-	-	-
siitä:				
romurautaa	-	-	-	-
III. Puutavaraa	-	-	-	-
IV. Paperiteollisuus	-	-	14	1
V. Kivennäisiä ja kivennäis-öljyä	5,791	64	9,420	106
siitä:				
kipsiä	5,791	64	9,420	106
VI. Kasvituotteita	492	187	221	158
siitä:				
pellavansiemeniä	70	24	101	51
apilansiemeniä	87	101	70	96
muuta siemeniä	187	116	-	-
pellavasiemenjätteitä	100	15	-	-
VII. Eläintuotteita	4	16	4	45
siitä:				
turkiksia	-	-	-	2
sianharjaksia	-	2	-	42
suolia	2	9	4	1
karvoja	2	3	-	-
VIII. Kemiaallisia ja farmas. tuotteita	737	88	529	63
siitä:				
kasvisöljyjä	2	2	3	5
voiteluöljyjä	3	3	26	17
luujauhoja	732	83	500	41
<u>B. Teollisuustuotteet.</u>	172	345	372	1.173
I. Kutomateollisuus	8	45	25	153
siitä:				
puuvillatrikootuotteita	4	36	7	20
pellavalankaa	4	8	17	30
II. Metalliteollisuus	8	22	47	79
siitä:				
maatalouskoneita ja työkaluja	-	-	-	-
teollisuuskoneita ja laitteita	8	22	46	78
liikennevälineitä	-	-	1	1
III. Puutuotteita	57	125	55	131
siitä:				
korkkeja	50	124	48	130
puuastioita	7	-	7	1

II.

	1931		1930	
	To	1000 ls.	To	1000 ls.
IV. Paperiteollisuus	-	1	1	-
siitä:				
kartonkia	-	-	1	-
kirjoja ja julkaisuja	-	1		
V. Keramiikki ja kiven-				
näistuotteita	-	1	-	-
siitä:				
pulloja ja maljoja	-	1	-	-
VI. Kasvituotteita	-	-	-	-
VII. Eläintuotteita	-	-	-	-
VIII. Kemiallinen teollisuus	96	138	242	782
siitä:				
suomulyijyä	20	9		
linoleumia	65	98	180	227
kumituotteita	1	22	27	525
luu- ja nahkaliimaa	-	-	5	4
värejä ja väriaineita	7	5	30	25
IX. Muita tuotteita	-	10	2	28
<u>C. Elintarpeita ja</u>				
<u>nautintoaineita</u>	105	18	311	58
siitä:				
ruisjauhoja	-	-	50	14
perunoita	-	-	7	1
hedelmiä ja marjoja	-	-	27	3
kalasäilykkeitä	-	-	1	3
suolasilakkaa	4	1	23	4
rehuja	100	14	270	49
muita elintarp. ja nau-				
tintoaineita	1	3	-	-
<u>D. Eläimiä.</u>	-	-	-	-
<u>E. Jalometalleja ja</u>				
jalokiviä	-	-	-	-
Yhteensä A,B,C,D ja E	7.345	728	11.002	1.696

III.

Latvian tuonti Suomesta.

	1931		1930	
	To	1000 ls.	To	1000 ls.
<u>A. Raaka-aineita ja puolivalmisteita.</u>	2.152	338	1.485	171
I. Kutomateollisuutta varten	2	1	80	12
siitä:				
puuvillaa	-	-	-	-
lämpöpuja	2	1	80	12
II. Metalliteollisuutta varten	2	-	69	17
III. Puutavaraa	-	-	341	52
IV. Paperiteollisuus	1,081	268	87	8
siitä:				
selluloosaa	739	193	23	4
paperia	14	-	64	4
V. Kivennäisiä ja kivennäisöljyä	1.035	30	889	33
siitä:				
asbestia	23	1	63	14
rakennuskiviä	949	22	826	19
VI. Kasvituotteita	28	34	-	-
siitä:				
siemeniä	27	33	-	-
VII. Eläintuotteita	2	3	17	48
siitä:				
raakavuotia	-	-	-	-
nahkoja	-	-	10	22
turkiksiä	-	-	-	-
suolia	-	-	-	-
eläinjätettä ei mainitsemattomia	2	1	-	-
VIII. Kemiallisia ja farmas. tuotteita	1	1	1	1
<u>B. Teollisuustuotteita.</u>	1.268	1.423	881	2233
I. Kutomateollisuus	146	752	201	1288
siitä:				
puuvillakudoksia	141	730	198	1274
villakudoksia	-	1	2	8
lankoja	2	7	1	6
II. Metalliteollisuus	41	120	82	274
siitä:				
separaattoreita	12	35	-	-
muita maatalouskoneita ja työkaluja	15	22	52	131
teollisuuskoneita	8	29	8	38
muita metallituotteita	4	33	20	86
III. Laivarakennus	2 kpl.	9	-	-

IV.

	1931		1930	
	To	1000 ls.	To	1000 ls.
IV. Puutuotteita	8	21	2	8
V. Paperiteollisuus	835	352	377	299
siitä:				
erilaista paperia	673	169	370	281
kirjoja ja aikakau-	4	15	5	17
sijulkaisuja	9	2	2	1
kartonkia				
VI. Keramiikki ja kiven-				
näistuotteita	28	15	46	30
VII. Kasvituotteita	-	-	-	-
VIII. Eläintuotteita	-	8	-	2
IX. Kemiallinen teolli-				
suus	209	142	172	332
siitä:				
värejä ja väriaineita	-	-	6	2
kumi- ja kumivaroita	1	7	6	74
superfosfaattia	-	-	-	-
kalia	-	-	90	53
kaseinia	119	77	48	61
saippuaa	3	6	6	12
ruutia	-	-	16	130
<u>C. Elintarpeita ja</u>				
<u>nautintoaineita</u>	-	1	3	3
siitä:				
suolakalaa	-	1	-	-
<u>D. Eläimiä:</u>				
siitä:				
siipikarjaa	-	-	-	-
<u>E. Jalometalleja ja</u>				
<u>jalokiviä</u>	-	-	-	-
Yhteensä A, B, C, D ja E	3420	1762	2369	2407

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Piirissa olevan lähetystön rap. no 16.

Ministeri Vyyrminen.

24/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 642.

*Latvialaisvenäläisten
kauppasopimusneuvottelujen
alkaessa*
8 kpl. ulk. j. m. p.
25/9-32
S. J. W.

Riika, syyskuun 24 p:nä 1932.

ULKOMAILLA	
28 275	32
25/9-32	
5	C16

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 16, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen
alkaessa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P. S. Hymninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n,

H e l s i n k i.

Salainen.

SUOMEN RIIA - SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 16.

R i i a ssa 24 p:nä syys kuuta 19 32.

28 245 (20. 10. 32)		
287	9. 32	10
RYHÄ	LUOKA	ASIA
5	016	

Asia: Latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen alkaessa.

Kuten aikaisemmin olen Ministeriölle tiedottanut, antoivat Neuvostoliiton kanssa käytävien kauppasopimusneuvottelujen valmistelut Latvian hallitukselle paljon vaivaa ja huolta. Latvian valtuuskunnan kokoonpano osottautui varsin työlääksi tehtäväksi ja onnistui vasta pari kuukautta kestäneiden yritysten jälkeen. Valtuuskunta muodostettiin vihdoin, kuten olen jo huomauttanut, asiantuntijoista, jättämällä syrjään kaikki puoluepolittiset näkökohdat.

Valtuuskunnan oli määrä lähteä Moskovaan kuluvan kuun 14 p:nä, missä neuvottelujen tehdyn sopimuksen mukaan piti alkaa seuraavana päivänä. Kolme päivää aikaisemmin ja valtuuskunnan ollessa jo matkavalmiina Moskovasta kuitenkin ilmoitettiin, että alku on siirrettävä kymmenellä päivällä, koska siellä tapahtuva Persian ulkoministerin vierailu muka estää venäläiseen valtuuskuntaan kuuluvien ulkosiainkomissariatien virkamiesten osanoton niihin. Matka Moskovaan oli niinmuodoin siirrettävä ja tapahtuu tänään.

Se seikka, että Moskova teki asiassa "ilmoituksen" eikä esittänyt "pyyntöä" neuvottelujen siirtämisestä, on ymmärrettävästi synnyttänyt täällä hermostuneisuutta. Neuvottelujen siirtämistä pidetään sitäpaitsi huonona enteena. Venäläisten katsotaan sen kautta il-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

meisesti haluavan supistaa muutoinkin jo lyhyeksi käyntyttä neuvottelu-aikaa - nykyisen kauppasopimuksen päättymiseen ei jää enää täyttä 6 viikkoa - voidakseen harjoittaa lujempaa painostusta latvialaiseen valtuuskuntaan.

Sikäli kun täällä jotain tiedetään Moskovan suunnitelmista, lienee siellä aikomus vaatia luottojärjestelyjä tilaustensa helpotukseksi siinä tapauksessa että uuteen kauppasopimukseen tulee sisältymään, kuten nyt päättyvään, määräys minimituonnista Latvias-ta. Tätä seikkaa silmälläpitäen määrättiinkin latvialaiseen valtuuskuntaan valtiopankin johtokunnan jäsen Ozolins. Joka tapauksessa voi pitää varmana, että Neuvostoliiton taholta tullaan vaatimaan tariffialennuksia rautateitse tapahtuvaan transitoliikenteeseen samoin myös satamaksuihin nähden. Tässä suhteessa Moskova voi viitata niihin tarjouksiin, joita Memelin ja Königsbergin taholta on tehty transitoliikenteen suuntaamiseksi niiden kautta. Latvialle on asia epäilemättä arka, mutta alennuksiin suostuminen on toisaalta sitäkin vaikeampaa, kun sen toimintavapautta sitoo Latvian ja Viron välinen transitosopimus, millä molemmat maat ovat sitoutuneet noudattamaan samoja tariffimääriä ja muuttamaan niitä ainoastaan keskinäisen sopimuksen perusteella. Moskovaa niinuodoin kiinnostanee asiaan ei ainoastaan taloudellinen etu vaan myös mahdollisuus Latvian ja Viron välisten suhteiden hämmäntämiseen. Näiden pyrkimysten kanssa lienee - painostustoimenpiteenä - asetettava yhteyteen se tosiasia, että Neuvostoliiton transitoliikenne on viime kuukausina Latvian osalta oleellisesti vähentynyt ja loputkin Riian vuokralla olleista varastohuoneista irtisanottu.

Moskovan mahdollisista suunnitelmista puhuttaessa katsotaan olevan syytä mainita vielä eräästä vaatimuksesta, jonka se kuulemani mukaan tulee neuvottelujen yhteydessä esittämään. Liettuassa ollessani kertoi nimittäin minulle luottamuksellisesti muuan ulko-ministeriön huomattava virkamies, että hän oli kuullut "erittäin pätevältä taholta" - tämä merkinnee lähettiläs **Karskia** - että Moskova aikoo vaatia riikalaisen "**Sevodnja**"-lehden harjoittaman

"neuvostovastaisen kiihoitustyön hillitsemistä". Asia tapahtuisi luonnollisestikin "pöytäkirjan ulkopuolella", mutta "kaikella mahdollisella lujudella". Omalta osaltani en pitäisi - Moskovan menettelytavat huomioonottaen ja tietäen miten pahana silmätikkuna "Sevodnja" sille on - tällaisen vaatimuksen esittämistä mitenkään mahdollisena. Tietämäni mukaan myös lähettiläs Svidersky viime toukuussa oli tiedustanut ulkoministeri Sarins'ilta, kuinka kauan Latvian hallitus aikoo sallia tämän "emigranttilehden" ilmestyä alueellaan.

Latvian valtuuskunta on kuulemani mukaan saanut yleisohjeeseen määräyksen koettaa rakentaa uusi kauppasopimus samoille perusteille kuin entinenkin s.o. sisällyttämällä siihen määräykset minimikauppavaihdosta ja -transitosta. Sen sijaan ei pidettäne välttämättömänä n.s. tavaraluetteloiden laatimista, koska kokemus on osoittanut, että niistä ei ole voitu pitää kiinni edes ensimmäisenäkään sopimusvuonna, saati sitten seuraavina. Ottaen huomioon Latvian ja Neuvostoliiton välisen kaupan kehityksen lienee valtuuskunnan ohjeena valvoa ensi sijassa rautatievaunu- /jäähdytysvaunut/, nahka- ja kumiteollisuuden etuja. Maataloustuotteiden viennissä haluttanee ensi sijassa saada markkinoita siemenviljalle ja siitoskarjalle.

Lopuksi on Latvian valtuuskunnan vaikeana tehtävänä vaatia Neuvostoliitolta muodossa tai toisessa korvausta siitä, että sen ostot Latviasta eivät ainoanakaan sopimusvuonna ole täysin saavuttaneet kauppasopimuksen edellyttämää minimimäärää, 40 milj. latia. Neljän ensimmäisen vuoden rästit muodostavat yhteensä 22,8 milj. latia ja kuluvana vuonna ovat Latviassa tehdyt ostot entistäkin väheisemmät.

P. J. Kujala

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C 16.

ASIA: _____

Riissa olevan lähetysten rap. no 17.

Ministeri Koyaninen.

1/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 662.

Riiassa, lokakuun 3 p:nä 1932.

LÉGATION DE FINLANDE		
29 245 M.		32
5/10.32		
R/HMA		
5	C16	

Herra Ministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 17, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvian taloudellisesta tilasta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. J. Kujala

Herra

Ministeri Antti Kukkonen,

Ulkoasiainministeriö, Helsinki.

Salainen.

SUOMEN RIIA- SSA OLEVA LAHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 17.

R i i a ssa 1 p:nä loka kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
29 145 h.	82
5/10.82	
5	C16

Asia: Latvian taloudellisesta
tilasta.

Saeiman valtiovarain sekä kaupp- ja teollisuusvaliokunnan yhteisistunnossa esitti joku päivä sitten pää- ja raha-asiaiministeri Skujenieks katsauksen Latvian taloudelliseen tilanteeseen nykyhetkellä. Kun tähän tilannekatsaukseen sisältyy joukko ennakkotietoja ja -numeroita, jotka muuten vasta joidenkin aikojen kuluttua tulevat julkisuuteen, katson olevan syytä sen selostamiseen pääpiirteissään.

Kuluvana vuonna myönnettyjen ja lunastettujen teollisuuslupien määrä muodostaa 3590, vastaten 4000 edellisenä vuonna, joten teollisuusyritysten lukumäärässä on tapahtunut 10 % vähennys. Sitä vastoin on teollisuuden palveluksessa olevien työntekijäin luku supistunut noin 30 %:lla, johtuen siitä, että useiden teollisuudenhaarain on meknekkivaikeuksien takia ollut pakko supistaa tuotantoaan. Kauppalupia on kuluvana vuonna lunastettu 13.400 sen sijaan että niiden määrä edellisenä vuonna nousi 14.800. Tässä suhteessa ei selostajan mielestä ole mitään erityisesti valitettavaa, koska välikäsien lukuisuus on vain omiaan kohottamaan elinkustannuksia. Vararikkojen ja protestoitujen vekselien määrä on edelliseen vuoteen verraten laskenut noin 30 %:lla.

Ulkomainen kauppavaihto on vuoden 8 ensimmäisen kuukauden ai-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kana oleellisesti vähentynyt edelliseen vuoteen verraten: vienti 40 %:lla, tuonti aina 60 %:iin saakka. Mutta samalla on kauppatase muuttanut luonnettaan passivisesta aktiviseksi. Sen sijaan että se nyt on 14 milj. latilla aktiivinen, oli se edellisen vuoden vastaavana aikana 23 milj. latilla passiivinen. Meriliikenteessä on havaittavissa huomattavaa vilkastumista. Käyttämättömänä on tällä hetkellä vain 39 tuh. eli 1/5 Latvian koko tonnimäärästä sen sijaan, että helmimaaliskuulla noin 90 tuh. tonnia oli käyttämättä.

Vuoden sato on ollut erittäin hyvä, muodostaen suorastaan ennätyksen Latvian maataloudessa. Ruista on saatu 300 tuh.t. /v.1931 140 tuh.t./, vehnää 140 tuh.t. /110 tuh.t./, perunaa 1,1 milj.t. /800 tuh.t./, Niinikään ylittävät kaura- ja ohrasadot keskimääräisen satoarvion. Tämä merkitsee sitä, että Latvia tulee hyvin omilla viljavaroillaan toimeen aina ensi satoon saakka. Korkeintaan saattaa pieni vehnän tuonti tulla kysymykseen. Sokerijuurikassato on aivan erinomainen, nousten arvion mukaan 150 tuh.t:iin /v.1931 62 tuh.t., v.1930 39 tuh.t./, Latviassa tulee oma sokeri nyt riittämään 7 kuukaudeksi sen sijaan että se aikaisemmin on riittänyt korkeintaan 3:ksi.

Maan rahallisessa tilanteessa on havaittavissa jonkunlaista helpottumista. m.m. on pankkien ottolainaus kasvamaan päin, joskin hitaasti. Tallettajien saamiset muodostavat tällä hetkellä 26,9 milj. latia sen sijaan että ne viime joulukuussa olivat 24,7 milj.lattia. Erikoisesti on merkillepantava, että yksityispankit ovat oleellisesti voineet lyhentää ulkomaisia velkojaan. Vuosi sitten oli näiden velkojen yhteissumma 21 milj. latia, nyt on se vain 10,9 milj.lattia. Liikkeellä oleva setelistö on tosin nykyään vain noin 90 milj.lattia eli noin 20 - 25 milj. pienempi kuin aikaisempina vuosina, mutta selostajan mukaan hallitusparaikaa harkitsee toimenpiteitä rahan kiertokulun lisäämiseksi "sellaisella tavalla, että se ei vaarantaisi latin vakavuutta."

Valuttaoloissa oli selostajan mielestä myöskin havaittavissa helpotusta. Säännöstelyn astuttua voimaan jäi noin 50 % ilmoite-

tusta valuttatarpeesta tyydyttämättä, nykyään noin 10 - 15 %. Aluksi meni myönnetystä valutasta 58 % aikaisempien sitoumusten suorittamiseen, viime aikoina vain 15 %. Valuttavarat ovat tosin jatkuvasti vähentyneet, mutta vähennys vuoden kuluessa ei ole suurempi kuin noin 3 milj. latia /8/10 1931 14,3 milj. latia, nyt 11,6 milj. latia/. Tämän valuttavaraston vähenemisen korvaa runsaasti Latvian Pankin kultavaraston lisääntyminen, mikä muodostaa vastaavana aikana 4,3 milj. latia /8/10 1931 31,1 milj. latia, nyt 35,5 milj. latia/. Settelikate on yhä edelleenkin korkea, muodostaen nykyään 70 %.

Valtiotulot ovat kuluvan menosääntövuoden /alkaa 1/4/ 5 ensimmäisen kuukauden aikana nousset 45,1 milj. latiin valtiomenojen muodostaessa 45,7 milj. latia. Verotulot on saatu perityiksi verrattain hyvin kaupungeissa, jotavastoin maaseudulla se on tuottanut vaikeuksia.

Valtiotalouden vaikea kysymys selostajan mukaan on työttömyyden järjestäminen. Viime vuoden syyskuussa oli rekisteröityjen työttömien lukumäärä 4800 henkeä, nykyään muodostaa se 9600 eli täsmälleen kaksinkertaisen määrän. Menosääntöön yleisiä töitä varten otettu määräraha, 7 milj. latia, ei näin ollen tule tarkoitukseensa riittämään ja hallituksen on muodossa tai toisessa löydettävä uusia tulolähteitä.

P. J. Hymä

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Kuussa olevan lähetyslän rap. no 18.

Va. Asiant. Kahelin.

14/10 1932.

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 691.

Riika, lokakuun 14 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
31 246/40. 1932		
18/10-32	19	LML
5	C16	ASIA

Herra M i n i s t e r i,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 18, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Täydennyksiä latvialais-virolaiseen tariffisopimukseen.

Vastaanottakaa, Herra M i n i s t e r i, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

K.H. Kahelin

Herra

Ministeri A n t t i K u k k o n e n,

Ulkoasiainministeriö, H e l s i n k i.

Salainen.

SUOMEN RI IASSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 18.

Riia ssa 14 p:nä loka kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
31/246		D. 10 32
18/10-32		LML
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C16	

Asia: Täydennyksiä latvialais-
virolaiseen tariffisopi-
mukseen.

Kuten Lähetystön raportista N:o 10 kuluneen toukokuun 23 p:ltä selviää on ollut kysymys latvialais-virolaisen tariffisopimuksen täydentämisestä. Nyt onkin päästy jo niin pitkälle, että tavaralistaista kesäkuussa 1931 allekirjoitetun tariffisopimuksen lisäso-
pimus on parafoitu. "Rigasche Rundschau" kuluva lokakuun 12 p:ltä si-
sältää kysymyksessäolevasta asiasta erinäisiä ennakkotietoja, jotka
- mikäli Lähetystö on voinut niitä saada tähän mennessä tarkistetuksi-
vastaavat kutakuinkin todellista asiaintilaa. Erinäisiä merkityksel-
tään todennäköisesti vähäpätöisempiä seikkoja puuttunee kysymyksessä-
olevasta "Rigasche Rundschau'n" selostuksesta. Sanotussa selostuksessa
mainitaan, että sikuria, tervaa ja pikeä saa molemminpuolisesti tuoda
tullivapaasti maahan. Latvialle oli aikaisemmin myönnetty etu viedä
päällyskenkiä ja kalosseja Viroon preferenssitullin 75 senttiä kilolta
mukaisesti, nyttemmin saa Virokin saman oikeuden. Näin ollen Viro voi
tuoda sanottuja tavaroita Latviaan tullin 1 lats kilolta mukaisesti.
Latvia sai tähän asti viedä urheilukenkiä Viroon tulliin 1;50 Ekr. ki-
lolta. Nyttemmin on tämä etuisuus laajennettu käsittämään myös muita
kesäjalkineita. Samalla on Virollekin tehty sen tänne tuontiin nähden

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

vastaavat myönnytykset. Tullivapaasti saa Virosta Latviaan tuoda laktomiittia /kutakuinkin samoin galaliitti/ ja kuivaa parannusmutaa. Molemminpuolisesti sovitaan tullivapaudesta sinkkivalikoiseen suomulyijyyn, hevosenkengänmauloihin, rautasänkyihin /vanunkiverk-pohjaisiin/, vaununakseleihin ja vaununjoustimiin nähden. Virolle myönnetään lisäksi tullivapaus seuraaviin tavaroihin nähden: 600 tonnia selluloosaa, jute-kudokset, käytävämatot, kynnykset, huonekalukankaat ja matot. Tähän asti Virolla oli tullivapaa 35.000 astiaa käsittävä sementtikontingentti. Tämä kontingentti on nyt muutettu 6.000 tonnin kontingentiksi /netto määrään nähden melkein sama/, jolloin puolet tästä määrästä myös voidaan tuottaa maahan säkeissä, kun sensijaan tähän asti vain tuonti astioissa on ollut sallittua. Radiaattorien tullivapaa kontingentti on korotettu 80 tonnista 200 tonniin.

Latvialle myönnetään virolaisten taholta seuraavat etuisuudet. Tullivapaasti saadaan tuoda seuraavia tavaroita: kenkänaulat /puusta/, isolaattorit ja porssiini, vesiturbiinit, lampunsydämet, käytävämatot ja matot /kookossyistä/. Kiiltoonahalle myönnetään preferenssitulli 5 Ekr. kilolta /normaalitulli 20 Ekr./, savukepaperille 0,225 Ekr. kilolta sekä lisäksi minimaalitariffiin nähden 50 % helpotus rautalangalle. Tähän asti olivat määräykset alumiinastioiden vientiin nähden /tulli 0,50 Ekr. kilolta/ epäselvät. Viiron mielestä kun sanottua tullia oli sovellettava vain pöytäkalustoon. Nyttemmin tätä kohtaa selvennetty siten, että kysymyksessä oleva tulli koskee kaikkea aluminikalustoa /Aluminiumgeschirr aller Art/. Edelleen on maatalouskoneitten tullivapaa kontingentti korotettu 25 tonnista 80 tonniin. Tällöin näitten koneitten joukkoon luetaan kuuluviksi lajittelukoneitten ja viljanpuhdistuskoneitten /Fuchtel/ lisäksi myös useammilla vannaksilla varustetut aurat ja kulttivaattorit.

J. H. Kahlberg.

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 695.

Riiassa, lokakuun 15 päivänä 1932.

LÉGATION DE FINLANDE	
31 246ae.	10 32
18/10.32	1932
	FINLAND

Ulkoasiainministeriö,

H e l s i n k i.

Oikaisu Lähetystön
raporttiin N:o 18.

Viitaten kuluvaan lokakuun 14 p:nä päivätyyn raporttiin-
sa N:o 18 /Täydennyksiä latvialais-virolaiseen tariffisopimuk-
seen/ Lähetystö täten kunnioittaen pyytää saada oikaista Virol-
le myönnettyä sementtikontingenttia koskevan muutoksen sikäli,
että kysymyksessä on muutos 600 tonniksi eikä 6000 tonniksi,
kuten lehtitiedot olivat maininneet.

W. A. Kahelin
V. a. Asiainhoitaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Ruussa olevan lähetystön rap. no 4.

Ministeri Kyyrinen.

28/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 727.

Riiassa, lokakuun 28 p:nä 1932.

32 246 ac. 32
31/10-32.

5 016.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 19, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Sovjetin polittisista vaatimuksista latvialais-venä-
läisten kauppasopimusneuvottelujen yhteydessä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

B. K. Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Y r j ö - K o s k i n e n ,

H e l s i n k i .

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 19.

R i i a s s a 28 p:nä loka kuuta 1932.

32246/ae
31/10.32
5 016

Asia: Sovjetin poliittisista vaatimuksista latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen yhteydessä.

Tiedotuksessani n:o 16 olen sen perusteella, mitä kuulin Kau-raksen ulkoministeriössä, viitannut siihen mahdollisuuteen, että Sovjet tulisi Latvian kanssa käytävien kauppaneuvottelujen yhteydessä esittä-mään kauppasopimuksen ehtona myös poliittisia vaatimuksia. Kertojani tie-tojen mukaan aikoi Moskova vaatia ainakin riikalaisen "Sevodnja"-lehden "neuvostovastaisen kiihoitustyön" hillitsemistä.

Neuvotteluja on nyt käyty Moskovassa viidettä viikkoa ja tois-ta viikkoa on enää jäljellä nykyisen kauppasopimuksen päättymiseen/4/11/, mutta mihinkään oleellisiin tuloksiin ei vielä uuden suhteen ole päästy. Kuulemani mukaan ovat venäläiset aluksi vitkastuttaneet neuvottelujen kulkua erinäisten muodollisuuksien käsittelyllä ja sittemmin esittäneet poliittisia vaatimuksia suoranaisena ehtona kauppasopimuksen solmiamisel-le. Sikäli kun olen saanut kuulla, Sovjet vaatii neuvostovastaisen sano-malehdistön "kiihoitustyön hillitsemistä", eräiden Riassa toimivien ulko-maisten kirjeenvaihtajien toiminnan valvomista sekä monarkkistisiin jäb-jestöihin kuuluvien toimihenkilöiden karkoittamista Latviasta.

Mitä sanomalehdistön "hillitsemiseen" tulee, kohdistunevat vaa-timukset nimenomaan "Sevodnjaan", joka leviää emigranttipiireihin kautta maailman ja joka hyvinkin epätasaisesta toimitustavastaan huolimatta on,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuten jo aikaisemmin olen huomauttanut, pahana silmitikkuna Sovjetille ja nimenomaan sen edustukselle täällä. Melkein jokaisessa keskustelussa, mikä minulla vuosien kuluessa on ollut lähettiläs Svidersky'n kanssa, on hänen kaunansa lehteä vastaan tullut ilmi. Neuvotteluissa Moskovassa on nyt kuulemani mukaan vaadittu suoraan lehden lakkauttamista. Luultavaa kuitenkin kertojani mukaan on, että Moskova lopuksi tyytyy siihen, jos Latvian taholta annetaan "takeita" maan sanomalehdistön ja nimenomaan "Sevodnjan" vastaisten toimitustavan suhteen.

Sovjetin vaatimus Riiasa toimivien lukuisten ulkomaisten kirjeenvaihtajien toiminnan valvomisesta ei myöskään ole mitään uutta. Useammin kuin kerran on neuvostolähettiläs ulkoministeriössä tuonut ilmi tyytymättömyytensä täältä eri maailman kulmille lähetettyjen tiedotusten takia. Nämä "Riian uutiset", joita olen kerran käsitellyt erikoisessa raportissa, ovat varsin usein olleet sensatiojuttuja Sovjetin oloista ja tapahtumista, jotka ovat monasti syntyneet yksinomaan kirjeenvaihtajien tarpeesta "ruokkia" lehtiään tavalla tai toisella. Erityisestäikin syytettäneen Sovjetin taholla tällaisista uutisista "Chicago Tribun'in" kirjeenvaihtaja Day'tä, samaa henkilöä, jonka tiiliin Suomessakin on pantu eräitä epämieluisia uutisia. Hänen ja erään "Sevodnjan" palveluksessa olevan henkilön suhteen, joka ei myöskään ole Latvian kansalainen, on kuulemani mukaan vaadittu erikoisia toimenpiteitä. Varmalta taholta olen tämän vahvistukseksi saanut kuulla, että kyseellisten henkilöiden sähketiedotuksia on nyt käyty läpi ja tarkastettu tšekäläisessä sähkösanomakonttorissa.

Kolmas Sovjetin polittinen vaatimus kauppasopimusneuvottelujen yhteydessä koski, kuten sanottu, toimenpiteitä Latviassa asuvien, monarkkistisiin järjestöihin kuuluvien toimihenkilöiden nähden. Tässä suhteessa on Latvian hallitus katsonut voivansa välittömästi osoittaa "hyvää tahtoaan". Riiasa, Liepajassa ja Rezeknessa on jo ehditty toimittaa kuulusteluja ja kotitarkastuksia, joiden antaman aineiston nojalla on voitu antaa karkoitussääräys viidelle Nansen-passilla täällä asuvalle venäläiselle. Karkoitettavien henkilöiden joukossa, etupäässä ent. upseereja, ei ole ainoatakaan tunnetumpaa nimeä. Kyseensalaista myöskin lienee, onko heidän karkoituksellaan muuta kuin demonstrativista merkitystä.

Sovjetin esittämiä poliittisia vaatimuksia on Latviassa har-
kittu mitä suurimmassa salaisuudessa. Maan sanomalehdissä ei niistä
ole näkynyt mitään merkkiä. Poikkeuksen muodostaa tavallaan vaan "Pe-
dejais Bridis", joka venäläisten monarkkistien ahdistelun johdosta
tekee kysymyksen: "mahtaakohan näillä hallituksen toimenpiteillä ehkä
olla jotain yhteyttä kauppaneuvottelujen kanssa Moskovassa?".

Tällä hetkellä on vielä vaikea sanoa missä määrin Latvia
tulee suostumaan edelläesitettyihin Sovjetin vaatimuksiin. Vaikea lie-
nee myös päätellä, tuleeko Moskova jossain määrin lieventämään niitä
vai muodostavatko ne conditio sine qua non neuvottelujen jatkumiselle.
Näiden seikkain selvittämiseksi ja samalla neuvottelujen kulkua selos-
tamaan on hallitus kutsunut latvialaisen valtuuskunnan puheenjohtajan
Petrevic'in käynnille Riikaan.

P. J. Hummer

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA:

Kuussa olevan lähetyksen kirj. no 20.

Ministeri Byrenius.

3/xi 1932.

N:o 742.

Riika, marraskuun 3 p:nä 1932.

33 246 hi. 32
8/xi. 82.
5 C 16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 20, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Suunnitelma Latvian sähköistämiseksi.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

B. Rydman

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Vat: 117.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 20.

R i i a s s a 3 p:nä marras kuuta 19 32.

33 246 ai.		82
2/21-82.		
5	C ¹⁶	

Asia: Suunnitelma Latvian sähköistämiseksi.

Jo Latvian itsenäisyyden ensi vuosina on täällä herännyt kysymys Väinäjoen suurien vesivoimien alistamisesta sähkövoimana maan teollisuuden ja maatalouden palvelukseen. Asiasta on paljon puhuttu ja kirjoitettu, mutta sen toteuttaminen on aina saanut jäädä odottamaan - parempia aikoja.

Näin ollen saattaa tuntua kummalliselta että Latvia aikoo ryhtyä tätä suuryritystä toteuttamaan nykyisenä yleisenä pulakautena, joka varsin raskaasti on koskenut nimenomaan Latviaa, pakottaen sen ryhtymään taloudellisen elämänsä suojelemiseksi moninaisiin säännöste-lytoimenpiteisiin. Mutta tällöin on otettava huomioon, että Latvian vuotuiset menot maahantuodusta kivihiilestä tuntuvat nykyään raskaam- milta kuin konsanaan aikaisemmin ja että työttömille on tavalla tai toisella löydettävä uusia työ- ja ansiomahdollisuuksia, koska työttö- myysavustukset muutoin uhkaavat saattaa valtion menosäännön pahasti horjahtamaan. Toisaalta on täällä laskettu ja aivan oikein, kuten vii- me päivien kokemus osoittaa, että ulkomaiset suurliikkeet ovat pula- kauden vaikutuksesta valmiit, voidakseen ylläpitää tuotantoaan, joko itse rahoittamaan tai hankkimaan luottoa sellisiin rakennusyrityksiin, jotka ne saavat johtoonsa.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Seitsemisen kuukautta kestäneiden neuvottelujen jälkeen on nyt kuluneella viikolla Latvian hallituksen ja amerikkalaisen toiminimen The Foundation Company'n välillä allekirjoitettu sopimus suuren vesivoima-aseman rakentamisesta Väinäjokeen. Kysellinen toiminimi on siinä sitoutunut panemaan viipymättä käyntiin teknilliset valmistelutyöt, ennen kaikkea tutkimuksen sopivimman paikan määrittämisestä voimalaitokselle, minkä jälkeen lopullinen rakennussuunnitelma laaditaan. Näiden alustavien töiden jälkeen on toiminimi sitoutunut esittämään Latvian hallitukselle yrityksen rahoitussuunnitelman, jonka jälkeen, jos Latvia sen hyväksyy, ensi kesänä alotetaan rakennustyöt. Provisiota saa toiminimi laskea hyväkseen 14 % rakennustöistä ja 7 % koneista ja laitteista. Mitä muuten viimeainittujen hankintaan tulee, on Latvian hallitus pidättänyt itselleen täysin vapaat kädet antaa ne tarkoituksenmukaisuusnäkökohtia silmälläpitäen mihin maahan tahansa. Niinmuodoin saattaisi Suomenkin metalliteollisuudella ehkä olla syytä aikanaan etujensa valvomiseen.

Voima-aseman, jonka perustamispaikka, kuten sanottu, määrätään myöhemmin - aikaisemmin puhuttiin Dolesta /Dahlen/, lähellä Riikaa, nyttemmin ajateltaneen etupäässä Plavinas'en /Stockmannshof/ ja Krustpils'in /Kreutzburg/ välisiä seutuja - pitäisi voida tulla kehittämään 35.000 KW korkeajännitysvirtaa, mistä huomattava osa on aikomus johtaa Riikaan. Ennakkolaskelmien mukaan nousevat rakennus- ja käynti- ja panokustannukset korkeintaan 26 milj. latiin, mistä määrästään noin 54 % pitäisi jäädä maahan. Rakennustöiden arvellaan vaativan kolmen vuoden ajan ja antavan ansiota keskimäärin 2000 työmiehelle.

The Foundation Company'n ohella oli myöskin saksalainen toiminimi Lahmeyer jättänyt tarjouksen kyseellisen voima-aseman rakentamisesta. Tämä tarjous, joka eräiden asiaintuntijain mielestä oli joissakin suhteissa edullisempi kuin amerikkalaisen toiminimen tekemä, jäi kuitenkin huomioonottamatta. Saeiman jäsen Breicksch ilmoitti sen johdosta valtiovaliokunnan istunnossa, että armeijan taholla ei pidetty suotavana saksalaisen tarjouksen hyväksymistä.

B. J. H. ...

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Pöytäkirja olevan lähetysten rap. no 21.

Ministeri Wymmer.

4/xi 1932.

N:o 744.

Riika, marraskuun 4 p:nä 1932.

34 246 ai.	32
8/xi.32.	
5	16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 21, mikä käsittää seuraavan tie-
dotuksen:

Kysymys Latvian siirtymisestä voinvientimonopoliin.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän
kunnioitukseni vakuutus.

B: *H. M. M.*

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Vide: H.V.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 21.

R i i a s s a 4 p:nä marraskuuta 19 32.

34/246 h.e.		32
8/XI.32.		
5	Ck.	

Asia: Kysymys Latvian siirtymisestä
voinvientimonopoliin.

Harvassa maassa, kuten tunnettua, on valtiomonopolijärjestelmällä siksi suurta yleistä kannatusta kuin Latviassa. Puhumattakaan siitä, että eri liikennemuodot - meriliikennettä lukuunottamatta - ovat kokonaan valtion tai kuntien hallussa, on valtion liiketoiminta ulotettu useille tärkeimmille sekä tuotannon että kaupan aloille. Niinpä on täällä nykyään voimassa alkoholi-, viljakauppa-, pellava-, sokeri- ja tultikkumonopoli. Metsäkauppa on myöskin miltei kokonaan valtion käsissä, sillä yksityiset omistavat yleensä metsämaita ainoastaan omiksi tarpeikseen. Pohdinnanalaisena on lisäksi ollut kysymys elokuvien monopolisoimisesta sekä bensini- ja paloöljykaupan, samoinkuin pellavasiemenien- ja pekoninviennin ottamisesta valtion haltuun. Nyttemmin, aivan viime päivinä, on etualalle astunut kysymys voinviennin monopolisoimisesta. Saeima on nimittäin kuluneella viikolla antanut hallitukselle tähän suuntaan käyvän kehoituksen.

Tarkastellessa syitä tähän monopolisoimishaluun on pantava merkille useissa latvialaisissa porvarillisissa puolueissa, mutta varsinkin demokratisen keskuksen piirissä esiintyvä valtiososialistinen tendenssi, mikä on perintönä Venäjän vallan ajoilta, "jolloin jokainen kansallisesti herännyt latvialainen oli enemmän tai vähemmän sosialisti",

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kuten minulle lausui kerran eräs nykyinen oikeistopolitikko, samoin kuin se suuri osuus, mikä hyvin johdetulla sosialidemokratistisella puolueella on asiain kulkuun maassa. Tähän tulee lisäksi kansalliset näkökohdat. Useat tärkeät taloudellisen elämän alat ovat nimittäin suu-
relta, ellei suurimmalta osaltaan vähemmistökansallisuuksien, varsinkin juutalaisten käsissä. Pääomista köyhässä maassa voi tämän "vieraan" hegemonian murtaa vain valtion väliintulo ja niinmuodoin näkee moni latvialainen oikeistolainenkin suhteellisesti mielellään, että valtiomonopolit lisääntyvät, jolloin latvialainen aines tulee yhä enemmän maan taloudellisen elämän johtoon.

Alote voineiennin monopolisoimiseksi on lähtöisin demokrati-
sen keskuksen taholta, joka on ajanut sitä koskevan lausunnon läpi saeiman maatalousvaliokunnassa ja nyt, kuten mainittu, saeimassa, mikä 34 äänellä 32 vastaan päätti kehoittaa hallitusta erikoisella valp-
paudella valvomaan Latvian voineiennin etuja ulkomaisilla markkinoil-
la yleensä ja erittäinkin kauppasopimuksia solmittaessa sekä samalla ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin "voineiennin järjestämiseksi valtiovallan johdon alaisena". Tämä päätös tehtiin vasemmiston ja keskustan äänillä oikeistoa vastaan.

Milloin voineiennimonopoli aiotaan toteuttaa ja missä muo-
dossa, siitä ei vielä tällä hetkellä ole mitään selvyyttä. Hallitus tulee luonnollisesti harkitsemaan asiaa ja, sikäli kun se pitää uutta monopolia tarpeellisena, panemaan sen toimeen hallinnollisella ase-
tuksella, mikä menettely täällä on monopolien suhteen tavallista.

Saeiman kyseellinen päätös on herättänyt suurta tyytyväisyyttä demokrati-
sen keskuksen äänenkannattajassa "Jaunakas Sinas'issa", joka kuvattuaan nykyistä "kaottista" tilannetta voineiennin alalla, jolloin ulkomaiset välittäjät mielivaltaisesti määräävät Latvian voineiennin hinnan, lausuu: "Ulospääsy tästä sietämättömästä tilanteesta on ainoastaan se, että voineienni nyt järjestetään valtiomonopoliksi. Se on toteutettava ilman mitään suuria kustannuksia. Jo nyt vientivoi-
ma-seutumeijereistä joutuu suoraan valtion jäädytyslaitoksiin, joissa toimitetaan tarkastus; sieltä vasta se viedään ulkomaille. Siis jo nyt koko voineienni on keskitetty valtiomonopoliksi. Tähän lisäksi vain on järjestettävä itse myynti ulkomaille, johon myöskin

Latvian pankki on saatava osallistumaan. Silloin tuottaja saa sen, mikä sille kuuluu, eikä se joudu ulkomaisille ja kotimaisille keinottelijoille. On tehtävä loppu nykyisestä huutavasta keinottelusta valtion ja kansan varoilla."

Verrattain kielteisellä kannalla päätökseen nähden on agrari-
ripualueen päälehti "Briva Seme", joka lausuu: "On paljon saeiman päätöksiä, jotka ovat tehdyt samoin kuin eilinenkin päätös, ja sittenkin jääneet vain paperille. Oikeampaa olisi, että tämäkin päätös jäisi vain paperille ja pantaisi ad acta. Mutta jos hallitus - joka määrättyjen seikkojen takia voi toimia aivan riippumattomasti - sittenkin toteuttaa tuon päätöksen, niin se varmasti saa kalliin opin tappioiden muodossa ja ehkä hyvinkin pian luvan palata nykyään valitsemiin oloihin."

B. K. K. K.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C16.

ASIA:

Ruussa olevan lähetystön rap. no 22.

Ministeri Kyröinen.

23/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 788.

Riassa, marrakuun 24 p:nä 1932.

35 246/ae. 32
28/4-32

5 C/16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian Lähetystön tiedonantoja N:o 22, mikä käsittää seuraavan tiedotuksen:

Latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen keskeytymisestä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvimmän kunnioitukseni vakuutus.

P. Kinninen

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö - Koskinen,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 22.

R i i a s s a 23 p:nä marras kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
35 246/nc.	32
28/11-32	
5	16

Asia: Latvialais-venäläisten kauppasopimusneuvottelujen keskeytymisestä.

Moskovassa alun kahdeksatta viikkoa kestäneet latvialais-venäläiset kauppasopimusneuvottelut ovat, kuten Lähetystö on Ministeriölle ilmoittanut, "toistaiseksi keskeytyneet" ja latvialainen delegatio on nyt kokonaisuudessaan "uusien ohjeiden saamista varten" palannut kotia. Delegation puheenjohtaja Petrevics oli saapunut pari viikkoa aikaisemmin Riikaan selostamaan hallitukselleen neuvottelujen kulkua eikä katsonut enää olevan syytä palata Moskovaan.

Neuvottelujen keskeytyminen johtui, lyhyesti sanoen, siitä, että Moskova vaati Latvialta liian paljon ja tarjosi itse sille liian vähän. Moskovan vaatimukset olivat sitäpaitsi sekä taloudellisia että poliittisia, mikä viimeainittu seikka oli omiaan vaikeuttamaan neuvottelujen kulkua ja tuloksiin pääsemistä.

Mitä Moskovan poliittisiin vaatimuksiin tulee, joita etupäässä on esitetty täällä neuvostolähettiläs Sviderskyn kautta, olen niistä tehnyt selkoa kahdessa kyseellisiä neuvotteluja koskevassa tiedotuksessa. Kuitenkin katson olevan syytä lisätä, että "Sevodnja"-lehteä koskevat vaatimukset sisälsivät lopullisessa muodossaan sen, että ainakin kaksi sen kolmesta enimmästä "Neuvostoliitolle vihamielisestä" toimitta-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

jasta /Hanfman, Rjetsch'in" ent. toimittaja, joka kirjoittaa yleensä "Sevodnja 'n" pääartikkelit, Oretschkin, joka välittää Riian uutisia ulkomaille ja Milrud, lehden toimitussihteeri/ olisi pakoitettava poistumaan Latviasta. N. s. venäläisten monarkkistien listalla oli pätevältä taholta saamani tiedon mukaan mainittu yhteensä 21 henkilöä, m. m. ruhtinas Liewen, joka otti aikanaan osaa Latvian vapaussotaan ja jonka lojaalisuutta vastaan latvialaisella taholla ei liene mitään huomauttamista.

Moskovan esittämät taloudelliset vaatimukset ovat myös olleet varsin rohkeat. Se on vaatinut oikeutta saada tuoda maahan 80 % Latvian koko rukiin-, vehnän-, bensinin- ja petrolintuonnista, mikä käytännössä tulisi merkitsemään Neuvostoliiton monopolia näiden tavarain tuonnin suhteen. Lisäksi se on pyrkinyt kauppavaltuuskuntansa oikeuksien laajentamiseen siten, että tämä saisi luvan perustaa sivuliikkeitä ainakin joillekin paikkakunnille eri osissa maata. Mitä transito-liikenteeseen tulee, on Moskova vaatinut tariffialennuksia ja erikois-oikeuksia joko Liepajan tai Ventspils'in satamaan. Tässä yhteydessä on latvialaisen delegation annettu ymmärtää, että Sovjet tulisi vastaisuudessa suuntaamaan vientiään Puolan ja Suomenkin kautta, ellei Latvian taholta osoiteta tarpeellista myötämielisyyttä sen esityksille.

Korvaukseksi kaikista näistä vaatimistaan eduista ja oikeuksista on Moskova ilmoittanut sitoutuvansa ostamaan kunakin sopimusvuonna - kysymys on ollut sekä kolmesta että viidestä vuodesta - vähintään 5 milj. kultaruplan/12,3 milj. latin/arvosta tavaroita Latviasta. Mihinkään määrättyyn tavaralistaan, kuten aikaisemmin, ei neuvostodelegatio ole katsonut tällä kertaa voivansa suostua.

On ilman muuta ymmärrettävissä, että Latvian hallituksella punnittuaan Sovjetin vaatimuksia ja tarjouksia ei ollut muuta mahdollisuutta kuin kutsua delegationsa kotiin "uusien ohjeiden saamista varten". Suostuminen edelläesitettyihin ehtoihin olisi merkinnyt sekä poliittisessa että taloudellisessa suhteessa vaarallista askelta riippuvaisuuteen Neuvostoliitosta, minkä hintana taas olisi ollut vain vajaa kolmannes niistä eduista, minkä nyt päättynyt kauppasopimus on Latvialle antanut /Sovjetin 40 milj. latiin nouseva ostovelvollisuus/. Mutta samalla kun hallitus päätti kutsua neuvottelijat kotiin, samalla

se asiaa koskevassa kommunikheessaan on esiintunut valmiutensa neuvottelujen jatkamiseen. Latvian neuvotteluhallua alleviivasi myöskin ulkoministeri Sarins eilisessä lyhyessä vastauksessa välikysymykseen, jonka saeiman salakommunistinen ryhmä oli muutama päivä sitten tehnyt neuvottelujen keskeytymisen johdosta. "Neuvottelut eivät ole katkeet", selitti ulkoministeri, "vaan keskeytyneet, jotta delegatiomme saisi tilaisuuden tehdä selkoa neuvottelujen kulusta hallitukselleen sekä voisi saada uusia ohjeita. Lähitulevaisuudessa tulevat neuvottelut uudistumaan ja hallitus tulee tekemään puolestaan voitavansa, jotta kauppasopimus saataisiin solmituksi ja solmituksi molempia sopimuspuolia tyydyttävällä tavalla".

Tästä hallituksen taholta annetusta vakuuttelusta huolimatta näyttää täällä leviävän käsitys, että neuvottelujen uudistuminen tulee lykkäytymään tuonemaksi. Moskovan osoittama haluttomuus ostoihin Latviasta on huomattavasti lauhduttanut sopimushallua nimenomaan teollisuuspiireissä, jotka aikaisemmin olivat enimmänsä kiinnostettuja kauppasopimuksen uudistamisesta. Sovjetin ostohaluttomuuden katsotaan merkitsevän sen ostokyvyn vähenemistä. Venäläisen delegation puheenjohtaja Stomonjakov olikin johtaja Munters'in /ulkoministeriön edustaja latvialaisessa delegatiossa/ kertoman mukaan melko suoraan sanonut, että on vaikea tietää, minkäläiset taloudelliset olosuhteet vallitsevat vuoden ja parin päästä ja Neuvostoliitto ei niinmuodoin halua mennä mihinkään sitoumuksiin, jotka saattaisivat käydä sille haitallisiksi.

Latvian sanomalehdistö, jossa ei ole näkynyt mitään tietoa Moskovan asettamista ehdoista, on yleensä rauhallisesti suhtautunut latvialaisen delegation kotimatkaan. "Asemamme on sellainen, että Venäjän-sopimusta emme tarvitse hyväksyjä millä hinnalla tahansa", kirjoittaa "Latvis". "Jaunakas Sinas" kehoittaa entistä enemmän kiinnittämään huomiota Englannin ja Ranskan markkinoihin, joista varsinkin ensinmainitut ovat tärkeämmät kuin Venäjän. Lehden mielestä olisi vastaisiin kauppasopimuksiin otettava Itämerenmaiden ja Venäjän klausulien lisäksi myös Englannin klausuli.

Varsin tyytymätön neuvottelujen keskeytymiseen on sen sijaan "Socialdemokrats", joka artikkelinsa lopuksi lausuu: "Nyt kun

neuvottelut ovat keskeytyneet, porvaristo syyttää siitä yksinomaan Moskovaa. Latvian työväestö ei puolestaan voi sallia sopimuksen supistumista. Vaikeudet, jotka olivat edellistä sopimusta toteuttaessa syntyneet, olisivat olleet voitettavissa yhteistoimintaa syventämällä. Syvällä tyytymättömyydellä työväestö seuraa epäonnistuneita neuvotteluja, jotka uhkaavat katkaista työväestön alotetun yhteistoiminnan Venäjän ja Latvian välillä. Työväestön ei ole haettava syyllisiä Moskovassa, sillä ne istuvat täällä Latviassa, ja jos Latvian työläinen joskus tartuu talikkoon, niin puhdistustyö on ensiksi toimitettava täällä kotona".

P. H. H. H.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C/16.

ASIA: _____

Kuussa olevan lähetysten rap. n:o 23.

Ministeri Kyröinen.

6/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 838.

Riika, joulukuun 19 p:nä 1932.

36247 he. 32
21/12.32.
5 C16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 23, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Latvian sotavelasta Amerikalle ja sen suoritta-
misesta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P.S. Hymä

Herra

Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

Helsinki.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

LÉGATION DE FINLANDE

N:o 838.

Riika, joulukuun 19 p:nä 1932.

36247 Re. 32
21/12.32.
5 C16.

Herra Ulkoasiainministeri,

Oheisena saan kunnioittaen lähettää Teille Riian
Lähetystön tiedonantoja N:o 23, mikä käsittää seuraavan
tiedotuksen:

Latvian sotavelasta Amerikalle ja sen suoritta-
misesta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, syvim-
män kunnioitukseni vakuutus.

P.S. *Heininen*

Herra

Ulkoasiainministeri A. Hackzell,

Helsinki.

Salainen.

SUOMEN R I I A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 23.

R i i a s s a 19 p:nä joulukuuta 1932.

36 247/ae.	32
21/12.32.	
5	C16.

Asia: Latvian sotavelasta Amerikalle
ja sen suorittamisesta.

Kuten Ministeriölle ennakkotiedotuksena /14/12/ ilmoitin, päätti Latvian hallitus maksaa Yhdysvalloille kuluvan kuun 15 p:nä eräytyvät sotalainansa korot. Kuulemani mukaan oli hallituksen päätös yksimielinen ja sen mukaisesti suoritti Latvian New-Yorkissa oleva pääkonsuli määräpäivänä valtiodepartementille \$ 111,852:12. Tämä summa merkitsi yksinomaan eräytyneitä korkoja, sillä lainan lyhennysmaksulle oli jo aikaisemmin anottu ja myös saatu lykkäys.

Hallituksen ratkaisuun oli vaikuttamassa yleisten näkökohtien ohella, kuten minulle on kerrottu, pari lisätekijää. Latvia on hiljaa, kuten Ministeriölle aikanaan olen tiedottanut, allekirjoittanut sopimuksen amerikkalaisen The Foundation Company'n kanssa vesivoima-aseman rakentamisesta Väinäjokeen samalla edellyttäen, että yritykseen tarvittavat varat, noin 26 milj. latia, saadaan Amerikasta. Kieltäytymisen nyt eräytyneiden korkojen suorituksesta rahaministeri katsoi voivan vaikuttaa haitallisesti amerikkalaisiin rahamiespiireihin ja mahdollisesti tekevän tyhjäksi kyseellisen lainahankkeen. Entisen lainan korot olivat siis maksettavat, jos mieli ajatellakaan uutta. Tällä näkökohdalla lie-
neekin lopulliseen ratkaisuun ollut huomattava osuus. Toisena li-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sätekijänä ratkaisuun mainitaan se tosiasia, että hyvin huomattava osa Latvian Pankin kultavarastosta on säilytettävänä kahdessa amerikkalaisessa rahalaitoksessa. Velallisiinsa närkästynyt Setä Sam saattaisi mielittää tämän ja ehkä estää kultaharkkojen vapaan käytön.

Seuraavana päivänä /14/12/ sen jälkeen kun Latvian hallitus myöhään illalla oli tehnyt päätöksensä, saapui tieto siitä, että Ranskakin oli kieltäytynyt maksamasta lainaansa ja että Latvian liittolainen Viro oli päättänyt ilmoittaa itsensä maksukyvyttömäksi. Tämä kaikki antoi aiheen sosialidemokratilaiselle saeimaryhmälle kiireisen neuvottelukokouksen pitämiseen, missä päätettiin vaatia, että hallitus "muuttaneeseen tilanteeseen nähden" tarkistaisi eilisen päätöksensä ja, mikäli se vielä on mahdollista, kieltäytyisi maksusta Amerikalle. Seuraavana aamuna /15/12/ ilmestynyt "Socialdemokrats" yhtyy tähän vaatimukseen pitäen "vääränä ja epätarkoituksenmukaisena", että "Amerikkaan heitetään 1/2 milj. latia vaikeissa taloudellisissa oloissa elävän kansan varoja". "Latvialla on moraalinen oikeus vaatia velkainaan revisiota ja ainakin velkasumman alentamista". "Pahimmassakin tapauksessa voi Amerikalta odottaa, että maksut siirretään muutamia vuosia eteenpäin".

"Socialdemokrats'in" ohella toi tyytymättömyytensä Amerikan-sotavelan suhteen esiin samana päivänä "Jaunakas Sinas", joka yleensä on antanut siunauksensa nykyisen hallituksen toimenpiteille. Lehti ei tosin kirjoituksessaan suoraan vaadi hallituksen päätöksen tarkistusta, mutta pitää velkaa Amerikalle "epäoikeutettuna ja kohtuuttomana taakkana", mikä "ei millään tavoin muistuta niitä velkoja, joita muut valtiot ovat velvolliset suorittamaan". "Muut ovat velkainaan vastineena saaneet rahaa tai ensiluokkaisia sotatarpeita ja aseita. Sitäpaitsi ovat nuo valtiot saaneet Saksalta korvausmaksuja, suurentaneet aluettaan, lisänneet siirtomaitaan y.m. Me sitävastoin raskaana taisteluhetkenä olimme pakoitettut vastaanottamaan vanhoja aseita ja tavaroita, jotka myyjän olisi pitänyt tavalla tai toisella hävittää".

Sosialidemokratien jyrkkä kannanotto ja edellämainittujen lehtien lausunnot synnyttivät täällä maksupäivänä huhun, että hallitus oli viime hetkessä päättänyt tarkistaa päätöstään ja tullut tällä kertaa kielteiseen tulokseen. Tiedusteltuani asiaa sain kuitenkin kuulla,

että kysymys maksusta Amerikalle ei ollut enää tullut, ainakaan virallisesti, hallituksen istunnossa esille. Lehtien kirjoituksista oli ai-noastaan se välitön tulos, että Amerikan lähettiläs seuraavana päivänä esitti niiden johdosta paheksumisensa ulkoministeriössä.

Itse asiassa lienee latvialaisilla täysi syy olla tyytymättömiä sotäläinäänsä. Heidän oli aikanaan pakko ottaa vastaan muuan Amerikan Ranskassa oleva sotavarasto kokonaisuudessaan huolimatta siitä, että tähän varastoon kuului osaksi sellaista tavaraa, mitä Latvia ei ollenkaan tarvinnut ja mikä laadultaan oli aivan ala-arvoista. Niinpä on nykyäänkin vielä käyttämättömänä armeijan varastossa m.m. 20,000 lapiota, joista on maksettu 7 latia kpl:lta ja joista nykyisen arvion mukaan myydessä saisi tuskin 90 senttiä. Niinikään on varastoituna 6000 kpl. käsisahoja, joista on laskutettu 20 latia kpl:lta, mutta joista, jos ne myytäisiin, kukaan tuskin tarjoisi 1 latiakaan. Lääkeaineiden joukossa on m.m. sellainen määrä strykniniä, että jos se olisi käyttökelpoista, se riittäisi Latvialla vielä vuosikymmeniksi. Sanalla sanoen, Latvia on maksanut tavattoman hinnan tavaroista, joista sille ei ole ollut vähintäkään hyötyä. Tämä alkuperäinen hinta, 5,5 milj. dollaria, on sen lisäksi vuosien kuluessa kasvanut 7,2 milj. dollariksi.

P. J. Kuningas